NOWA SZCZEPIONKA Z DŁUGĄ HISTORIĄ s. 18 | CZTERY LATA TRUMPA s. 20 | NASZ CZŁOWIEK CARLOS s. 34 | IMIĘ ŚW. JÓZEFA s. 38

17.01.2021
nr 03 (794)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

KSIĘGA, która łączy i dzieli

s. 10

RODZINA RODZINIE

Polskie rodziny
potrzebującym rodzinom na całym świecie

Program Rodzina Rodzinie jest odpowiedzią na dramatyczną sytuację rodzin poszkodowanych w konfliktach zbrojnych i kryzysach humanitarnych. Realizowany jest w formie bezpośredniej pomocy rodzinom poprzez jednorazowe lub comiesięczne wsparcie finansowe.

4 lata istnienia programu

10 tys. podopiecznych

20 tys. darczyńców

58 mln zł przekazane

Nowa edycja programu – nowe kierunki pomocy:

Syria
10 lat wojny

Wojna w Syrii trwa już niemal 10 lat i powoli staje się „konfliktem zapomnianym". Syryjskie rodziny dziś bardziej niż kiedykolwiek czekają na Twoje wsparcie. Dołącz do grona tysięcy darczyńców i odmień los potrzebujących.

Strefa Gazy
wieloletni konflikt

Strefa Gazy jest domem dla prawie 2 milionów osób. Niemal co druga z nich potrzebuje dziś pomocy humanitarnej. 80% mieszkańców Strefy Gazy żyje poniżej poziomu biedy, a 97% wody jest niezdatna do spożycia.

Irak
walka o normalność

Wieloletnia wojna w regionie doprowadziła do destabilizacji w Iraku. Rodziny – szczególnie mieszkających na północy kraju chrześcijan i jezydów – do dziś borykają się z konsekwencjami tragicznych wydarzeń.

Liban
powrót do domu

4 sierpnia 2020 r. w bejruckim porcie miał miejsce potężny wybuch chemikaliów, który pozostawił tysiące osób bez dachu nad głową i zniszczył wiele miejsc pracy. Wspierając libańskie rodziny pomagasz im powrócić do normalności.

caritas

Wspomóż na **rodzinarodzinie.caritas.pl**

ks. Henryk Zieliński

Wiara i polityka

O jedność chrześcijan będziemy się modlić w kolejnym tygodniu ekumenicznym. Nigdy tej modlitwy nie jest za dużo. Choćby nie od razu nastąpił cud jedności, to sam fakt, że chrześcijanie różnych wyznań się o to modlą, zmienia sposób ich patrzenia na siebie nawzajem.

Są także inne, wymierne owoce ekumenizmu. Jednym z nich jest podpisana 22 stycznia 2000 r. „Deklaracja o wzajemnym uznaniu chrztu". W marcu 2018 r. udało się doprowadzić do wydania ekumenicznego tłumaczenia całej Biblii, choć – jak zauważa ks. prof. Waldemar Chrostowski – tłumaczenie to nie ma praktycznego zastosowania w liturgii. Trwają prace nad wzajemnym uznaniem małżeństw zawartych w innych wyznaniach. Napotykają one jednak wiele trudności.

Był czas, kiedy sprawą otwartą wydawało się przyjmowanie Komunii Świętej przez katolików w cerkwiach prawosławnych i przez prawosławnych w świątyniach katolickich. W tej kwestii nastąpił jednak regres i możliwość ta została ograniczona do sytuacji zagrożenia życia, w której nie ma możliwości skorzystania z posługi duchownych własnego wyznania. Doszło też do usztywnienia prawosławia w Polsce wobec zawierania przez jego wyznawców małżeństw mieszanych w Kościele katolickim. To swoisty paradoks, że dwa Kościoły, które w sferze nauczania wiary i moralności tak niewiele różni, wciąż nie mogą dojść do jedności.

Przełomem miała być wizyta w Polsce patriarchy Moskwy i Wszechrusi Cyryla I w 2012 r. Zwierzchnik rosyjskiego prawosławia przez współwyznawców witany był jak „papież", przez władze polskie zaś – z honorami należnymi głowom mocarstw. Było wiele przyjaznych gestów, zapowiedzi pracy nad pojednaniem narodów rosyjskiego i polskiego oraz wspólnego występowania w obronie cywilizacji chrześcijańskiej w Europie. Wciąż mam przed oczami, jak abp Sawa, obejmując abp. Henryka Hosera SAC, przedstawiał go Cyrylowi jako najlepszego przyjaciela i brata w Chrystusie.

Na gestach się jednak skończyło, bo w grę weszła polityka. I u nas, i u nich. Samodzielność Rosyjskiej Cerkwi wobec prezydenta Rosji jest mocno ograniczona. Cerkiew też czerpie z tego profity. To zaś rzutuje na całe prawosławie, bo Patriarchat Moskiewski jest wciąż uznawany za największy w świecie. Przez jego pryzmat postrzega się prawosławie – szczególnie w naszej części Europy. Ciąży nam historia. W grę wchodzi także synergia między mocarstwowymi aspiracjami Rosji i roszczeniami Patriarchatu Moskiewskiego do roli „Trzeciego Rzymu", kosztem marginalizowanego Konstantynopola. Wzajemne relacje patriarchy Moskwy i ekumenicznego patriarchy Konstantynopola są dzisiaj chyba gorsze niż te, które mają z nimi katolicy.

Gdyby to zależało tylko od ekumenicznego patriarchy Bartłomieja i od papieża Franciszka, już dawno podział miałby charakter wyłącznie historyczny i kulturowy. Ale patriarcha Konstantynopola jest dzisiaj jedynie „prymasem" prawosławia. Cierpią na tym również prawosławni w Polsce, którzy mimo formalnej autokefalii (samodzielności) powszechnie są odbierani jako „podczepieni" pod Moskwę. Świeccy i duchowni są zakładnikami gier politycznych.

Historia uczy, że tak było zawsze. Nie byłoby pewnie ani schizmy wschodniej, ani reformacji, gdyby nie ambicja usamodzielnienia się i oderwania od Rzymu najpierw po stronie władców Konstantynopola, a potem po stronie książąt niemieckich, którym zasada „czyj kraj – tego religia" śniła się od dawna. Sprawy doktrynalne były tylko pretekstem dla możnych tego świata. Również dla tych, którzy w Boga nie wierzą.

W Polsce to komuniści w 1954 r. zdecydowali, że prawosławni studiują dzisiaj teologię na tej samej uczelni, na której kształcą się protestanci i inni, choć jednym i drugim dalej do siebie nawzajem niż do katolików. Ale taka była decyzja polityczna po likwidacji Wydziału Teologii na Uniwersytecie Warszawskim, aby nas mocniej podzielić. Wciąż nie potrafimy tego przezwyciężyć. A przecież wspólne studiowanie bardzo ułatwiłoby wzajemne zrozumienie – z prawosławnymi szczególnie.

Polityka nas dzieli – także w ramach naszych wyznań i Kościołów. Nawet wśród biskupów w Konferencji Episkopatu Polski widoczne są podziały na sympatyków konkurencyjnych opcji politycznych, co utrudnia im mówienie jednym głosem nie tylko w sprawach społecznych. Przydałby się więc taki Tydzień Ekumeniczny, w którym wszyscy weźmiemy na poważnie słowa św. Piotra: „Trzeba bardziej słuchać Boga niż ludzi" (Dz 5, 19) i zadbamy o jedność z Bogiem. A wówczas przybliży się dzień jedności w naszym Kościele i między Kościołami.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

17.01.2021 idziemy w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Biblia łączy czy dzieli? **s. 10**

Podziały i ekumenizmy **s. 12**

NA CZASIE

Kościół wcale nie jest smutny **s. 4**

Ze świata **s. 6**

Szczepionki, autorytety, kultura **s. 9**

Z kraju **s. 14**

Cztery lata Trumpa **s. 20**

NASZE SPRAWY

Nowa szczepionka z długą historią **s. 18**

Na pomoc dziecku **s. 36**

Leczenie kamicy nerkowej **s. 43**

Abonament w 2021 roku **s. 44**

Program TV **s. 47**

MOJA WIARA

Projekt Uczciwość **s. 23**

Nasz człowiek Carlos **s. 34**

Imię św. Józefa **s. 38**

Czeski Jan Bosko **s. 42**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

fot. Irena Świerdzewska

Kościół wcale nie jest smutny

Z bp. **Markiem Solarczykiem**, nowym ordynariuszem diecezji radomskiej, rozmawia Piotr Kościński

Powiedział Ksiądz Biskup w niedawnym Poranku Rozgłośni Katolickich, że papieskiej nominacji na ordynariusza diecezji radomskiej nie traktuje jako awans. Dlaczego?

Słowo „awans" kojarzy mi się z osiąganiem własnych celów, a w doświadczeniu posługi kapłańskiej i tajemnicy Kościoła to zawsze jest dzieło Boga i wezwanie do pełnienia Jego woli.

Ponad dziewięć lat pracował Ksiądz jako biskup pomocniczy w diecezji warszawsko-praskiej. Jak widzi Ksiądz Biskup diecezję, którą opuszcza?

Jako diecezję, która jest wspólnotą ludzi, wśród których wzrastałem, uczyłem się życia i wiary, która kształtowała moje kapłaństwo i z którą odkrywałem wartość posługi biskupiej. Wielkie duchowe bogactwo i tak liczne grono świadków ofiarnego życia z Bogiem. Diecezja warszawsko-praska to także wyjątkowe miejsce działania Boga i objawienia Jego łaski przez wstawiennictwo Matki Bożej.

Jak wynika z „Rocznika Statystycznego Kościoła w Polsce", w diecezji radomskiej w niedzielnej Mszy świętej uczestniczy 40 proc. katolików, a 17,5 proc. przystępuje do Komunii świętej. To sporo. Ale zapewne chciałby Ksiądz Biskup, jako nowy ordynariusz, tę sytuację jeszcze poprawić?

Tajemnicy Boga i Jego życia nie da się wytłumaczyć wskaźnikami statystycznymi. To zawsze powinna być duchowa troska o życie w łasce. Z pewnością służą temu wszystkie starania o oddaną posługę sakramentalną kapłanów, pomoc w rozwoju życia duchowego każdego wiernego oraz umiejętność właściwego rozumienia prawd wiary.

Jest też inna, bardzo pozytywna informacja: na lekcje religii w diecezji radomskiej chodzą niemal wszyscy uczniowie. Czy wiadomo, dlaczego tak się dzieje, dlaczego właśnie tu jest lepiej niż w reszcie Polski i czy można próbować przenieść doświadczenia radomskie do innych diecezji?

Takie informacje cieszą. Nie potrafię wskazać konkretnych przyczyn, bo dopiero będę poznawał radomskie doświadczenia. Z pewnością jest to owoc otwartości uczniów, oddania osób ich nauczających, a także troski rodziców.

Skoro mowa o lekcjach religii: przez ponad ćwierć wieku uczył jej Ksiądz Biskup w praskim liceum Władysława IV. Czy nowy ordynariusz radomski znajdzie czas na naukę religii w którymś z liceów w tamtej diecezji?

Doświadczeń szkolnych z „Władka" nie da się odtworzyć. One są owocem pięćdziesięciu pięciu semestrów szkolnych, podczas których tworzyła się wspólnota duchowa i kształtowało się bogactwo wspólnych przeżyć. Z pewnością będę starał się o stały kontakt z młodymi, także w szkole, ale już bez etatu nauczyciela religii.

> **Nie zapominajmy, że radość, pokój i dobroć to owoce Ducha Świętego.**

„Uśmiechnięty biskup" – tak opowiadają o Księdzu Biskupie media, tak też mówią ludzie, i to nie tylko mieszkańcy Pragi, ale choćby użytkownicy Facebooka, na którym Ksiądz Biskup jest bardzo aktywny. Co można zrobić, żeby w naszym Kościele – tradycyjnie jednak dość smutnym – zjawiło się więcej uśmiechu i radości?

Nie wypieram się mojego uśmiechu, ale mojego życia nie można opisać tylko takim określeniem. Tak samo jak nie zgadzam się, że Kościół jest tradycyjnie dość smutny. Wspólnota wierzących przeżywa przecież liczne tajemnice życia i wiary, w których jest wiele radości i nadziei, ale także powagi czy smutku. Nie zapominajmy, że radość, pokój i dobroć to owoce Ducha Świętego i każdy człowiek, a tym bardziej wspólnota ludzi, staje się znakiem tych darów, gdy doświadcza bliskości Boga i żyje Jego łaską.

Biskup radomski Marek Solarczyk urodził się 13 kwietnia 1967 r. w Wołominie, pochodzi z parafii MB Nieustającej Pomocy w Duczkach. W latach 1986-1992 studiował w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie. Studia zakończył obroną pracy magisterskiej na Papieskim Wydziale Teologicznym. Wskutek reorganizacji struktur Kościoła w Polsce został inkardynowany do diecezji warszawsko-praskiej. Należy do pierwszego rocznika kapłanów, którzy święcenia przyjęli w katedrze św. Floriana z rąk bp. Kazimierza Romaniuka (28 maja 1992 r.).

Był wikariuszem w parafii św. Feliksa z Kantalicjo w Marysinie Wawerskim, a następnie w parafii katedralnej. W 2005 r. został wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej w Warszawie-Tarchominie. W 2009 r. został proboszczem parafii katedralnej św. Michała Archanioła i św. Floriana Męczennika. W 1999 r. obronił doktorat na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie. Przez 24 lata był nauczycielem religii w Liceum i Gimnazjum im. Króla Władysława IV w Warszawie. Prowadził wykłady z historii Kościoła w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Warszawsko-Praskiej i w Prymasowskim Instytucie Życia Wewnętrznego.

Święcenia biskupie przyjął 19 listopada 2011 r. z rąk abp. Henryka Hosera SAC. Jest m.in. przewodniczącym Rady ds. Duszpasterstwa Młodzieży i delegatem KEP ds. Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, członkiem Zespołu ds. Dialogu ze Wspólnotą Kościelną Ewangelicko-Augsburską i delegatem KEP ds. Powołań.

Troska o jedność

Pandemia stanowi wielkie wyzwanie dla wszystkich Kościołów chrześcijańskich. Pozwalając sobie na odrobinę ironii, można powiedzieć, że wirus COVID-19 jest bardzo ekumeniczny i dotyka wszystkich w jednakowej mierze. Słyszałem o hospitalizacji duchownych, z którymi współpracuję w ramach dialogu ekumenicznego, i sam miałem podobne doświadczenie. To wielka próba wiary dla nas wszystkich.

Pomimo istniejących ograniczeń sanitarnych jako duszpasterze nie możemy opuścić naszych wiernych, natomiast opieka „w sieci", przez internet, ma – siłą rzeczy – charakter prowizoryczny. Z drugiej strony władze państwowe oczekują współpracy ze strony Kościołów w walce z pandemią. Nasze kościelne punkty widzenia mogą się pod niektórymi względami różnić, lecz wypracowanie tutaj wspólnego stanowiska ma wymiar zarówno praktyczny, jak i ekumeniczny. Chodzi na przykład o limity osób podczas nabożeństw. Przykładem współdziałania w tej konkretnej sprawie może być chociażby list do pana premiera podpisany przez przedstawicieli Kościoła Katolickiego, Polskiej Rady Ekumenicznej i Muzułmańskiego Związku Religijnego.

Pomimo problemów związanych z pandemią udało się w tym roku wspólnie uczcić 450. rocznicę Zgody Sandomierskiej. Była ona dziełem polskich protestantów, unikalnym w skali europejskiej. Jednocześnie współczesny dialog ekumeniczny, w którym uczestniczy Kościół Katolicki, nawiązuje do pewnych uzgodnień z 1570 r.

W minionym roku spotkaliśmy się także dwukrotnie w ramach Komisji ds. Dialogu Konferencji Episkopatu Polski i Polskiej Rady Ekumenicznej, której współprzewodniczącym ze strony katolickiej jest od jesieni ks. bp Jacek Jezierski. Dzięki temu możliwe było między innymi przygotowanie materiałów na najbliższy Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan oraz uzgodnienie jego programu. Największym problemem jest moim zdaniem za małe zainteresowanie tym wydarzeniem. Słyszę czasami, jak niektórzy mówią: przecież u nas są sami katolicy, i czują się zwolnieni z choćby najmniejszego akcentu ekumenicznego. Tymczasem Ojciec Święty Franciszek nie pozostawia wątpliwości, powtarzając stale, że trzeba podążać w kierunku jedności chrześcijan jeszcze bardziej zdecydowanym

fot. Biuro Prasowe KEP

krokiem, zaczynając właśnie od modlitwy. Stąd mój apel do duszpasterzy, aby zachęcali do niej w kazaniach i na katechezie, dając sami przykład zaangażowania ekumenicznego. W ten sposób włączymy się w modlitwę Pana Jezusa i będziemy prosili razem z Nim Ojca Niebieskiego, „aby wszyscy stanowili jedno". (...)

bp Krzysztof Nitkiewicz

przewodniczący Rady KEP ds. Ekumenizmu

Krzysztof Ziemiec

Brak wartości

Nowy rok zaczął się od mocnych polityczno-społecznych akcentów, które wiele nam mówią o otaczającym nas świecie. Mimo że wydarzyły się na odległych jego biegunach. Nad Wisłą uwagę opinii publicznej od sylwestrowego wieczoru skupia grupa znanych osób, zaszczepionych na WUM poza jakimkolwiek trybem. Za oceanem od tygodnia media mówią niemal tylko i wyłącznie o tym, co wydarzyło się na Kapitolu i jakie skutki społeczne może jeszcze przynieść.

Właściwie codziennie wychodzą na światło dzienne nowe szczegóły i kolejne nazwiska osób, które – jak pokazało życie – były i nadal są uprzywilejowane. Chyba najmocniej skomentował to działacz ruchów miejskich Jan Śpiewak, który w liście otwartym do aktorki Krystyny Jandy ją i całą grupę jej znajomych skrytykował i podkreślił, że my „mali" zobaczyliśmy na własne oczy rozdźwięk między autorytetem, jakim grupa się dotąd cieszyła, a tym, co pisała w mediach społecznościowych już po aferze.

Dla Śpiewaka Janda stała się prawdziwą twarzą polskich elit – pełnych pogardy i skorumpowanych. Zobaczyliśmy hipokryzję niedawnych idoli i autorytetów, a ponadto przekonaliśmy się, że wciąż istnieje i ma się jak najlepiej kasta ludzi uprzywilejowanych. Te przywileje oficjalnie krytykująca, ale skwapliwie z nich cały czas korzystająca.

Media społecznościowe, tak jak mogą kogoś znikąd szybko wywindować, tak samo mogą go obnażyć i zniszczyć. Ale dla niektórych nieobecność w internecie znaczy więcej niż odejście z tego świata. Tak stało się z Donaldem Trumpem. Popularny serwis społecznościowy Twitter na stałe zawiesił konto prezydenta Stanów Zjednoczonych. Decyzja wywołuje ogromne emocje i powoduje pytania o wolność słowa we współczesnym świecie. Bo oto nagle firma prywatna zdecydowała, że kończący kadencję prezydent USA nie ma prawa zabierać głosu za pomocą jej narzędzi. I nie ma tu znaczenia, że ta sama firma nie blokuje kont tak autorytarnych polityków, jak Władimir Putin czy Nicolas Maduro.

Dla niektórych nieobecność w internecie znaczy więcej niż odejście z tego świata.

Do niedawna takie praktyki stosowały tylko ostro krytykowane za to komunistyczne Chiny. Teraz w USA o tym, jakie treści będą dostępne dla użytkowników, decydują firmy, które w ostatnich latach zdobyły olbrzymie wpływy i pieniądze. W imię demokracji, politycznej poprawności czy „ochrony innych użytkowników przed prezydenckimi kłamstwami". A tak naprawdę w imię ideologicznej wojny i próby anihilacji politycznego przeciwnika. Groźnego, bo nieprzewidywalnego. A dzieje się to w kraju uznawanym za świątynię demokracji!

Czy zatem czeka nas świat przypominający ustrój, który Polacy tak dobrze pamiętają? Przed 21 laty św. Jan Paweł II w polskim parlamencie ostrzegał, że demokracja bez wartości zamienia się w jawny lub zakamuflowany totalitaryzm. Wtedy, zachłyśnięci odzyskaną wolnością, nie wiedzieliśmy, o czym mówi. Dziś brzmi to bardzo profetycznie.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Największe zagrożenie dla życia.** Nie pandemia koronawirusa, lecz aborcja stanowi dziś na świecie największe zagrożenie dla ludzkiego życia. Jak podaje „The Christian Post", opierając się na danych Światowej Organizacji Zdrowia, w ubiegłym roku przeprowadzono na świecie 42 mln aborcji. Tymczasem liczbę ofiar COVID-19 szacuje się na 1,8 mln.

■ **O Drodze Synodalnej w Niemczech.** „Ze wszystkich części Kościoła powszechnego zwracają się do mnie z troską o Drogę Synodalną. Sprawa jest już tak zagmatwana, a fronty są tak okrzepłe, że trudno sobie wyobrazić wyjście. Okresy duchowego i moralnego upadku są zawsze przezwyciężane w Kościele poprzez refleksję nad Ewangelią i odnowę naszej miłości do Boga ponad wszystko, do bliźniego, jak i do nas samych" – powiedział kard. Gerhard Müller w wywiadzie dla niemieckiego portalu katolickiego kath.net.

■ **Zabójstwo zakonnika.** W Wenezueli zamordowano 46-letniego kapłana ze zgromadzenia Braci Szkolnych. Br. Luigi Manganiello był synem włoskich migrantów. Został zamordowany na terenie szkoły, której był dyrektorem.

■ **Rok Jubileuszowy św. Dominika.** W kościele św. Pawła w Palencji miejscowy ordynariusz bp Manuel Herrero zainaugurował Rok Jubileuszowy z okazji 800. rocznicy śmierci św. Dominika Guzmana, założyciela Zakonu Braci Kaznodziejów (dominikanów). Św. Dominik zmarł 6 sierpnia 1221 r. w Bolonii.

■ **Problemy sióstr klauzurowych.** Siostry klauzurowe to ciche ofiary COVID-19 w Hiszpanii. Już przed pandemią koronawirusa wiele klasztorów borykało się z poważnymi trudnościami. Teraz znalazły się one w sytuacji skrajnego ubóstwa. W Hiszpanii jest ok. 800 klasztorów klauzurowych.

■ **Papież senior przebaczył.** Benedykt XVI pojednał się z „kretem" afery Vatileaks, zmarłym pod koniec listopada ub.r. byłym papieskim kamerdynerem Paolo Gabriele, na krótko przed jego śmiercią. Sekretarz papieża seniora abp Georg Gänswein odwiedził ciężko chorego Gabriele na kilka dni przed jego śmiercią i przekazał mu pozdrowienia oraz błogosławieństwo Benedykta XVI. Paolo Gabriele został skazany 6 października 2012 r. na 18 miesięcy więzienia. Benedykt XVI ułaskawił go 2,5 miesiąca później i darował resztę kary.

fot. PAP/EPA/Youssef Badawi

BOŻE NARODZENIE W KOŚCIOŁACH WSCHODNICH

Prawosławni i wierni innych obrządków wschodnich, wśród nich grekokatolicy i staroobrzędowcy, świętowali Boże Narodzenie zgodnie z kalendarzem juliańskim, czyli według tzw. starego stylu. Przypada ono trzynaście dni po świętach katolickich. Na zdjęciu syryjscy chrześcijanie modlą się w kościele w Damaszku.

KONGRES ZATWIERDZIŁ BIDENA

Kongres USA zatwierdził głosy Kolegium Elektorów, uznając demokratę Joego Bidena za zwycięzcę listopadowych wyborów prezydenckich. Inauguracja kadencji 46. przywódcy Stanów Zjednoczonych odbędzie się 20 stycznia. Zakończone po blisko 16 godzinach, przerwane przez szturm tłumu zwolenników Donalda Trumpa na Kapitol posiedzenie Kongresu stanowiło zwieńczenie długiego i zawiłego procesu potwierdzania wyborczych rezultatów. Historycznemu posiedzeniu przewodniczył wiceprezydent USA Mike Pence, który ostatecznie ogłosił Bidena wygranym. Dotychczasowy prezydent Trump jest przekonany, że wybory zostały sfałszowane.

fot. PAP/EPA/Office Of The President Elect

BRAZYLIA WALCZY

Jednym z najbardziej dotkniętych przez pandemię krajów jest Brazylia, gdzie w ostatnich tygodniach każdego dnia ujawnianych jest ponad 50 tysięcy nowych zachorowań. Dotychczas zachorowało 8 milionów mieszkańców tego kraju, a zmarło ponad 200 tysięcy osób. Na zdjęciu groby ofiar pandemii na cmentarzu w Manaus.

fot. PAP/EPA/Raphael Alves

fot. PAP/EPA/Rolex Dela Pena

JEZUSOWI Z MANILI

Około 400 tysięcy wiernych wzięło udział w odbywającym się w Manili święcie Czarnego Nazarejczyka. Tłumy pielgrzymów przyjechały do stolicy Filipin, mimo że w tym roku, ze względu na trwającą pandemię, tradycyjną procesję odwołano, a uroczystości mogły się odbyć jedynie w miejscowej świątyni, mogącej przyjąć obecnie tylko 400 wiernych. Kult Czarnego Nazarejczyka, czczonego jako wybawiciel od chorób, sięga początków XVII w., kiedy to przywieźli go z Meksyku na Filipiny hiszpańscy misjonarze. Według tradycji transportujący figurę statek spłonął, ona jednak ocalała, chociaż osmalona w pożarze – stąd nazwa Czarny Nazarejczyk. W ubiegłym roku w procesji uczestniczyło 2 miliony wiernych.

KATASTROFA BOEINGA

Na pokładzie Boeinga 737, należącego do linii Sriwijaya Air, który 9 stycznia zniknął z radarów cztery minuty po starcie z Dżakarty, były 62 osoby, w tym 12 członków załogi. W rejonie, gdzie – jak się okazało – rozbił się samolot, ratownicy wydobyli z morza ludzkie szczątki, ubrania i kawałki metalu.

fot. PAP/EPA/Bagus Indahono

HISZPANIA W ŚNIEGU

Co najmniej trzy osoby poniosły śmierć wskutek największej od 50 lat śnieżycy, która nawiedziła Hiszpanię. Żywioł uwięził w samochodach ponad 2000 kierowców, w tym kierujących i chorych przewożonych karetkami do szpitali. Do wsparcia w odśnieżaniu ponad 600 dróg w całym kraju skierowano wojsko oraz żandarmerię. Najwięcej mundurowych pracowało na terenie wspólnot autonomicznych Madrytu, Aragonii, Walencji, Kastylii-La Manchy, a także Kastylii i Leonu. Pierwszą ofiarą śnieżycy był mężczyzna, który zmarł z wychłodzenia. Dwie inne osoby to małżeństwo, które podróżowało samochodem w okolicach Malagi. Auto zostało porwane przez wezbraną rzekę, która wdarła się na jedną z dróg. Zamknięte zostało międzynarodowe lotnisko w Madrycie, zawieszono kursowanie wielu pociągów. W północno-zachodniej części kraju zanotowano rekordowo niską temperaturę powietrza – minus 35,6 stopnia Celsjusza.

fot. PAP/EPA/Susanna Saez

W SKRÓCIE

■ **Czesi rozliczają.** Czeski Urząd Dokumentacji i Badania Zbrodni Komunizmu rozpoczął postępowanie karne przeciwko byłemu sekretarzowi KC partii komunistycznej 92-letniemu Janowi Fojtikowi. Zarzuca mu się, że nie zrobił nic, by przeszkodzić żołnierzom i funkcjonariuszom straży granicznej w strzelaniu do osób, które chciały przekroczyć granicę państwową komunistycznej Czechosłowacji.

■ **Porozumienie w Zatoce Perskiej.** Kraje Zatoki Perskiej i Egipt podpisały porozumienie „solidarności i stabilności", które kończy bojkot Kataru, trwający od czerwca 2017 r. Porozumienie wpisuje się w strategię administracji Donalda Trumpa, która doprowadziła do uznania Izraela przez ZEA, Bahrajn, Sudan i Maroko – w nadziei na utworzenie z nim wspólnego frontu przeciw Iranowi.

■ **Represje wobec dziennikarzy.** Sąd w Wietnamie po jednodniowym procesie skazał trzech dziennikarzy na kary od 11 do 15 lat więzienia, uznając ich za winnych szerzenia „antypaństwowej propagandy". Dziennikarze pisali artykuły, w których „pomawiali ludową administrację, naruszali interesy Komunistycznej Partii Wietnamu i państwa".

■ **Bez kary śmierci.** Wraz z podpisaniem przez prezydenta Kazachstanu Kasym-Żomarta Tokajewa protokołu do Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych ONZ kraj ten zniósł karę śmierci na swoim terytorium.

■ **Kard. Krajewski opuścił szpital.** Papieski jałmużnik kard. Konrad Krajewski, hospitalizowany przez 11 dni w rzymskiej klinice Gemelli z powodu infekcji koronawirusem, opuścił szpital i powrócił do swego domu.

■ **Zmarli.** W poliklinice Gemelli w Rzymie zmarł w wieku 85 lat bp Antoni Stankiewicz. Pochodził z diecezji zielonogórsko-gorzowskiej. Był jednym z najwybitniejszych na świecie specjalistów prawa kanonicznego. W latach 2004-2012 był dziekanem Roty Rzymskiej.
W wieku 78 lat zmarł osobisty lekarz papieża Franciszka Fabrizio Soccorsi. Przebywał w szpitalu z powodu choroby onkologicznej, a przyczyną śmierci były komplikacje spowodowane przez COVID-19.
W wieku 88 lat zmarł szwajcarski kardynał Henri Schwery, emerytowany ordynariusz Sionu.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Nowe formy prześladowań

W podsumowaniach pandemii koronawirusa za ubiegły rok szeroko mówiono o zapobieganiu dyskryminacji osób starszych czy innych grup społecznych w dostępie do testów i opieki medycznej. Mało kto jednak zwrócił uwagę na to, że pandemia spowodowała nowe formy dyskryminacji chrześcijan.

Międzynarodowe organizacje pomocowe podały, że w 2020 roku znacznie wzrosły prześladowania wyznawców Chrystusa, co spowodowane było pandemią COVID-19. Światowy Indeks Prześladowań, publikowany co roku przez organizację Open Doors, wykazał, że prześladowanych jest ponad 650 milionów chrześcijan żyjących w 50 krajach świata. Ponad 260 milionów z nich zmaga się z prześladowaniami o wysokim stopniu. W tym roku na indeksie znalazły się nowe kraje, jak Niger, Burkina Faso, Kamerun. Już wiosenne raporty z Somalii, Ugandy i Burkina Faso mówiły o szerzeniu się informacji, że za kryzys spowodowany koronawirusem odpowiedzialni są chrześcijanie.

Islamistyczna milicja w Somalii rozpowszechniała wiadomość, jakoby COVID-19 był rozprzestrzeniany przez „wojska krzyżowców, którzy najechali na ten kraj”. Open Doors podaje, że wzrosła liczba ataków na chrześcijan – także pod pretekstem, że muszą oni być zwalczani jako przyczyna pandemii.

Z kolei w Pakistanie, Indiach i Bangladeszu chrześcijanie byli dyskryminowani lub po prostu wykluczeni z pomocy państwowej w czasie lockdownu, a także mieli utrudniony dostęp do szpitali w celu leczenia COVID-19. Szef włoskiego biura Open Doors powiedział w Radiu Watykańskim, że „większość chrześcijan Indii, Bangladeszu i Pakistanu nie miała dostępu do pomocy udzielanej przez państwo obywatelom tych krajów. Byli oni systematycznie dyskryminowani przy rozdzielaniu środków pierwszej pomocy w walce z koronawirusem, takich jak maseczki czy płyny do dezynfekcji”.

Papieskie Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie (PKWP) zwróciło uwagę w podsumowaniu roku 2020, że pandemia COVID-19 osłabiła prawo człowieka do wolności religijnej w wielu miejscach świata. Thomas Heine-Geldern, dyrektor wykonawczy PKWP, zauważył, że „w 2020 r. wielu chrześcijan znajdujących się pod presją przeszło przez prawdziwą drogę krzyżową ubóstwa, wykluczenia i dyskryminacji”. Potwierdził, że pandemia nasiliła dyskryminację społeczną mniejszości chrześcijańskiej w Pakistanie i Indiach. Powiedział, że w niektórych przypadkach niemożliwe było uzyskanie pomocy kanałami rządowymi.

Pandemia COVID-19 osłabiła prawo człowieka do wolności religijnej w wielu miejscach świata.

Ponadto watykańska misyjna agencja prasowa Fides podała, że rok 2020 był trudnym rokiem również dla misjonarzy: na świecie zginęło spośród nich 20 kapłanów, osób zakonnych i świeckich. Najwięcej misjonarzy oddało życie w Nigerii i Nikaragui – po trzech, a także w Argentynie, Indonezji i we Włoszech – po dwóch. Agencja Fides zaznaczyła, że „zamordowani kapłani na ogół żyli i pracowali wśród ubogich z materialnego i kulturowego punktu widzenia, o niskim poziomie moralnym i w warunkach zniszczenia środowiska naturalnego”.

Ale są też dobre wiadomości. Mimo trudnej sytuacji spowodowanej pandemią i prześladowaniami w krajach misyjnych stale rośnie liczba wyznawców Chrystusa oraz liczba powołań. Na przykład w Tanzanii powstało właśnie nowe wyższe seminarium duchowne, gdyż w dotychczasowym zabrakło miejsc z powodu ogromnej liczby kandydatów do kapłaństwa.

Pomyślmy o nich i o naszych prześladowanych współbraciach, kiedy będziemy słyszeć narzekania na przedłużającą się kwarantannę z powodu koronawirusa, problemy z pracą czy niesprzyjającą pogodę. Przypomnijmy sobie wtedy o chrześcijanach, którzy za cenę swojego bezpieczeństwa i życia dają świadectwo o Chrystusie, także – a może jeszcze bardziej – podczas trwającej pandemii.

W Kościele na Białorusi

Po przejściu na emeryturę abp. Tadeusza Kondrusiewicza papież Franciszek mianował administratorem apostolskim archidiecezji mińsko-mohylewskiej na Białorusi 75-letniego bp. Kazimierza Wielikosielca, biskupa pomocniczego diecezji pińskiej, któremu papież przedłużył sprawowanie posługi jeszcze przez dwa lata.

Bp Kazimierz Wielikosielec, chociaż wcześnie odczuł w sobie powołanie kapłańskie, to jednak wskutek sprzeciwu władz komunistycznych nie mógł go spełnić. W latach 1978-1981 przygotowywał się prywatnie do kapłaństwa, a jednocześnie pracował jako palacz w miejskiej kotłowni i dopiero w 1981 r. mógł wstąpić do seminarium duchownego w Rydze. Podczas pobytu w Wilnie zetknął się z mieszkającymi tam „podziemnymi” dominikanami i w styczniu 1982 r. wstąpił do tego zakonu. Święcenia kapłańskie przyjął w Rydze w 1984 r. z rąk kard. Julijansa Vaivodsa. Był proboszczem parafii w Iszkołdzi i w Baranowiczach. W 1991 r. został biskupem pomocniczym diecezji pińskiej.

fot. Archiwum Episkopatu Białorusi

Dariusz Kowalczyk SJ

Szczepionki, autorytety, kultura

Towarzystwo TVN-owsko-aktorsko-lekarskie plus Leszek Miller skrzyknęło się sprytnie, w wyniku czego uważający się za „elitę tego kraju" zaszczepili się poza kolejnością. Można zrozumieć, iż jakoś tak nie pomyśleli, że przecież to nie ich kolej, że nijak nie łapią się do grupy zero, że to nieprzyzwoite. Bywa, że całkiem porządny człowiek niekiedy wygłupi się cwaniactwem. Ale jeśli jest rzeczywiście porządny, to potrafi przyznać się do błędu, przeprosić i ewentualnie ponieść konsekwencje swego czynu. Niestety, większość wspomnianego towarzystwa nie potrafiła się zachować i zaczęła brnąć w coraz to nowe, żenujące, załgane tłumaczenia. A Krystyna Janda próbowała nawet przedstawić siebie jako ofiarę jakiejś nienawistnej nagonki. Co więcej, w tyleż oskarżycielskim, co histerycznym tonie stwierdziła teatralnie: „Boję się żyć w tym kraju". No tak! Milionowe dotacje na jej teatr, szczepienia poza kolejnością. Jak tu się nie bać!?

Wśród różnych komentarzy pojawiły się głosy, że cała sytuacja jest tym bardziej przykra, bo przecież mamy do czynienia z ludźmi kultury wysokiej, którzy swoją sztuką podnoszą morale i świadomość społeczeństwa. No cóż! Większość z nas korzysta z talentu i pracy ludzi teatru, telewizji i kina, ale przestrzegałbym przed robieniem z kogoś mistrza i nauczyciela tylko dlatego, że jest dobrym aktorem. Niekiedy nastolatkom miesza się scena i ekran z rzeczywistością i w rezultacie zaczynają uważać piosenkarza lub aktora za autorytet we wszystkich sprawach. Ale z tego powinno się wyrosnąć. Nie ma co wypominać aktorom, że przez wiele wieków ich zawód nie cieszył się szacunkiem i nikomu nie przyszłoby do głowy robić z nich społeczno-polityczne autorytety. Bo w aktorstwie, tak jak w innych zawodach, ludzie są różni, i nawet jeśli ktoś świetnie wykonuje swój fach, to nie trzeba go od razu stawiać na piedestale i ogłaszać autorytetem. Janusz Gajos to wybitny aktor, ale jego życie osobiste czy też poglądy nie są dla mnie żadnym drogowskazem, wręcz przeciwnie.

Przestrzegałbym przed robieniem z kogoś mistrza i nauczyciela tylko dlatego, że jest dobrym aktorem.

Filmy i sztuki teatralne mogą odgrywać pozytywną rolę w społeczeństwie. Uczą, bawią, przestrzegają, wzywają do czegoś. Ale nie przesadzajmy z tymi peanami. Bo filmy i teatr mogą też ogłupiać, demoralizować, prać mózgi – słowem, mogą służyć złu. Wszak Lenin twierdził, że ze wszystkich sztuk najważniejszy jest film. I mówił to nie jako znawca i miłośnik sztuki, lecz jako rewolucjonista zbrodniczej ideologii. Po 1989 roku powstało w Polsce wiele sztuk i filmów sprzyjających dobru i prawdzie, ale nie brakuje też głupich, zideologizowanych i manipulanckich. Symbolem takich złych produkcji może być „Klątwa", wystawiana swego czasu w Teatrze Powszechnym. Spektakl, w którym aktorka gra seks oralny z figurą Jana Pawła II, warszawka oklaskiwała na stojąco. Środowisko aktorskie, które podpinało się pod papieża Polaka, kiedy to było modne, nie wyraziło nie tylko oburzenia, ale nawet jakiegokolwiek zażenowania „Klątwą". Za to wielu przybierało mądre pozy i opowiadało farmazony, jak w przypadku zaszczepienia się poza kolejką. Większość tego środowiska popiera wulgarną Lempart i jej zideologizowany Strajk Kobiet. A kiedy potem pchają się, by śpiewać kolędy w telewizji, to mam ochotę powiedzieć: Obędę się bez takiej kultury; kolędy pośpiewam sobie sam z rodziną lub przyjaciółmi.

Kiedy mówimy o tzw. ludziach kultury, to musimy uświadomić sobie, że niejeden z nich służy tak naprawdę antykulturze, którą cechuje m.in. odwracanie znaczeń i sensów. Celnie o tym napisał Antoni Libera w artykule „Maski demokracji liberalnej i buntownicy epoki neobarbarzyństwa": „Odwrócone znaczenia pojęć, wszczynanie nieustannych seansów nienawiści w imię miłości i braterstwa, przyzwolenie na falsyfikat i kicz, a zwłaszcza na kłamstwo, insynuację i fałszywe świadectwo, niesamowity awans nieuctwa, pospolitości i chamstwa, wreszcie piramidalna hipokryzja – oto co charakteryzuje naszą współczesną kulturę". Spektakl ze szczepieniami poza kolejnością stanowi małą ilustrację owego odwracania znaczeń. Cwaniactwo, poczucie wyższości, infantylność i towarzyskie układziki próbowano przedstawić jako służbę „elit" na rzecz społeczeństwa, promocję szczepień, wykorzystanie szczepionek, które inaczej by się zmarnowały. A oczywiste oburzenie takim postępowaniem nazwano nienawistnym atakiem na „elity". Cynizm czy brak kontaktu z rzeczywistością?

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

REKLAMA

fot. xhz

Ks. prof. Waldemar Chrostowski z pielgrzymami w Ziemi Świętej

Biblia łączy czy dzieli?

Z ks. prof. **Waldemarem Chrostowskim** rozmawia Irena Świerdzewska

Na czym polega różnica między chrześcijaństwem i judaizmem w podejściu do Biblii?

Często mówi się, że są trzy religie Księgi, czyli Biblii: judaizm, chrześcijaństwo i islam. Lecz chrześcijaństwo jest nie tyle religią Księgi, ile religią Osoby – Jezusa Chrystusa. Chociaż tak jak wyznawcy judaizmu i muzułmanie czcimy Księgę, to jednak nie jest to ta sama księga, chodzi bowiem o różnicę w kanonie, czyli zbiorze pism uznanych za święte. Dla wyznawców judaizmu jest to jedynie Biblia Hebrajska, aczkolwiek niemała ich część jeszcze większym szacunkiem otacza Talmud. Na Biblię Hebrajską składają się trzy zbiory: Tora, Prorocy i Pisma. Biblia Hebrajska w kanonie chrześcijańskim, a dokładniej katolickim i prawosławnym, stanowi pierwszą część Starego Testamentu, określaną jako księgi protokanoniczne. Obok nich do Starego Testamentu należą jeszcze księgi deuterokanoniczne, inaczej wtórnokanoniczne, które zostały napisane lub zachowały się w języku greckim. Biblia Hebrajska w zdecydowanej większości napisana jest w języku hebrajskim, aczkolwiek są w niej również fragmenty w pokrewnym mu języku aramejskim. Ponieważ różni nas, chrześcijan i wyznawców judaizmu, wiara albo niewiara w Jezusa Chrystusa, zatem, konsekwentnie, różni nas także spojrzenie na Nowy Testament, który wyznawcy judaizmu stanowczo odrzucają.

To główny powód odmiennej interpretacji Pisma Świętego przez chrześcijan i wyznawców judaizmu?

Najważniejszym kluczem do lektury całej Biblii jest Osoba Jezusa Chrystusa i dokonane przez Niego dzieło. Chrześcijanie interpretują Stary Testament w perspektywie Nowego Testamentu. Stary Testament jest obietnicą i zapowiedzią Nowego Testamentu, który z kolei obwieszcza jej wypełnienie. Natomiast wyznawcy judaizmu czytają i wyjaśniają Biblię Hebrajską przez pryzmat Talmudu i opartej na nim tradycji żydowskiej. Można powiedzieć, że czym dla chrześcijan jest Nowy Testament, tym dla wyznawców judaizmu jest Talmud. Zasadnicza różnica dotyczy postrzegania Jezusa Chrystusa. Chrześcijanie mówią Jezusowi „tak", natomiast wyznawcy judaizmu rabinicznego, nazywanego judaizmem talmudycznym, mówią Jezusowi „nie". Tu pojawia się i narasta zasadniczy rozbrat. Judaizm nie tylko neguje chrystologiczną lekturę Starego Testamentu, a dokładnie Biblii Hebrajskiej, ale jej się wyraźnie sprzeciwia.

Jakie konsekwencje wynikają z samych różnic w przyjmowaniu kanonu ksiąg biblijnych?

Z odmiennej koncepcji kanonu wynikają komplikacje tak w dialogu z judaizmem, jak i w ekumenizmie między poszczególnymi wyznaniami chrześcijańskimi. Jeżeli podejmujemy wysiłki ekumeniczne i dialog międzyreligijny, musimy pamiętać o tych różnicach. Niestety, świadomość tych rozbieżności jest mizerna – nawet wśród tych, którzy włączają się w przedsięwzięcia ekumeniczne i dialogowe. Ale bez uwzględnienia tych różnic jako punktu wyjścia wzajemne kontakty będą budowane na niepewnym i mglistym gruncie.

Ten stan ma konsekwencje także w ekumenizmie wewnątrzchrześcijańskim. Stary Testament w wersji ksiąg proto- i deuterokanonicznych przyjmowany jest przez Kościół katolicki i Kościoły prawosławne. Natomiast wspólnoty reformowane, czyli protestanckie, poszły za wyborem, którego dokonał Marcin Luter, kwestionując przynależność ksiąg deuterokanonicznych do Starego Testamentu. Dlatego Biblia protestancka obejmuje tylko protokanoniczne księgi Starego Testamentu oraz Nowy Testament.

Czym jeszcze różni się katolickie podejście do Biblii od tego, które prezentują protestanci?

Protestanci odrzucają księgi deuterokanoniczne, które były zakorzenione w biblijnej tradycji żydowskiej o zabarwieniu hellenistycznym. Odrzucają – albo lekceważą – również niemal całą tradycję interpretacji ksiąg świętych dokonaną przez ojców Kościoła oraz pisarzy greckich i łacińskich. Uznali, że czytanie i rozumienie Biblii trzeba budować tylko na własnym rozeznaniu i wierze. W lekturze protestanckiej czytanie Pisma Świętego odbywa się jako „samodzielne", pojmowane tak, jak gdyby Duch Święty osobno przemawiał do każdego czytelnika czy słuchacza. Natomiast lektura katolicka uznaje asystencję Ducha Świętego, a jednocześnie śpieszy z pomocą w lepszym rozumieniu Pisma Świętego, dodając objaśnienia, komentarze, tytuły, śródtytuły – czego w wydaniach Biblii protestanckich nie ma.

Z odmiennej koncepcji kanonu ksiąg biblijnych wynikają komplikacje w dialogu z judaizmem i w ekumenizmie.

Obok różnicy w kanonie trzeba podkreślić, że katolicy – podobnie jak prawosławni – czytają i objaśniają Pismo Święte w świetle wielowiekowej Tradycji Kościoła. Najpierw interpretowali Biblię pisarze wczesnochrześcijańscy i ojcowie Kościoła, a następnie wielkie umysły intelektualne i duchowe oraz święci. Jej interpretacja jest zawarta również w orzeczeniach Magisterium Kościoła, czyli soborów i synodów. Wszystko to pozostaje w zgodzie z fundamentalnym *Credo* Kościoła katolickiego, które wypowiadamy w każdą niedzielę podczas Mszy św. i które stanowi podstawowe wyznanie wiary chrześcijańskiej.

Gdyby doszło do „idealnego" tłumaczenia Biblii, to kwestia podziałów religijnych mogłaby zniknąć?

„Idealne", to znaczy wspólne i zgodne tłumaczenie Pisma Świętego dokonane przez chrześcijan i wyznawców judaizmu, jest niemożliwe. Żydzi odrzucają Stary Testament jako pojęcie i rzeczywistość obejmującą księgi deuterokanoniczne. Ale nie tylko to! Gdy skupimy się jedynie na Biblii Hebrajskiej, patrzymy na nią, mówiąc obrazowo, przez zupełnie odmienne okulary: z Chrystusem albo bez Chrystusa, a właściwie wbrew Chrystusowi. To dwa radykalnie odmienne podejścia, które są nie do pogodzenia ze sobą. Ponadto judaizm ortodoksyjny zakazuje swoim wyznawcom jakichkolwiek religijnych kontaktów z chrześcijanami. Zabrania im wspólnej modlitwy z wyznawcami Chrystusa oraz wspólnego czytania i rozważania ksiąg świętych. Z tego powodu „dialogowe" kontakty chrześcijan odbywają się tylko z Żydami liberalnymi albo reformowanymi, którzy nie mają wielkiego wpływu na tradycyjną religijność żydowską.

Najważniejszym kluczem do lektury Biblii jest Osoba i dzieło Jezusa Chrystusa.

Udało się jednak dokonać ekumenicznego przekładu Pisma Świętego…

Ekumeniczny przekład Pisma Świętego w pewnym stopniu połączył przedstawicieli wyznań chrześcijańskich: katolików, prawosławnych i protestantów. Powstał z jednej strony jako przedsięwzięcie naukowe, akademickie, a z drugiej jako wyraz pragnienia ekumenizmu. Miarą wartości dla tego przekładu byłoby, gdyby wszystkie trzy wyznania: katolickie, prawosławne i protestanckie wprowadziły go do swojej liturgii. Gdyby więc z tego wspólnego tłumaczenia Biblii korzystano w czytaniach mszalnych, przy sprawowaniu sakramentów świętych czy na katechezie – wtedy można byłoby powiedzieć, że doszło do znamiennego konsensusu. W obecnej sytuacji przekład ten można określić mianem „życzliwego eksperymentu". Dowodzi on, że podejmowane są próby ekumenizmu, ale do pełnego porozumienia wciąż jest bardzo daleko i wątpliwe, by kiedykolwiek do niego doszło. Na razie musimy poprzestać na budowaniu jedności w różnorodności.

Daleko do zgody, bo jest inne podejście do prawdy?

Podejście do prawdy dzieli nas przede wszystkim z wyznawcami judaizmu. Jest to kwestia aksjologii, a więc określonego systemu wartości. Poza tym w Kościele katolickim, a także w prawosławiu, dominuje struktura wertykalna, pionowa. Funkcjonuje Urząd Nauczycielski Kościoła z papieżem na czele, a biskupi, kapłani i wierni są zobowiązani w sumieniu przyjąć prawdy wyznawane przez Kościół. W judaizmie i wśród protestantów takiego autorytetu i takiej struktury wertykalnej – hierarchicznej – nie ma. Każdy „dla siebie" jest pastorem czy rabinem, wobec czego istnieje daleko większa przestrzeń swobody. Nie mówię „wolności", lecz „swobody", co znajduje wyraz w subiektywnym podejściu do prawdy i subiektywnej interpretacji tekstów biblijnych. Wprawdzie istnieją ramy, poza które wyjść nie można, ale często dzieje się tak, że każdy ma swoją prawdę. Zatem jeden rabin czy pastor zupełnie nie zgadza się z drugim rabinem czy pastorem. Bywa, że jeden naucza czegoś zupełnie innego niż to, czego naucza drugi. W Kościele katolickim akcentuje się dociekanie prawdy, a chociaż nie jesteśmy jej posiadaczami, to jednak wiemy, że ona istnieje.

A jednak w ramach spotkań ekumenicznych i międzyreligijnych wspólnie celebrujemy Słowo Boże. Jak to się ma do różnic, o których Ksiądz Profesor mówi?

Wspólne spotkania łączą nielicznych przedstawicieli różnych wyznań chrześcijańskich. Od pewnego czasu jeszcze bardziej nagłaśniane są inicjatywy spotkań chrześcijańsko-żydowskich. Są one nagłaśniane też w mediach, mają jednak charakter doraźnej akcyjności. Ten, kto chce naprawdę wejść w rzeczywistość dialogu i ekumenizmu, powinien poczynić postanowienie, że będzie systematycznie czytać Pismo Święte. W tym roku Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan zbiega się z Niedzielą Słowa Bożego. Przypomina ona, że czytanie i poznawanie Biblii nie może mieć formy akcyjności zawężonej do jednego dnia czy tygodnia w roku. Potrzeba systematyczności, wytrwałości i świadomości, że Pismo Święte pogłębia naszą wiarę i może skutecznie odmienić nasze życie.

W jaki sposób powinniśmy czytać Pismo Święte?

Katolicy powinni czytać katolickie wydania Biblii, odpowiednio przygotowane i dla nich przeznaczone. Zalecam systematyczną lekturę, rozdział po rozdziale, księga po księdze. Sądzę, że otwieranie Pisma Świętego na losowo wybranej stronie i szukanie w ten sposób przesłania dla siebie ma coś z magii. Usiłuje bowiem wymusić na Bogu, żeby mi w tej chwili, koniecznie powiedział to, czego potrzebuję, zwalniając mnie z samodzielnego myślenia i odpowiedzialnego decydowania o sobie.

Czytając codziennie jeden rozdział, w ciągu 4-5 lat przeczytamy całą Biblię. Wtedy sprawdzi się starożytna zasada: „Scriptura crescit cum legente" – „Pismo wzrasta z tym, kto je czyta". Im bardziej systematycznie je czytam, tym lepiej je rozumiem i tym większe błogosławione owoce mi przynosi. Wymaga to hartu ducha i wytrwałości, czego większości z nas po prostu brakuje. Ten, kto jest systematyczny, wytrwały i prawdziwie kocha Słowo Boże, w ciągu swego życia mógłby kilkakrotnie przeczytać cały Stary i Nowy Testament.

Historia rozłamów wśród chrześcijan i wysiłków, aby zaradzić podziałom, jest dla nas lekcją, z której warto wyciągnąć wnioski.

Podziały i ekumenizmy

Dariusz Kowalczyk SJ

fot. xhz

Przedstawiciele wyznań chrześcijańskich zgromadzeni na obchodach 1050-lecia Chrztu Polski w Poznaniu

Jezus, wiedząc, że Jego ziemska misja zbliża się do końca, modlił się do Boga Ojca o jedność swych uczniów: „Proszę, aby wszyscy stanowili jedno, Ojcze, niech będą jedno z Nami […]. Niech stanowią jedno, aby świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś" (J 17, 21). I rzeczywiście, nie brakuje w historii Kościoła przykładów heroicznej jedności w wierze. Z drugiej jednak strony już od początku widzimy we wspólnocie chrześcijan różnego rodzaju podziały. Dlatego na przykład w Pierwszym Liście św. Jana znajdujemy gorzkie zdanie o „antychrystach", którzy „wyszli co prawda spośród nas, lecz w rzeczywistości nie należeli do nas. Gdyby bowiem należeli do nas, pozostaliby z nami" (1 J 2, 19). Odstępstwa traktowano zatem bardzo poważnie, niekiedy zbyt pośpiesznie i zbyt gwałtownie. Od Soboru Watykańskiego II mamy inny, ekumeniczny trend. Szukamy tego, co łączy, a nie tego, co dzieli. Tyle że niekiedy popadamy w dość powierzchowny ekumenizm, który jest nie tyle odnajdywaniem jedności, ile rozmywaniem wiary.

Herezje i schizmy

W złożonej historii sporów i podziałów religijnych rozróżniamy m.in. schizmy i herezje. Schizma to formalny rozdział między wyznawcami tej samej religii. I tak w łonie chrześcijaństwa w wyniku podziałów lub odłączenia się znaczącej grupy powstawały różne wyznania, które jednak dalej nazywały się chrześcijańskimi. Co więcej, każde z podzielonych wyznań pretendowało do bycia najbliżej autentycznej nauki i woli Chrystusa. Zauważmy, że chrześcijaninem nazywamy kogoś, kto został ochrzczony w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego i kto wyznaje Jezusa Chrystusa jako Boga wcielonego, Zbawiciela świata. Schizmy mogą mieć różne przyczyny, historie i konsekwencje. Do schizmy mogą prowadzić narastające różnice w rozumieniu istotnych elementów doktryny wiary, ale niekiedy ważniejsze są przyczyny administracyjno-polityczne, czy też po prostu ambicjonalne. A zatem przyczyną schizm nie zawsze są herezje, choć zazwyczaj towarzyszą one rozłamom religijnym.

Herezja to głoszenie doktryny sprzecznej z wiarą wyznawaną przez daną wspólnotę. Ten, kto publicznie głosi herezję, czyli heretyk, może po pewnym czasie przyznać się do błędu i powrócić do jedności z innymi albo – wręcz przeciwnie – trwać uporczywie w herezji, co prowadzi do wykluczenia go ze wspólnoty wierzących. Jeśli heretyk zgromadzi wokół siebie wielu zwolenników, to może doprowadzić do podziału, ale może być też i tak, że heretyk zostaje prawie sam i nie daje początku żadnemu liczącemu się ruchowi.

Dziś pojawiły się nowe podziały, które idą w poprzek różnych wyznań.

W historii Kościoła najpoważniejsze w skutkach były dwa podziały: schizma wschodnia i reformacja. Ta pierwsza datowana jest na rok 1054, choć trzeba raczej mówić o dość długim procesie, który doprowadził do trwałego rozłamu. Analiza tego złożonego proce-

su pokazuje, że różnice doktrynalne same w sobie nie były decydujące. Stawały się one raczej pretekstem do w dużej mierze polityczno-ambicjonalnych sporów między łacińskim Rzymem a greckim Konstantynopolem. Toczono spory o liturgię, przepisy dyscyplinarne – na przykład w sprawie postów, celibatu duchownych itp. W tych kwestiach przy odrobinie cierpliwości i dobrej woli można by było dojść do porozumienia, pozwalając na współistnienie różnych tradycji, które nie dotyczą jednak istoty wiary chrześcijańskiej. Nawet słynny spór o *filioque*, czyli o wewnątrztrynitarne pochodzenie Ducha Świętego, nie tłumaczy wzajemnych, pełnych emocji potępień. Do dzisiaj różnice doktrynalne między katolicyzmem a prawosławiem nie są liczne. Najpoważniejsza z nich dotyczy – jak się wydaje – prymatu biskupa Rzymu.

Ekumenizm wymaga cierpliwości, a nie zadufanego tworzenia sztucznej jedności.

Podobnie było z wydarzeniami, które doprowadziły do podziałów zwanych reformacją. Marcin Luter był z początku w miarę pobożnym mnichem, który słusznie ubolewał nad moralnym upadkiem duchowieństwa. Dał się jednak ponieść swej porywczości i w rezultacie stał się elementem rozgrywek o władzę i pieniądze. Stąd niektórzy nazwali Lutra „rewolucjonistą mimo woli". Z drugiej strony papież Leon X, który w 1521 roku ekskomunikował Lutra, najprawdopodobniej nie zdawał sobie sprawy z powagi sytuacji i możliwych konsekwencji narastającego konfliktu. A Kuria Rzymska w tamtym okresie nie zrobiła wiele, by konflikt zażegnać. Odpowiedzią na kryzys reformacji był Sobór Trydencki (1545-1563). Ktoś zauważył, że gdyby taki sobór odbył się kilkadziesiąt lat wcześniej, to nie doszłoby do reformacji i podziałów.

Od kontrreformacji do ekumenizmu

Odpowiedzią Kościoła katolickiego na reformację była kontrreformacja. Kluczową rolę odegrali w niej jezuici, a przede wszystkim prowadzone przez nich szkolnictwo. Jezuickie szkoły oferowały edukację na wysokim poziomie i formowały rzesze dzieci i młodzieży w duchu katolickim. Jezuici nie nawoływali do wojen z protestantami, ale chcieli szerzyć katolicyzm i przeciwstawiać się protestantyzmowi poprzez nauczanie, argumenty teologiczne i świadectwo życia. Elementem dysput, jakie prowadzili z protestantami, był też dialog, ale nie dialog dla samego dialogu, oparty na salonowych uśmiechach i poklepywaniu się po plecach. Chodziło o prawdę, bo wówczas nikt jeszcze nie mówił o postprawdzie. Szukanie prawdy winno iść w parze z miłosierdziem, a niekiedy o tym zapominano. Ale trzeba też przypomnieć, że – z drugiej strony – na skróty, lekceważąc prawdę, nigdy nie zbuduje się trwałej jedności.

O potrzebie jedności mówi się w Kościele od początku. Tyle że rozumiano ją przede wszystkim jako powrót do prawdziwego Chrystusowego Kościoła tych, którzy zbłądzili. Tak rozumiał swą posługę na rzecz jedności na przykład św. Andrzej Bobola, okrutnie umęczony przez kozaków. W XIX, a przede wszystkim w XX wieku pojawiły się idee ekumeniczne, które rezygnowały z retoryki „powrotu tych, którzy zbłądzili", a postawiły akcent na żmudny, pokorny dialog i szukanie tego, co łączy, pomimo istniejących różnic. Zwieńczeniem, a zarazem nowym, potężnym impulsem ekumenicznym, był Sobór Watykański II. Kiedy jednak czytamy uważnie dokumenty soboru, to widzimy, że nie ma tam żadnego rozmywania pojęcia Kościoła. Na przykład w „Lumen gentium" czytamy, że do społeczności Kościoła należą w pełni ci, którzy „pozostają w łączności z Chrystusem rządzącym Kościołem przez papieża i biskupów, w łączności mianowicie polegającej na więzach wyznania wiary, sakramentów i zwierzchnictwa kościelnego oraz wspólnoty" (nr 14). Sobór był jak najdalszy od idei, że Kościół to coś, co tworzy się jako swego rodzaju oparta na kompromisach konfederacja różnych wyznań, różnych opinii i tradycji.

Obok chcących uprawiać płytki dialog na skróty są też tacy, którzy odrzucają wszelki ekumenizm, widząc w nim jedynie niebezpieczeństwo rozmycia prawdziwej wiary. Tymczasem istnieje prawdziwy, zdrowy ekumenizm, który rozwijali Paweł VI, Jan Paweł II czy też Benedykt XVI. Taki ekumenizm nie wynika jedynie z chęci teologów prowadzenia tyleż grzecznych, co uczonych dyskusji, by potem wydać stosowne deklaracje; jest to przede wszystkim kwestia tego, że chrześcijanie różnych wyznań żyją obok siebie, czasem w tej samej rodzinie, a zatem oczywiste jest to, że trzeba szukać możliwości, by razem, pomimo różnic, wyznawać i czcić Jezusa Chrystusa. Ekumenizm dzieje się na różnych poziomach: modlitwy i nawrócenia, dialogu teologiczno-doktrynalnego, wspólnych dzieł *caritas*.

W latach 70. wydawało się, że upragniona jedność jest blisko. Po 50 latach ten optymizm raczej osłabł. Tym bardziej trzeba przypominać, że proces ekumeniczny wymaga cierpliwości, a nie zadufanego tworzenia sztucznej jedności poprzez bagatelizowanie istotnych różnic, co możemy zaobserwować na przykład w Kościele w Niemczech.

Nowe podziały i pełzające schizmy

W wielu kwestiach, które wydawały się dzielić chrześcijan, teologowie doszli do znaczących uzgodnień, na przykład w kwestii relacji między łaską Bożą a uczynkami człowieka. Niestety, pojawiły się nowe podziały, które idą w poprzek różnych wyznań. Chodzi o tak istotne zagadnienia, jak rozumienie małżeństwa, rodziny, płciowości, stosunek do ideologii gender/LGBT czy też radykalnego feminizmu. No bo co by sam Luter powiedział na to, że biskupką sztokholmskiej diecezji luterańskiego Kościoła Szwecji jest Eva Brunne, która żyje w lesbijskim związku z pastorką Gunillą Lindén. Pani biskupka lesbijka ma wiele „duszpasterskich" pomysłów. Zamierzała na przykład usunąć z kościoła portowego w Sztokholmie symbole chrześcijańskie, w tym także krzyże, by otworzyć przestrzeń świątyni na wyznawców innych religii, a szczególnie islamu. I nie jest to jakiś odosobniony przypadek.

Synod Kościoła Anglikańskiego Szkocji podjął decyzję o dopuszczeniu par homoseksualnych do ślubu kościelnego. W konsekwencji szkoccy anglikanie postanowili usunąć z obrzędów liturgicznych sformułowanie, że małżeństwo jest „cielesnym, duchowym i mistycznym związkiem mężczyzny i kobiety". Nowy tekst określa małżeństwo jako „objawienie miłości i tożsamości Boga". Tego rodzaju przykłady można by mnożyć. Nasuwają się tutaj pytania: Jak w tej sytuacji uprawiać ekumenizm? Jak wspólnie świadczyć o wierze w Jezusa Chrystusa, jedynego Zbawiciela?

Niestety, także w Kościele katolickim są duchowni, którzy zdają się popierać antybiblijne ideologie gender/LGBT. W tej sytuacji dzieje się nierzadko tak, że są luteranie, którym bliżej do niektórych nieluteranów niż do liberalnych luteranów. I są katolicy, którym bliżej do niektórych niekatolików niż do liberalnych katolików. Kto z kim i o czym powinien w tej sytuacji ekumenicznie dialogować?

Zachęta na koniec

Zarówno nieprzekonanych do ekumenizmu, jak i tych, którzy lekceważą istniejące różnice i od razu chcieliby na przykład wspólnej Eucharystii, zachęcam do przeczytania encykliki Jana Pawła II „Ut unum sint" (łac. Aby byli jedno). Dziś tym bardziej trzeba nam szukać porozumień między wierzącymi w Chrystusa jako jedynego Zbawiciela, bo mamy do czynienia z atakiem diabolicznych ideologii, które przenikają także do wnętrza chrześcijańskich wspólnot.

W SKRÓCIE

fot. PAP/Waldemar Deska

■ **Jasnogórskie pawełki.** W sanktuarium na Jasnej Górze w Częstochowie trwają doroczne pawełki – dziewięciodniowe uroczystości ku czci patriarchy zakonu paulinów – św. Pawła Pierwszego Pustelnika.

■ **Pod hasłem: Życie i śmierć. „Kładę dziś przed tobą życie i szczęście, śmierć i nieszczęście”** (Pwt 30, 15) przebiega obchodzony 17 stycznia XXIV Dzień Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce. Z uwagi na pandemię wydarzenia będą odbywać się w internecie.

■ **Manipulacje o Jasnej Górze.** Klasztor jasnogórski informuje, że na portalach społecznościowych po raz kolejny pojawił się film, w którym bezprawnie użyto nagrania telewizyjnego z kaplicy Matki Bożej z podłożonymi głosami, nieznanymi w klasztorze. Ojcowie paulini proszą o nierozpowszechnianie nieuczciwych treści i informują o podjęciu niezbędnych kroków prawnych.

■ **Dominikańskie muzeum.** Romańskie mury, gotyckie hipokaustum, niedostępne wcześniej podziemia – w takich wnętrzach w dominikańskim klasztorze przy ul. Stolarskiej w Krakowie mieścić się będzie Muzeum Polskiej Prowincji Dominikanów. Niedługo trafią tu pierwsze eksponaty. To efekt zakończonego projektu Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

■ **Rodzić po afrykańsku.** Projekt Fundacji Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio” „Bezpieczna Mama” ma na celu zdobycie środków na pomoc przyszłym mamom z Republiki Środkowoafrykańskiej i edukację położnych. O pomoc zwróciła się do fundacji polska misjonarka świecka Iza Cywa, która była dyrektorem szpitala w Republice Centralnej Afryki. Kobiety w Afryce rodzą w niewyobrażalnie trudnych warunkach. W ośrodkach zdrowia brakuje prądu i wody. W niektórych łóżka porodowe są jeszcze drewniane. Pod adresem https://pomagam.pl/g3k7wt8g trwa zbiórka na zakup podstawowych sprzętów ginekologicznych.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

ŚWIĘTA NA WSCHODZIE

Prawosławni i wierni innych obrządków wschodnich, m.in. grekokatolicy i staroobrzędowcy, rozpoczęli obchody świąt Bożego Narodzenia według kalendarza juliańskiego, czyli według tzw. starego stylu, 7 stycznia. Według kalendarza gregoriańskiego obchodzone jest wtedy Święto Jordanu – poświęcenia wody.

Na zdjęciu: Msza św. w pierwszy dzień Bożego Narodzenia w greckokatolickim soborze archikatedralnym św. Jana Chrzciciela w Przemyślu.

ZASŁUŻENI NAGRODZENI

fot. PAP/Rafał Guz

Straż Graniczna, Centralna Biblioteka Wojskowa oraz Drukarnia Wydawnictw Specjalnych to tegoroczni laureaci wyróżnień Benemerenti („Dobrze zasłużonym”) przyznawanych przez Ordynariat Polowy. Uroczystość odbyła się w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w skromnej oprawie.

Straż Graniczna została doceniona za codzienną ochronę granic, zapobieganie nielegalnej migracji i przemytowi oraz służbę na straży interesów państwa polskiego i jego obywateli. Centralna Biblioteka Wojskowa wyróżniona została za upowszechnianie i prezentacje dorobku współczesnej i dawnej myśli wojskowej, rozwijanie zainteresowań czytelników w dziedzinie nauk o bezpieczeństwie i obronności oraz wspomaganie systemu edukacji w kształtowaniu postaw patriotycznych.

Bp Guzdek podziękował też dyrektorowi Drukarni Wydawnictw Specjalnych za pomoc w przygotowywaniu materiałów duszpasterskich, zwłaszcza specjalnych polowych mszałów i modlitewników.

fot. arch. Domu Rodzinnego Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach

HIP-HOP Z WOJTYŁĄ

Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach zakończyło realizację projektu „Świat jest teatrem niekończących się zmagań". Efektem cyklu warsztatów teatralno-muzycznych, prowadzonych w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Wielkich Drogach, jest widowisko „Przeźroczysty" (https://youtu.be/2-hFPUX1i-o).
W czasie warsztatów chłopcy z ośrodka wychowawczego podzieleni zostali na dwie grupy: jedna z nich opracowała utwory muzyczne, druga pracowała nad wizualizacjami.
W widowisku udział wzięli również aktorzy teatru „Exit", na co dzień zmagający się z różnymi niepełnosprawnościami. Uczestnicy projektu poprzez poezję Karola Wojtyły oraz utwory w rytmie hiphopowym pokazali drogę życia przyszłego papieża. Reżyserem widowiska jest Maciej Sikorski, związany z teatrem oraz Fundacją Budzenie Pasji.

KONTROWERSYJNE ZDJĘCIA

fot. A. Zachwieja/Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka

W listopadzie 2020 r., z inicjatywy mieszkańców, krakowscy radni przyjęli uchwałę w sprawie zakazu prezentowania w przestrzeni publicznej drastycznych zdjęć ciał dzieci poddanych procedurze aborcji.
Teraz 21 psychologów, psychiatrów i neurobiologów z Uniwersytetu Jagiellońskiego zaapelowało o wycofanie z przestrzeni publicznej takich zdjęć, pisząc m.in. o dowodach na to, że „ekspozycja na drastyczne obrazy w przypadku małych dzieci ma znaczący wpływ na ich poziom pobudzenia, procesy myślowe oraz emocje".
Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka z Krakowa stoi na stanowisku, że wystawy, billboardy, plakaty prezentujące ciało dziecka poddanego terminacji pokazują prawdę o aborcji, jednak samo nie sięga po taki przekaz w swoich publikacjach. Po pierwsze, z powodu troski o najmłodszych odbiorców – dzieci. Po drugie, z racji troski o inne ofiary aborcji, w tym matki.

TYLKO E-SKIEROWANIE

Od 8 stycznia wszystkie skierowania na leczenie wystawiane są w formie elektronicznej. To kolejny krok, m.in. po e-recepcie, zmierzający do cyfryzacji i usprawnienia procesu leczenia.
Skierowanie działa analogicznie do e-recepty. Lekarz wprowadza wymagane dane pacjenta do systemu gabinetowego podłączonego do platformy e-zdrowie (P1) lub za pomocą aplikacji gabinet.gov.pl i podpisuje cyfrowo. Papierowe skierowanie pacjent otrzyma tylko w przypadku awarii internetu albo systemu służącego do jego wystawienia.
Jeśli pacjent posiada Internetowe Konto Pacjenta (IKP) – dostępne pod adresem pacjent.gov.pl – otrzyma czterocyfrowy kod, który wysłany zostanie do niego SMS-em lub mailem jako załącznik pdf. W przeciwnym wypadku otrzyma wydruk informacyjny. W stanie epidemii można zrealizować e-skierowania bez posiadania podpisanego wydruku informacyjnego, po złożeniu stosownego oświadczenia.

W SKRÓCIE

■ **Polscy misjonarze na świecie.** Na całym świecie posługują 1883 osoby pochodzące z Polski. Wśród nich największą liczbę stanowią zakonnicy, których jest 879, oraz siostry zakonne – 662. Istotną część misjonarzy stanowią kapłani – 303. Obecnie na misjach posługuje też 39 osób świeckich.

■ **Pielgrzymki mimo pandemii.** Sztafetowo, duchowo, w delegacjach, z odwagą i nadzieją, determinacją i poświęceniem – pomimo pandemii w minionym roku fenomen pielgrzymowania na Jasną Górę został podtrzymany. Do sanktuarium dotarło 160 pielgrzymek pieszych, 130 pielgrzymek rowerowych, 20 pielgrzymek biegowych i jedna pielgrzymka konna. Pątnicy przybywali ze wszystkich diecezji w Polsce.

■ **Uczniowie mistrzowie.** W lutym ruszają organizowane przez Fundację Orszak Trzech Króli całoroczne konkursy dla uczniów, m.in. „Mistrz gawędy", „Mistrz czytania na głos", „Mistrz interpretacji obrazów". Więcej informacji: https://mistrzostwa.edu.pl/.

■ **„Trwajcie w mojej miłości, a przyniesiecie obfity owoc"** (por. J 15, 5-9) – pod tym hasłem obchodzony będzie od 18 do 25 stycznia Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan. Centralne nabożeństwo ekumeniczne odbędzie się 23 stycznia o godz. 18 w bazylice archikatedralnej św. Stanisława Kostki w Łodzi, pod przewodnictwem abp. Grzegorza Rysia. Kazanie wygłosi bp Jerzy Samiec, biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce i prezes Polskiej Rady Ekumenicznej.

■ **Święcenia biskupie** ks. Robert Chrząszcz przyjmie 6 lutego o godz. 10 w katedrze na Wawelu. Od 2014 r. był on wikariuszem biskupim w Archidiecezji Rio de Janeiro oraz pełnił funkcję odpowiedzialnego za służbę liturgiczną.

■ **Przemoc, hejt, samotność, zagubienie, depresja…** Eksperci Rzecznika Praw Dziecka czekają na młodych potrzebujących wsparcia pod darmowym numerem 800 12 12 12 i na czacie na brpd.gov.pl.

fot. PAP/Jakub Kaczmarczyk

■ **COVID pod wiaduktem.** Pod wiaduktem kolejowym na ulicy Hetmańskiej w Poznaniu powstało graffiti „COVID" autorstwa Luntrusa, przedstawiające ratowników medycznych i pacjentów na noszach.

Jacek Karnowski

Im się należy?

Krystyna Janda, Maria Seweryn, Krzysztof Materna, Edward Miszczak, Mariusz Walter, Leszek Miller, Zbigniew i Elżbieta Grycanowie – to tylko niektóre nazwiska z długiej listy osób, które w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym zaszczepiły się poza kolejnością. Formalnie uczelnia tłumaczy, że zaprosiła osoby znane oraz swoich pacjentów, ponieważ chciała uratować szczepionki, które mogły się zmarnować, i zamierzała w ten sposób promować akcję szczepień. Są to jednak wyjaśnienia więcej niż wątpliwe. Trudno bowiem sądzić, że nie było lepszego sposobu na wykorzystanie ampułek niż szczepienie osób znanych, skoro w kolejce czekali lekarze i pielęgniarki, w tym osoby z pierwszej linii frontu. Trudno też uwierzyć w rzekome „działania promocyjne", skoro celebryci szczepili się niemal w sposób tajny, bardzo dyskretnie. Fakt, że niektórzy z nich – np. Krystyna Janda – pochwalili się szczepieniem w mediach społecznościowych, wiele w całym obrazie nie zmienia.

Linię obrony WUM obaliły już pierwsze ustalenia kontroli z ramienia Narodowego Funduszu Zdrowia. Okazało się, że osoby zaszczepione poza kolejką zostały zapisane jako „personel niemedyczny", co w oczywisty sposób mija się z prawdą. Nadal jednak nie wiemy najważniejszego: jaki mechanizm sprawił, że doszło do tak spektakularnego złamania reguł? Kto to wszystko zaplanował, ustawił, przeprowadził? I po co? Z zewnątrz wygląda to tak, jakby chodziło o szybkie zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego osobom z potężnego kręgu towarzysko-medialno-biznesowo-politycznego. Zapewne nie wszyscy wplątani w aferę mieli świadomość, w czym biorą udział, ale większość zapewne wiedziała. Nie mówimy przecież o ludziach z ograniczoną kompetencją komunikacyjną, ale o osobach zajmujących ważne pozycje społeczne, także w mediach.

Sprawa jest poznawczo bardzo cenna, bo można powiedzieć, że III RP została złapana za rękę. W przypadku osób starszych czy pracowników służby zdrowia kwestia dostępności szczepionki lub jej braku może okazać się kwestią życia i śmierci. Celebryci, aktorzy, twórcy TVN uznali jednak, że im się należy poza kolejnością. Wysłali ważny komunikat, który nie powinien zostać szybko zapomniany. Pokazali także, jak to się robi, jak działa wiele mechanizmów w naszym kraju. Przy okazji zasugerowali, co mają na myśli, gdy skandują: „konstytucja" albo martwią się „praworządnością". Bo przecież to, co zobaczyliśmy w WUM, to zjawisko w swojej istocie antydemokratyczne i także w stylu wschodnim, a nie zachodnim.

Celebryci pokazali, jak działa wiele mechanizmów w naszym kraju.

Socjologowie mają cenny materiał badawczy. Czy jednak zeń skorzystają? Można wątpić. Prof. Ireneusz Krzemiński, w przeszłości potrafiący zaimponować otwartością i zdolnością wyjścia poza własne środowisko (np. ciekawa praca pt. „Czego nas uczy Radio Maryja?"), teraz przedstawia taką oto teorię: „Trudno nie mieć podejrzeń, że to, co wydarzyło się z dystrybucją szczepionek na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, i zaszczepienie kilkunastu aktorów, którzy zgodzili się wystąpić w akcji promującej szczepienia, było ukartowane. Nie można wykluczyć działania służb, które tak zamotały całą sprawę, że wykreowano z niej aferę".

Byłbym pełen podziwu dla polskich służb, gdyby potrafiły rozegrać taką akcję, ale szczerze mówiąc, wątpię, by się pokusiły. Ryzyko dekonspiracji – a chodzi przecież o operację w środowisku jednoznacznie opozycyjnym – byłoby po prostu zbyt wielkie. Ciekawy jest jednak fakt, że w obliczu kompromitacji środowiskowej liberałowie – także ze świata nauki – sięgają po grubo ciosane teorie spiskowe i nawet nie próbują wyjaśniać mechanizmów, które stoją za całą aferą.

I jeszcze jeden ciekawy element. Otóż afery by nie było – na pewno nie na taką skalę – gdyby nie studenci WUM. Raczej lewicowi, raczej nastawieni antyrządowo. Charakterystyczne, że w pierwszym odruchu szukali pomocy u mediów lewicowo-liberalnych – bez skutku. Wypowiedzieli „wojnę" swojemu rektorowi, własnej uczelni i ludziom, których ich obóz uważa za autorytety. W imię swoich zasad, w imię tego, co uważają za sprawiedliwość, ale także z powodu poczucia krzywdy, zresztą szerszego niż tylko sprawa szczepionek. Internet sprawił, że mogli to wszystko zrobić, zachowując pełną anonimowość.

Z jednej strony jest się z czego cieszyć, z drugiej to ważny znak czasu. Instytucjami nie da się już kierować tak, jak dawniej. Młode pokolenia są i bardziej wymagające, i znacznie bardziej bezwzględne. To ważny wniosek dla nas wszystkich.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Zakazana zbiórka

Aktorzy teatru Exit prowadzą zbiórkę na film „Tobiasz" – adaptację księgi biblijnej, ukazującą godność życia. Na produkcję potrzeba ok. 150 tys. zł. Niedawno Facebook zablokował reklamę zbiórki (www.zrzutka.pl/film-tobiasz). Organizatorzy podejrzewają, że powodem może być działalność teatru, stojąca w ideowej sprzeczności z administracją Facebooka. Teatr tworzą aktorzy, których schorzenia mogłyby stanowić przesłankę do wykonania aborcji.

Płuco Krakowa

fot. PAP/Łukasz Gągulski

W parku Lotników, obok Tauron Areny, powstaje nowe miejsce do rekreacji dla turystów i mieszkańców Krakowa.

Tęsknota za rówieśnikami

Wyniki badań zleconych przez Rzecznika Praw Dziecka pokazują, że o ile z przekazywaniem wiedzy online nie ma większych kłopotów, o tyle dużym obciążeniem dla najmłodszych stał się brak kontaktów z rówieśnikami.

Z wyników badania przeprowadzonego przez pracownię badawczą Social Changes w grupie młodzieży 15-18 lat i ich rodziców wynika, że 49 proc. uczniów i 54 proc. rodziców negatywnie ocenia wpływ nauczania zdalnego na zdrowie fizyczne młodzieży. Wpływ na psychikę jest oceniany niemal identycznie. Aż 83 proc. narzeka na brak kontaktu bezpośredniego z rówieśnikami, a już co czwarty uczeń (26 proc.) ma negatywne relacje z otoczeniem rówieśniczym.

ODESZLI DO PANA

W ostatnich dniach odeszli do Pana biskup senior diecezji legnickiej Adam Dyczkowski, były prowincjał dominikanów o. Maciej Zięba i ks. prof. Roman Dzwonkowski, pallotyn, pionier badań nad losami duchowieństwa katolickiego i Polaków w ZSRS.

fot. archiwum

BP ADAM DYCZKOWSKI

10 stycznia zmarł w wieku 88 lat biskup senior diecezji zielonogórsko-gorzowskiej. Urodzony w 1932 r. w Kętach, ukończył Arcybiskupie Seminarium Duchowne we Wrocławiu i w 1957 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Odbył studia na KUL, uwieńczone doktoratem w zakresie filozofii przyrody. Był duszpasterzem młodzieży akademickiej i inteligencji, działał w Społecznym Komitecie Panoramy Racławickiej, był wykładowcą filozofii w seminarium duchownym we Wrocławiu. W 1992 r. został biskupem pomocniczym diecezji legnickiej. Rok później został ordynariuszem diecezji zielonogórsko-gorzowskiej. Jako biskup diecezjalny wspierał aktywność wiernych świeckich poprzez promocję stowarzyszeń katolickich, a zwłaszcza Akcji Katolickiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży. W 1997 r. gościł Jana Pawła II, rozpoczął też proces beatyfikacyjny swego poprzednika bp. Wilhelma Pluty. Od 2007 r. był na emeryturze. Zmarł wskutek powikłań po przejściu koronawirusa.

O. MACIEJ ZIĘBA OP

W wieku 66 lat zmarł 31 grudnia 2020 r. o. Maciej Zięba, były prowincjał dominikanów w Polsce, filozof i teolog, autor wielu książek.

Urodzony w 1954 r. we Wrocławiu, ukończył Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii tamtejszego uniwersytetu. Od 1973 r. związany był z opozycją demokratyczną. Był działaczem, a od 1978 r. wiceprezesem Klubu Inteligencji Katolickiej we Wrocławiu. Był też założycielem i pierwszym redaktorem naczelnym „Solidarności Dolnośląskiej" oraz dziennikarzem „Tygodnika Solidarność". W sierpniu 1981 r. wstąpił do zakonu dominikanów. Śluby wieczyste złożył 21 września 1986 r., a święcenia kapłańskie przyjął 9 maja 1987 r.

W 1988 r. uzyskał licencjat z teologii na Wydziale Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej (dziś Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie). Był doktorem filozofii (na Wydziale Filozofii PAT obronił pracę „Kościół wobec demokratycznego kapitalizmu w świetle encykliki «Centesimus annus»"), znawcą nauczania społecznego Kościoła. W latach 1998-2006 o. Zięba był prowincjałem Polskiej Prowincji Dominikanów. Był jednym z organizatorów i w latach 2007-2010 dyrektorem Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku. Uroczystościom pogrzebowym 9 stycznia we Wrocławiu przewodniczyli kard. Stanisław Dziwisz i abp Józef Kupny, a uczestniczyli w nich m.in. były prezydent Bronisław Komorowski oraz premier Mateusz Morawiecki.

fot. PAP/Paweł Kula

fot. PAP/Tomasz Gzell

KS. ROMAN DZWONKOWSKI

30 grudnia 2020 r. zmarł w wieku 90 lat ks. prof. Roman Dzwonkowski SAC, wybitny znawca problematyki Kościoła na Wschodzie, przez 65 lat związany z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, członek Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności. Od dłuższego czasu zmagał się z chorobą nowotworową.

Ks. prof. Roman Dzwonkowski SAC urodził się 30 listopada 1930 r. w Dzwonku. W 1957 r. przyjął święcenia kapłańskie w Stowarzyszeniu Apostolstwa Katolickiego (pallotyni). W 1961 r. ukończył studia na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W 1966 r. uzyskał na tej uczelni stopień doktora. W 2001 r. otrzymał tytuł naukowy profesora. Był członkiem Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności.

Jego specjalizacją naukową była historia Kościoła katolickiego w ZSRS i socjologia grup etnicznych. Był wykładowcą KUL oraz Wyższego Seminarium Duchownego Księży Pallotynów w Ołtarzewie. Od 1994 do 2001 r. wykładał także w seminarium duchownym w Gródku Podolskim na Ukrainie. Był członkiem Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej.

Był autorem książek: „Kościół katolicki w ZSRR 1917-1939. Zarys historii" (Lublin 1997); „Leksykon duchowieństwa polskiego represjonowanego w ZSRS 1939-1988" (Lublin 2003). Był kawalerem Krzyża Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski. Uhonorowany został również Nagrodą Semper Fidelis nadaną przez Instytut Pamięci Narodowej. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 4 i 5 stycznia w pallotyńskim kościele Wieczerzy Pańskiej w Lublinie oraz w Czerwinie k. Ostrołęki, gdzie 5 stycznia spoczął na cmentarzu w rodzinnym grobowcu./**wś**

fot. xhz

Nowa szczepionka z długą historią

Z prof. **Andrzejem Kochańskim** z Instytutu Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN rozmawia Monika Odrobińska

Zanim wyjaśnimy, czemu szczepionka „genowa" przeciwko SARS-CoV-2 zawdzięcza swoje określenie, powiedzmy, jak powstaje szczepionka tradycyjna.

W każdej szczepionce, także tej przeciwko koronawirusowi, chodzi o to, by nie wywołując choroby, przygotować organizm na „spotkanie" z wywołującym ją patogenem.

U podstaw tradycyjnej szczepionki stoi osłabienie patogenu, który następnie wprowadza się do organizmów żywych, np. zwierząt laboratoryjnych. Te zaczynają wówczas „produkować" szczepionkę. Potem konieczny jest etap oczyszczania, głównie z zanieczyszczeń biologicznych. Sztandarowym tego przykładem jest szczepionka przeciw tyfusowi plamistemu. Rudolf Weigl do przewodu pokarmowego wszy, wywołujących tę chorobę, wprowadzał patogen. Karmicielami wszy byli ludzie. Ostatecznie powstawał preparat, który był bardzo skuteczny.

A w jaki sposób tworzona jest szczepionka przeciw SARS-CoV-2?

Rewolucyjna zmiana dotyczy systemu produkcji – otrzymuje się ją bowiem na drodze syntetycznej, od początku do końca w szkle, czyli bez użycia organizmów żywych. Bez ich zasobów i oczekiwania na ich reakcję na szczepionkę otrzymaliśmy preparat, który można produkować szybko i na wielką skalę oraz modyfikować w razie modyfikacji samego patogenu.

Przy tradycyjnych szczepionkach problemem był zawsze stopień czystości preparatu, jego aktywności biologicznej. Tu mamy do czynienia z biotechnologią najwyższych, wręcz kosmicznych lotów. Jak na biologię molekularną zachodzące tu reakcje chemiczne są dość proste, mamy też nad nimi całkowitą kontrolę. Reakcje stosowane w produkcji szczepionki przeciw SARS-CoV-2 wykorzystywane są w laboratoriach od kilkudziesięciu lat.

Dlaczego więc na szczepionkę genową przyszło nam czekać tak długo?

Badaniami nad RNA służącym szczepionkom i leczeniu zajmuje się biochemik węgierskiego pochodzenia Katalin Karikó już od 1978 r. Dzięki jej odkryciom udało się pokonać główne trudności w uzyskaniu skutecznej szczepionki. Pierwsza dotyczyła stabilności RNA, jednej z najbardziej niestabil-

Prof. Andrzej Kochański (1971) – specjalista genetyki klinicznej i laboratoryjnej, profesor zwyczajny w Instytucie Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej im. M. Mossakowskiego PAN. Wykładowca Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego i Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego; Ekspert Zespołu ds. bioetycznych KEP; od 2019 r. konsultant krajowy w dziedzinie genetyki klinicznej.

nych cząsteczek biologicznych – rozpada się ona bowiem pod wpływem enzymów, które mamy np. na rękach. Tę barierę pokonano.

Drugim problemem była immunogenność RNA, czyli jego zdolność do wywoływania silnej odpowiedzi odpornościowej. Okazało się, że modyfikacja składu RNA pozwala ominąć te przeszkodę. I trzeci problem – dostarczanie do komórek „nagiego" RNA, do czego potrzeba specjalnej osłonki zbudowanej z różnego rodzaju lipidów wzmacniających stabilność tej cząsteczki. To właśnie ten unikalny lipidowy „płaszczyk" chroni RNA przed degradacją.

W literaturze nowy typ szczepionki opartej na mRNA pojawił się przy okazji wirusa eboli, zika i HIV, jednak nie na skalę ogólnoświatową, jak przy okazji obecnej pandemii koronawirusa. Szczepionka mRNA doczekała się gigantycznego dofinansowania badań i zaangażowania największych graczy farmaceutycznych, znikły więc problemy biurokratyczne i finansowe. Tak więc zanim wybuchła pandemia, nauka już była na etapie, z którego można było przyspieszyć prace nad szczepionką.

Katalin Karikó, bez której szczepionka mRNA pozostałaby piękną ideą na papierze, rozpatrywana jest już jako kandydatka do Nagrody Nobla. Jej żmudne badania, wówczas wydające się do niczego niepotrzebne, pokazują, że nawet najbardziej abstrakcyjne problemy badane przez naukowców należy doceniać, bo nie wiadomo, kiedy zaprocentują.

Na czym konkretnie polega nowość szczepionki mRNA?

Ostatecznym efektem, czy to w przypadku nowej, czy tradycyjnej szczepionki, jest wytworzenie specyficznej odpowiedzi ustroju na antygen. Najczęściej jest to fragment białka, które następnie jest prezentowane układowi odpornościowemu, dzięki czemu ten może się przygotować na inwazję takich cząsteczek. Różnica polega na tym, że w przypadku szczepionki tradycyjnej wprowadzamy całe białka, w przypadku szczepionki genowej – tylko ten fragment RNA, w którym zapisana jest informacja o tym maleńkim kawałku białka wirusa. Po przepisaniu informacji z RNA na białko antygen zostaje zaprezentowany układowi immunologicznemu, a ten niejako „uczy się" specyficznej odpowiedzi na prawdziwego wroga, czyli na wirusa.

Słysząc o „szczepionce genowej", niektórzy obawiają się jej ingerencji w ludzki genom. Czy to możliwe?

Nie. Ludzkie DNA jest w jądrze komórkowym, czyli siedzibie genów, a wirusowe mRNA dociera zaledwie do cytoplazmy. Cząsteczka mRNA jest też zbyt mała i „naga", czyli niewyposażona w żadne możliwości działania, by mogła się połączyć z naszymi genami. Genom jest zresztą bardzo dobrze chroniony. Tym bardziej nie ma ona szans na utrwalenie i przeniesienie do następnego pokolenia. Z badań w instytucie wiem, jak trudna jest modyfikacja genetyczna nawet najprostszych organizmów, jak drożdże czy nicienie, a co dopiero tak złożonego organizmu, jakim dysponuje człowiek.

Ryzyko niepożądanych reakcji na szczepionkę jest nieporównanie niższe niż ryzyko z powodu zachorowania na COVID-19.

Modyfikacji genetycznej nie da się przeprowadzić ani za sprawą szczepionki, ani innych procesów. Gdyby to było możliwe, raz na zawsze pozbylibyśmy się chorób genetycznych. Rozpropagowanie po całym ciele preparatu podanego miejscowo tak, by zmodyfikował geny tam, gdzie to potrzebne, wciąż pozostaje w sferze marzeń naukowych.

Produkcja szczepionki na drodze biologii molekularnej daje szansę na czysty preparat z minimalnym antygenem otrzymywanym pod ścisłą kontrolą, produkowany szybko i masowo, ale i precyzyjny, bo genetyka jest bardzo precyzyjna, co do jednego aminokwasu.

Jeszcze w 2020 r. w walce z pandemią dysponowaliśmy metodami znanymi od średniowiecza: dystans, izolacja, zasłanianie ust i nosa. Dopiero szczepionka mRNA pchnęła cywilizację do przodu. O ile koronawirus „odświeżył", jak się zdawało, zażegnany od dawna temat chorób zakaźnych, o tyle szczepionka mRNA pokonała wysoki próg technologiczny.

Ale czy można ją uznać za całkowicie bezpieczną?

W medycynie nigdy nie można określić stuprocentowego bezpieczeństwa danego preparatu, nie inaczej będzie w przypadku szczepionki przeciw SARS-CoV-2. Należy jednak zachować proporcje – szczepionka, nawet jeśli wywołuje niepożądane reakcje, to ratuje życie. Jej niezastosowanie, zwłaszcza w grupach ryzyka, może prowadzić do ciężkiej choroby, której wszystkich odległych skutków i powikłań jeszcze nie znamy.

Jak Pan skomentuje doniesienia, że jeśli szczepionka genetyczna zawiera komórki płodowe abortowanych dzieci, może to wpływać na zmiany komórkowe u zaszczepionej osoby?

Takie doniesienia są pozbawione podstaw medycznych. Przede wszystkim do produkcji szczepionki mRNA nie wykorzystuje się komórek płodowych z abortowanych dzieci. Konkretnie mówimy o dwóch liniach komórkowych: HEK-293 oraz PER.C6. Tylko linia HEK-293 ma na koncie 60 tys. publikacji naukowych w dziedzinach od kardiologii po psychiatrię. Komórki płodowe, wykorzystywane do badań ze względu na ich ogromny potencjał rozwojowy, pochodzą z aborcji dwóch płodów: z 1985 r. i 1972 r., przy czym w tym przypadku nie jest pewne, czy nie było to poronienie naturalne. Z pewnością jednak pierwotny był zgon, a wykorzystanie materiału biologicznego – wtórne. Dzięki opracowaniu tych linii komórkowych nie ma potrzeby używania „nowych" komórek płodowych. Na razie nauka „skazana" jest na dwa typy linii komórkowych: nowotworowe i płodowe. Zanim zaczniemy szerzej w tej dziedzinie wykorzystywać komórki macierzyste, minie trochę czasu. W obliczu pandemii wręcz należało użyć najbardziej sprawdzonych linii komórkowych.

Czy mimo obaw i wątpliwości jest w ogóle alternatywa dla szczepionki, jeśli mowa o zatrzymaniu pandemii?

Nie wiadomo jeszcze dokładnie, na jak długo szczepionka przeciw SARS-CoV-2 daje odporność. Podstawowym jej zadaniem jest wygaszenie pandemii w skali globalnej.

Największym problemem ze szczepionką mRNA jest wciąż niewystarczająca kampania informacyjna. Wobec milczenia lub fake newsów trudno się dziwić skuteczności głosów sceptycznych lub wręcz przeciwnych szczepionce. Temat szczepionki opartej na mRNA był dotąd mało znany nawet w środowisku naukowym, sam nie miałem świadomości jej istnienia. Jak dotąd wiele mówiono o dystansie, dezynfekcji i maseczce, tak teraz czas na upowszechnianie rzetelnej wiedzy o szczepionce.

Ryzyko niepożądanych reakcji na szczepionkę jest i tak nieporównanie niższe niż ryzyko z powodu zachorowania na COVID-19 i odległe powikłania tej poważnej choroby. Medycyna wciąż się jej uczy, natomiast mamy już skuteczne narzędzie do jej zwalczania.

Kazimierz Dadak

Dobiega końca pierwsza i jedyna kadencja Donalda Trumpa na urzędzie prezydenta USA. Polskie władze stały po jego stronie bezwarunkowo. Jak na tym wyszliśmy?

Cztery lata Trumpa

Wygrana Donalda Trumpa w 2016 r. była wielką niespodzianką. Niemal wszyscy znawcy byli przekonani, że ten nowojorski plutokrata, który nigdy nie sprawował żadnego wybieranego w wolnych wyborach urzędu, sromotnie przegra z kandydatką elity, której nazwisko przez prawie ćwierć wieku ozdabiało wiadomości TV i czołowe strony gazet. Stąd program jego rządu w najlepszym wypadku cieszył się letnim poparciem nawet wśród establishmentu partii republikańskiej.

W USA prezydent ma ogromne prerogatywy i wiele istotnych spraw może rozwiązać bez udziału innych elementów władzy. Dzięki temu prezydent Trump był w stanie realizować naczelne hasło swego programu wyborczego: America First – interes Ameryki zawsze na pierwszym miejscu. W ramach tej strategii wycofał USA z szeregu porozumień i umów międzynarodowych zawartych w czasach jego poprzednika. Te kroki, szczególnie wycofanie się z Porozumienia Paryskiego w dziedzinie klimatu, wzmocniły gospodarkę USA, ale jednocześnie bardzo ograniczyły amerykańskie zaangażowanie w świecie. Sytuacja ekonomiczna przeciętnego Amerykanina poprawiła się, ale z drugiej strony zmniejszyło się znaczenie amerykańskich elit na arenie światowej.

Transatlantyckie napięcia

Trump wielokrotnie wyrażał swoje wątpliwości dotyczące dalszej przydatności NATO. Obiektem jego nieustannych ataków stały się Niemcy, co doprowadziło do istotnego osłabienia stosunków transatlantyckich. Szczególnym tego przejawem była decyzja z lipca 2020 r. o wycofaniu z Niemiec 12 tys. amerykańskich żołnierzy, z czego tysiąc zostało przeniesionych do Polski.

Niestety, w Polsce nie docenia się znaczenia stacjonowania amerykańskich sił zbrojnych u naszych zachodnich sąsiadów. Nie jest żadną tajemnicą, że pierwszy sekretarz generalny NATO, lord Hastings Lionel Ismay, powiedział: zadaniem tej organizacji jest „keep the Soviet Union out, the Americans in, and the Germans down" (nie wpuścić Sowietów, zatrzymać Amerykanów [w Europie], a Niemców trzymać w ryzach).

Tak długo, jak na terenie Niemiec są rozmieszczone wojska amerykańskie i bazy mają charakter eksterytorialny, kraj ten ma bardzo daleko ograniczoną suwerenność. Mówiąc wprost, przed dominacją Berlina nad UE (a na pewno nad jej wschodnimi i południowo-wschodnimi członkami) broni nas tylko amerykańska wojskowa obecność na terenie Niemiec. Prezydent Trump sądził, że robi Niemcom krzywdę, wycofując 12 tys. żołnierzy, podczas gdy w istocie wyświadczył im wielką przysługę: przybliżył dzień odzyskania przez nie daleko idącej suwerenności!

Emancypacja UE

Elity europejskie nie bez powodu widzą w UE supermocarstwo i rywala USA, bo pod względem gospodarczym te dwa organizmy są sobie równe. Unii brakuje siły zbrojnej odpowiedniej do jej gospodarczego znaczenia, ale potencjał do jej stworzenia jest. Niemieckie, francuskie i włoskie koncerny zbrojeniowe wytwarzają znakomitą broń i byłoby tylko kwestią czasu utworzenie sprawnej siły zbrojnej. Z tego względu w stolicach europejskich nieustannie podkreśla się, że prezydentura Trumpa na dobre podważyła zaufanie Europy do USA i że objęcie władzy przez Joego Bidena nie spowoduje powrotu do *status quo ante* [stanu, który był przedtem – tł. red.].

Amerykańska obecność wojskowa na terenie Niemiec broni nas przed dominacją Berlina.

Doskonałym tego przykładem jest zawarcie 30 grudnia 2020 r. porozumienia z Chinami w zakresie inwestycji (Kompleksowa Umowa Inwestycyjna). Negocjacje na ten temat ślimaczyły się przez siedem lat, ale na niecały miesiąc przed objęciem władzy przez Bidena nabrały przyspieszenia. Doradca ds. Bezpieczeństwa prezydenta elekta, Jake Sullivan, chciał nawiązać współpracę z UE w zakresie wspólnej strategii w stosunku do ChRL, ale na nic zdały się te wysiłki. Angela Merkel, Emmanuel Macron, Ursula von der Leyen oraz Charles Michel pokazali Amerykanom, że UE ani myśli odgrywać drugorzędnej roli, i samodzielnie sfinalizowali porozumienie z Xi Jinpingiem. Dodajmy, że końcowe negocjacje odbyły się pomimo protestów polskiego rządu, który właśnie chciał koordynacji wysiłków z Waszyngtonem. Niestety, nie był to pierwszy przypadek zupełnego braku rozeznania rodzimej dyplomacji w zakresie tego, co możemy, a czego nie możemy w strukturach UE.

Zimna wojna

Donald Trump przejdzie do historii jako prezydent, który rozpoczął wojnę handlową, a w rzeczy samej nową zimną wojnę, tym razem z komunistycznymi Chinami. Wszystko wskazuje na to, że te zmagania, tak jak i poprzednie, są obliczone na dekady, stąd dziś jest zbyt wcześnie, aby pokusić się o wydanie osądu. Niemniej nie sposób nie zauważyć, że ChRL nie poniosła z tego powodu większego uszczerbku. Wprost przeciwnie: oprócz wspomnianego układu o ochronie inwestycji z UE Chiny doprowadziły do zawarcia Regionalnego Kompleksowego Partnerstwa Gospodarczego (RCEP). W skład tego partnerstwa weszło nie tylko dziesięć krajów-członków Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), ale także kraje postrzegane jako bliscy sojusznicy USA, Japonia, Korea Płd. Australia i Nowa Zelandia. Partnerstwo to skupia 2,2 mld ludzi i stanowi największy na świecie blok gospodarczy, wytwarzający 30 proc. globalnego PKB. Jak każda tego typu organizacja wiąże gospodarki członków z jej największym uczestnikiem, w tym przypadku z Chinami.

Polskie władze z ułańską fantazją włączyły się do tej nowej zimnej wojny. Dwa lata temu postawiliśmy jednemu z szefów polskiego oddziału koncernu Huawei zarzut szpiegostwa. Do tej pory niewie-

fot. PAP/EPA/Michael Reynolds

le z tego wyszło, w Warszawie zapewne ten incydent został już dawno zapomniany, co niekoniecznie znaczy, że to samo nastąpiło w Pekinie. Mamy bowiem do czynienia z organizacją państwową, której historia sięga pięciu tysięcy lat. Nawet pobieżna znajomość chińskiej myśli politycznej i wojskowej na czele ze słynnym Sun Tzu wykazuje, że tam działa się zgodnie ze strategiami obliczonymi na dziesięciolecia, a nie zgodnie z wymogami chwili.

Timeo Danaos

W Polsce Trump cieszy się wielką popularnością, którą przyniosło mu przemówienie wygłoszone 6 lipca 2017 r. na placu Krasińskich. Tymczasem w polityce liczą się nie słowa, ale czyny. *Talk is cheap* [gadanie nic nie kosztuje – tł. red.], jak mówią Amerykanie.

W europejskiej kulturze i polityce już trzy tysiące lat temu zauważono, że do „podarków" należy podchodzić z rezerwą. Homer w „Iliadzie" uwiecznił podstęp Odyseusza, natomiast Wergiliusz w „Eneidzie" włożył w usta Laokoona słynne „timeo Danaos et dona ferentes („Obawiam się Greków, nawet gdy niosą dary").

W rzeczy samej, w zakresie konkretów uzyskaliśmy niewiele. Trump, jak przystało na twardego biznesmena, obwieścił, że kraje, na których terenie przebywają amerykańskie wojska, winny pokrywać 150 proc. kosztów. Przyglądając się na przykład kontraktowi na dostawę myśliwców F-35, można wysnuć wniosek, że jesteśmy jedynym krajem na świecie, który zastosował się do tego wymogu. Podobnie całkowity koszt przeniesienia i pobytu owego tysiąca żołnierzy z Niemiec pokrywa polski podatnik. Z kolei baterie Patriot będą wyposażone w minimalną liczbę głowic. Można się pocieszać, że bezpieczeństwo kraju nie ma ceny. Niemniej Korea Płd., która stoi w obliczu uzbrojonej po zęby, i to w broń atomową Północy, targuje się z jankesami o każdego centa (skutecznie!).

Jesteśmy jedynym krajem na świecie, który ma pokrywać 150 proc. kosztów pobytu amerykańskich wojsk na swoim terenie.

W zakresie czysto politycznym trudno określić ostatnie cztery lata jako modelowe dla dwustronnych stosunków. Na przykład niemal dokładnie dwa lata temu od naszych sojuszników dowiedzieliśmy się, że organizujemy w Warszawie konferencję na temat Bliskiego Wschodu. Podobnie we wrześniu 2019 r. usłyszeliśmy, że nie wprowadzimy podatku cyfrowego. O przeróżnych interwencjach, prywatnych i publicznych, dokonywanych na szczeblu ambasady krążą wręcz legendy. Wszystko to zrodziło spekulacje, czy do 38-milionowego kraju można zastosować miano republika bananowa.

W trakcie ostatnich osiemdziesięciu lat USA wydały ogromne pieniądze na finansowanie wojen i poniosły setki tysięcy ofiar w ludziach. Dzięki temu wysiłkowi udało się spełnić prastare marzenia amerykańskich elit i stworzyć „drugie imperium rzymskie". Ta ciągota przejawia się na przykład w tym, że siedziba Kongresu w Waszyngtonie, tak jak w starożytnym Rzymie, mieści się na Wzgórzu Kapitolińskim, budynki rządowe zaś są utrzymane w stylu neoklasycznym. Establishment ciągnął z tego wielkie korzyści i nie był skłonny bezczynnie przyglądać się stopniowej likwidacji tego stanu rzeczy w ramach programu America First. Stąd Trump musiał odejść na przedwczesną emeryturę, co zostało osiągnięte m.in. przez niemal stuprocentową frekwencję wyborczą w kluczowych obwodach wyborczych (na przykład w Detroit).

Rządząca w Polsce „dobra zmiana" zainwestowała w prezydenturę Trumpa cały kapitał polityczny. Ale wielkich pożytków z tego nie będzie.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Marek Jurek

Zbieżność mimo różnic

Jacek Kuroń wspominał w „Wierze i winie" opowieści dziadka o strajku powszechnym w 1905 roku: „Zawyły syreny i zamarł Sosnowiec. I ja to widziałem, czułem ten zamierający Sosnowiec. (Pamiętam pochody pierwszomajowe we Lwowie, ojciec mnie niósł na plecach, słyszałem, jak wyły syreny. Mam w oczach tłum, który idzie i śpiewa. To bardzo charakterystyczne – demonstracja robotnicza śpiewa tak jak procesja, tyle że są tu tylko głosy męskie.) Stoją patrole kozackie, a oni idą i śpiewają: «Krew naszą długo leją katy». Dla mnie to jest sacrum. Kiedy wyły syreny na strajkach Solidarności, dostawałem dreszczy".

Joannę Lichocką od Jacka Kuronia dzieli pokolenie i środowisko, a jednak w jej wyznaniach z książki-dialogu z Andrzejem Zybertowiczem znajdujemy podobny nastrój. Dla niej „podział PO-PiS w nikłym stopniu jest sporem aksjologicznym", to „establishment III RP świadomie wprowadza podział wspólnoty". Opowiada, że kiedy po śmierci Jana Pawła II „wyszliśmy wszyscy na ulice (…) po pół roku ci «wszyscy» poszli na wybory i zagłosowali na PO-PiS (…) Trzeba Polakom przypomnieć, jak są silni, gdy są wspólnotą; przypomnieć im tę, która korzeniami sięga Sierpnia". Temu zbiorowemu sacrum Lichocka przeciwstawia zaangażowanie na rzecz prawnej ochrony życia, sprawę, która przywołując osobiste powinności, zakłóca zbiorowe przeżycia i dzieli Polaków.

Oba te głosy pokazują psychologiczną bliskość dawnej lewicy laickiej i późniejszej radykalnej centroprawicy. Sferą wartości dla obu jest polityka, w niej wypełnia się ludzki los. To perspektywa zasadniczo różna od konserwatywnej wizji społeczeństwa, gdzie funkcją instytucji wspólnych (państwa i polityki) jest ochrona rzeczy najważniejszych rozgrywających się bezpośrednio w życiu ludzi, w sferze duchowej i w codziennym wypełnianiu Dekalogu. Wielka godność państwa i zaangażowania narodowego wynika z ochrony tej sfery, wchłanianie tej sfery to zawsze destrukcja nie tylko życia jednostek, ale i dobra wspólnego.

Lichocka konsekwentnie przekonuje, że „problem aborcji w 1989 roku (…) przysłonił i odwrócił uwagę od tak niebezpiecznych pomysłów dla postkomuny jak lustracja, dekomunizacja czy reprywatyzacja". A przecież w istocie było odwrotnie: to sprawa ochrony życia ujawniła głębokie różnice ideowe w obozie Solidarności właśnie w takich sprawach jak lustracja, dekomunizacja czy własność. I to proponowane przez Adama Michnika w „Kościele, lewicy, dialogu" zawieszenie zasadniczych wyborów moralno-ustrojowych umożliwiło później „odwrócenie uwagi" od niereprezentatywności społecznej jego środowiska.

Sprawa ochrony życia ujawniła głębokie różnice ideowe w obozie Solidarności.

Charakterystycznie brzmi trzeźwiący głos profesora Zybertowicza: „uniesienia wspólnotowe nie są, mimo że mogą dawać radość samą w sobie (tak jak udział w koncercie daje radość samą w sobie), wystarczające. One tylko dostarczają energii emocjonalnej. Energii początkowej". Socjologia (córka doktryny kontrrewolucyjnej) może się łączyć z różnymi poglądami społecznymi, ale przede wszystkim wie, że społeczeństwo istnieje, że jest czymś więcej niż emocje i „poglądy" tych, którzy chcieliby je modelować. i

Także posługa kobiet

Papież Franciszek postanowił, że także kobiety będą mogły podejmować posługę lektoratu i akolitatu. Wynika to z opublikowanego 11 stycznia listu apostolskiego w formie motu proprio „Spiritus Domini".

W dokumencie tym papież zmienił brzmienie kan. 230 § 1 kodeksu prawa kanonicznego. Obecnie brzmi on następująco: „Osoby świeckie, posiadające wiek i przymioty ustalone zarządzeniem Konferencji Episkopatu, mogą być na stałe przyjęte, przepisanym obrzędem liturgicznym, do posługi lektoratu i akolitatu, udzielenie jednak tych posług nie daje im prawa do utrzymania czy wynagrodzenia ze strony Kościoła".

Ojciec Święty w liście do prefekta Kongregacji Nauki Wiary kard. Luisa Ladarii podkreślił, że posługi te wynikają z przyjętych sakramentów chrztu i bierzmowania i należy je odróżnić od sakramentu święceń, którego Kościół nie może udzielać kobietom.

Papież zaznacza, że „decyzja o udzielaniu także kobietom posług lektoratu i akolitatu, które pociągają za sobą pewną stabilność, publiczne uznanie i mandat biskupa, czyni bardziej skutecznym w Kościele udział wszystkich w dziele ewangelizacji". Podkreśla także, że ustalenie odpowiednich kryteriów rozeznania i przygotowania kandydatów i kandydatek do tych posług, a także innych posług, o których mówi list motu proprio Pawła VI „Ministeria quaedam" z 1972 roku [np. ostariusza, egzorcysty i katechety – KAI], należeć będzie do zadań konferencji episkopatu. Wejdą one w życie po uprzednim zatwierdzeniu przez Stolicę Apostolską i zgodnie z potrzebami ewangelizacji na ich terytorium. i

Exodus chrześcijan

Pomnik przed portem w Bejrucie

fot. xhz

Tysiące chrześcijan zdecydowało się ostatnio na wyjazd z Libanu. Do ambasad państw zachodnich wpłynęło ponad 380 tys. wniosków imigracyjnych. Dużą część z nich złożyli chrześcijanie.

Zdaniem proboszcza maronickiej katedry św. Jerzego w Bejrucie wyznawcy Chrystusa czują się obco we własnym kraju. Ks. Jad Chlouk uważa, że fala emigracyjna, która wezbrała po sierpniowym wybuchu w bejruckim porcie, ma bardzo negatywny wpływ na całą wspólnotę chrześcijańską w Libanie. „Tracimy najlepszych, najbardziej zaradnych, znających języki młodych ludzi, którzy mogliby być w naszym kraju przyszłością chrześcijaństwa" – zaznaczył duchowny w wywiadzie dla papieskiego stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie.

Jego zdaniem ta emigracja wywołuje efekt śnieżnej kuli. Ci, którzy zostali, też czują presję, żeby się wynieść, i w efekcie liczba wyjeżdżających zwiększa się każdego dnia. Kapłan obawia się, że jeśli liczba chrześcijan jeszcze się zmniejszy, mogą pojawić się prześladowania.**r/RV**

Projekt Uczciwość

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Dążenie do prawdy potrafi oprzeć się agresywnym ideologiom. W świecie akademickim stopniowo wzrasta zainteresowanie uczciwością, tą głęboko zakorzenioną potrzebą wpisaną w naturę człowieka, by poszukiwać prawdy i stosować ją w życiu.

Badaczka Judi Ketterler twierdzi, że aby uczciwiej się prowadzić, trzeba zacząć od zbadania własnych oszustw, a nie ciągle ubolewać nad tymi, które są udziałem innych. Całkiem niezła deklaracja intencji w czasie, gdy wydaje się, że jedyne kłamstwa na tym świecie to internetowe fake newsy. Dzięki badaniom dowiedzieliśmy się wiele o tym, jak i dlaczego ludzie kłamią. Kłamiemy, kiedy widzimy innych ludzi kłamiących. Kłamiemy, gdy jesteśmy przekonani, że oszustwo w danym przypadku jest uzasadnione. Kłamiemy, by chronić naszą pozycję w grupie. Kłamiemy, by ratować się w niewygodnych sytuacjach. Kłamiemy, żeby uwierzyć, że jesteśmy mądrzejsi niż w rzeczywistości. Itp. Jeśli zrozumiemy, co motywuje i zachęca ludzi do oszustwa, możemy skuteczniej powstrzymać tę skłonność w nas samych.

Według badaczy amerykańskich znamy powody prowadzące do kłamstw, jednak o wiele mniej wiemy o tym, co motywuje ludzi do mówienia prawdy. Czy nie byłoby równie interesujące wiedzieć, co motywuje ludzi do bycia uczciwym? Według Judi Ketterler wymaga to postawienia pytań badawczych z innym podejściem i stworzenia zupełnie nowego korpusu doktryny filozoficznej i naukowej. Tak właśnie rozpoczął się Projekt Uczciwość, zainicjowany przez multidyscyplinarny zespół naukowców z Wake Forest University i Carnegie Mellon University. W jego ramach prowadzone będą badania z psychologii społecznej: jak uczciwość w trudnej rozmowie nie musi prowadzić do wrogości, a nawet może zbliżać ludzi. Badacze przyjrzą się również temu, jak zmniejsza polaryzację powstrzymanie się od postrzegania politycznych rywali jako nieuczciwych. Christian B. Miller, dyrektor projektu, żałuje, że refleksja nad uczciwością była jedną z głównych brakujących kwestii w filozofii w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat, ale uważa, że jest to obecnie obiecująca dziedzina badań.

Takie wiadomości cieszą w czasach, gdy często słyszymy wierutne bzdury wsparte przez rzekomych „naukowców z USA". Autentyczna nauka współgra z filozofią poszukującą prawdy. Bóg ze swej strony, dla naszego dobra, objawił podstawowe prawdy o człowieku. Nie ma sprzeczności pomiędzy nauką a refleksją filozoficzną i teologiczną.

Czym zasłynął Szamgar?

Magdalena Wołochowicz

Czy wiesz, kim był Szamgar? To postać biblijna, choć jego życiu poświęcony jest dosłownie jeden werset, a drugi, który go wspomina, kreśli tylko pewne tło historyczne aktualnych wydarzeń.

Czy ta zdecydowanie trzecio- albo nawet studwudziestotrzecioplanowa postać może być dla nas inspiracją? I to jak!

Szamgar był jednym z izraelskich sędziów, czyli przywódców tego narodu, zanim nastąpiła epoka królów. Czasy, w których żył, były niełatwe: „Za dni Szamgara, syna Anata, za dni Jaeli opustoszały drogi, a chodzący szlakami udeptanymi, po krętych drogach kroczyli" (Sdz 5, 6). To, z czego zasłynął, to wybawienie Izraela z ręki Filistynów: „Po nim był Szamgar, syn Anata. Pobił on ościeniem na woły Filistynów w liczbie sześciuset ludzi – i on także wybawił Izraela" (Sdz 3, 31).

Wow, jedno zdanie, a jaki przekaz!

Po pierwsze, Szamgar sam pokonał aż sześciuset wrogów. Po drugie, nie zrobił tego żadną powszechnie znaną i skuteczną bronią, ale ościeniem na woły! Cóż to był oścień? Hebrajsko-polski Stary Testament tłumaczy to jako „kij do poganiania bydła". Nie za specjalna broń. A jednak w Biblii znajdujemy wiele historii zwycięstw po ludzku niemożliwych. Pan Bóg chętnie dodaje do naszych 100 proc. – swoje 100 proc.

Szamgar sam pokonał aż sześciuset wrogów!

Szamgar nie miał wiele – ot, kij do popędzania wołów. Nie uciekł jednak, ale wziął do ręki to, co miał, i natarł na wroga. Bóg dodał resztę! A wyzwanie przecież nie było małe. To nie była walka jeden na jeden, ale jeden przeciwko sześciuset! Dla Boga jednak nie miało to znaczenia.

Pod koniec 2015 r. u mojej kochanej Mamy, po jedenastu latach względnego spokoju, wykryto liczne przerzuty nowotworowe. To było ogromne wyzwanie dla nas wszystkich. Ani Mama, ani my nie poddaliśmy się, ale walczyliśmy z wrogiem z wielką wiarą – duchowo i fizycznie.

Mamę poruszyła wtedy postać Szamgara. Chcąc napełnić się wiarą płynącą z tego przykładu, zaczęła tworzyć pieśń zwycięstwa, by ją sobie nucić i tym samym się wzmacniać. Oto jej fragment:

Gdy przeciw sobie 600 wrogów masz
I bezpośrednio Ci grożą twarzą w twarz
Powstań jak Szamgar i chwyć za broń
Jaka Ci tylko popadnie w dłoń!
Szamgar wziął oścień, którym woły dźgał
Bo tylko tyle sam pod ręką miał
A zwyciężając, wyzwolił swój lud
Dzięki Duchowi w sobie mężnie działać mógł.
Każdy wierzący tego Ducha ma
Gdy się napełnia i o Niego dba
Tą samą mocą możesz działać dziś
Kiedy problemy i choroby zechcą przyjść.
Powstań jak Szamgar – powstań i walcz
Gdy Filistynów naprzeciwko masz
Bóg w twej słabości doda Ci sił
Abyś zwycięzcą i wybawcą był!

W lipcu 2016 r. Pan Bóg wezwał moją Mamę do siebie. Widocznie zdecydował, że już nadszedł jej czas. Odeszła jednak w zwycięstwie, pełna duchowej mocy i wiary, także dzięki postaci Szamgara. A jej pieśń zachęca nas do dziś. Ty też możesz się nią zainspirować!

Roszczeniowcy

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Minęły święta. Spotkałam się z rodziną. Przełamałam się opłatkiem. Nie weszłam w izolację. I co? Ja, na co dzień pogodna i życzliwa, wróciłam do Warszawy napełniona pretensjami moich rodziców, oczekiwaniami, żalami, wymaganiami mojej całej rodziny. Wiem, że najważniejszy jest Pan Nowonarodzony. Ale…

Rodzina jest miejscem, gdzie ludzie kochający się ujawniają swoje potrzeby i oczekiwania. Nie jesteśmy z cukru. Możemy przyjąć nawet uwagi czy kąśliwości rodziny, jeśli wynikają z miłości czy dobrej woli. Czy to Pani nadwrażliwość, czy to rodzina prezentuje myślenie roszczeniowe? Jak to rozpoznać? Proszę pomyśleć: czy roszczenia Pani rodziny są skierowane tylko wobec Pani? Prawdziwy roszczeniowiec tak samo ostro traktuje państwo, Kościół, policję, lekarzy, kierowców na drodze, sąsiadów.

Oczywiście mamy wszyscy swoje naturalne potrzeby, nadzieje i pragnienia. Roszczeniowość pojawia się wtedy, kiedy przekształcamy je w sztywne, nietolerancyjne, rozkazujące wymagania i żądania. Roszczeniowiec „powinien” być uszanowany po królewsku, wtedy dopiero będzie zadowolony. Nadużywa więc słów i fochów dla wywarcia przymusu. Obarcza innych odpowiedzialnością. Własne potrzeby czyni najwyższą wartością. Traktuje je śmiertelnie poważnie. Wszystko mu się należy, a „głupie otoczenie jakoś tego nie rozumie”.

Jak sobie radzić z roszczeniowcami? W sytuacjach skrajnych trzeba popracować nad tym z pomocą terapeuty. Zwyczajnie jednak destrukcję roszczeniową zwalczamy przez systematyczną pracę nad sobą, w którą powoli wciągnie się rodzina i nasze otoczenie. Po pierwsze, spójrzmy na wszystko z wiarą i pokorą. Bóg nas kocha i troszczy się o wszystko, co nam potrzebne. Aby przeżyć, potrzebujemy powietrza, picia, jedzenia i schronienia nad głową. Miłość ludzi, szacunek, przynależność, sens są wyższymi potrzebami i jakiś czas możemy obyć się i bez nich. Kiedy powstaje żal do świata, zapytajmy: co konkretnego robię, aby poprawić jakość swojego życia? Przyjmujmy odpowiedzialność za swoje życie. Przyszyjmy swoje guziki, wypastujmy swoje buty, posprzątajmy u siebie w pracy. Ucieszmy się swymi sukcesami. Potem możemy ucieszyć się z sukcesu innych osób. Roszczeniowcy nie potrafią chwalić, bo nie są wtedy w centrum uwagi. Kultura doceniania sukcesu to kolejny krok do zmiany. Fajnie jest systematycznie bronić się przed manipulacjami roszczeniowców i obserwować swój postęp. Z poziomu życzliwego dystansu komunikacja z roszczeniową rodziną staje się łatwiejsza. Gdy jesteśmy bardziej zadowoleni z życia, roszczenia mniej bolą.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Opowieść o kapłanie społeczniku

Postać beatyfikowanego 31 października 2020 r. amerykańskiego księdza Michaela McGivneya jest w Polsce nieznana poza środowiskiem Rycerzy Kolumba, których był założycielem. Dobrze więc, że poznańscy dominikanie postarali się, aby niecałe trzy miesiące po wyniesieniu na ołtarze przybliżyć tę niezwykle ciekawą sylwetkę kapłana społecznika.

„Niewątpliwie dla mężczyzn katolików Ameryki Północnej, a dziś dla mężczyzn katolików całego świata postać ks. Michaela – dzięki prostocie posługi duszpasterskiej oraz powołaniu Rycerzy Kolumba w roku 1882 – stała się świadkiem dziedzictwa wiary Chrystusa i wzorem ewangelicznego współczucia. To sprawia, że już jako błogosławiony Kościoła katolickiego jest on własnością człowieczego rodu i każdy z ludzi, niezależnie od języka, koloru skóry czy przynależności etnicznej i wyznaniowej, jest mu bliski” – napisał w przedmowie abp Wacław Depo, metropolita częstochowski, a zarazem kapelan stanowy Rycerzy Kolumba w Polsce.

Autorzy książki, Douglas Brinkley z Nowego Orleanu i Julie M. Fenster z Nowego Jorku, zwierzają się, że po ujawnionych skandalach seksualnych niektórych kapłanów chcieli napisać książkę przede wszystkim dlatego, że ks. Michael „był zwykłym księdzem z parafii”, którego życie stanowiło wzór dla innych. Mają nadzieję, że w niedalekiej przyszłości w podręcznikach do historii Stanów Zjednoczonych znajdzie się jego nazwisko oraz akapit wyjaśniający wpływ, jaki jego działalność wywarła na rozwój amerykańskich wartości i ducha.

A był on niemały, bo i niezwykły był żyjący w XIX w. bohater książki. Pochodził z biednej rodziny irlandzkich emigrantów, który za pracą wyemigrowali do USA. Jako młody człowiek doświadczył, czym jest ciężka praca w fabryce czy wspomaganie finansowo rodziny, ale nie zmarnował przy tym powołania do kapłaństwa. Od kiedy w 1877 r. został wyświęcony na księdza, rzucił się w nurt odpowiedzialnej pracy. W New Haven zastępował ciężko chorego proboszcza. Miał dar poruszania ludzkich serc i prowadzenia ludzi do Boga. To właśnie tu założył Rycerzy Kolumba. To była jego odpowiedź na działalność wielu antykatolickich organizacji, które oferując drogę awansu społecznego, odciągały ludzi od wiary. Wspaniałą działalność kontynuował jako proboszcz w Thomaston. Działalność duchownego została ukazana na tle ówczesnej, niełatwej sytuacji Kościoła katolickiego w USA. Książka z pewnością godna jest polecenia – nie tylko dla Rycerzy Kolumba.

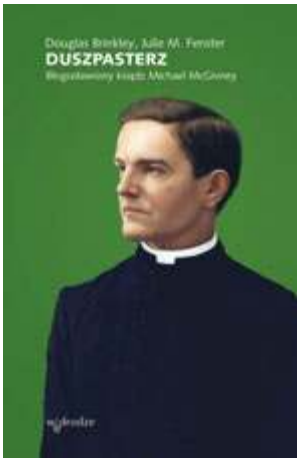

Tygodnik „Idziemy” objął publikację patronatem medialnym./**wś**

„Duszpasterz. Błogosławiony ksiądz Michael McGivney”
Douglas Brinkley, Julie M. Fenster
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2020
Przekład: Tomasz Adamski i Robert Skarba
280 s.

fot. z archiwum parafii miłosierdzia Bożego w Otwocku-Ługach

Mozaika Chrystus Miłosierny

W strumieniach miłosierdzia

Patryk Lubryczyński

Parafia Miłosierdzia Bożego w Otwocku-Ługach to fenomen na tle diecezji warszawsko-praskiej pod względem licznych inicjatyw związanych z kultem Bożego Miłosierdzia.

W 2020 roku, podczas rekolekcji wielkopostnych i adwentowych, przeprowadzono w parafii akcję Spacer Miłosierdzia. Była to odpowiedź na sytuację pandemiczną i lęk części wiernych związany z przychodzeniem do kościoła. – Inicjatywa polegała na dyżurowaniu księży w określonych godzinach wokół świątyni. Można było przyjść na rozmowę duchową lub spowiedź świętą – mówi proboszcz ks. Dariusz Bala.

Nowatorską akcją jest także Parafialna Inicjatywa Ewangelizacyjna „Gdzie jest twój brat". Rozpoczęła się po jednych z rekolekcji wielkopostnych prowadzonych w parafii przez o. Romualda Kszuka z Instytutu Ojców Szensztackich z Józefowa k. Warszawy. – Kiedy zastanawialiśmy się wspólnie z o. Kszukiem nad programem nauk rekolekcyjnych, zwróciłem mu uwagę na problem frekwencji w parafii. Z danych statystycznych wynikało, że mamy nieco mniej uczęszczających do świątyni niż inne podwarszawskie wspólnoty parafialne. Wpadliśmy na pomysł, żeby poprosić parafian, aby modlili się za swoich sąsiadów, którzy nie odwiedzają świątyni. Przypomniała się nam modlitwa Aktem oddania się Najświętszemu Sercu Pana Jezusa, gdzie jest mowa o tych, którzy zagubili drogę do Boga, aby czym prędzej wrócili do domu rodzicielskiego – opisuje ks. Dariusz.

W czasie Adwentu i Wielkiego Postu wystawiana jest księga, w której parafianie mogą wyrazić chęć podjęcia zobowiązania modlitewnego. – Każdy, kto jest zapisany, zgadza się odmawiać w tym świętym czasie Akt oddania się Najświętszemu Sercu Pana Jezusa i podejmuje jakieś dobrowolne wyrzeczenie – przypomina ksiądz proboszcz.

Na jednym ze spotkań ustalono, że w każdy piątek będzie organizowana Godzina Miłosierdzia. Wydarzenie modlitewne to niepowtarzalna szansa na adorację Najświętszego Sakramentu oraz poznanie głębiej „Dzienniczka" św. Faustyny. Wierni zanurzają się w promieniach Bożej miłości, odmawiając Koronkę do Bożego Miłosierdzia i litanię do św. Faustyny. Jest też możliwość przystąpienia do sakramentu spowiedzi oraz uczestnictwa we Mszy świętej ku czci Bożego Miłosierdzia, gdzie ludzie zanoszą własne intencje.

Życie modlitewne parafii rozwija się również dzięki nabożeństwom, szczególnie do św. Rity. Modlitwa do świętej była owocem pielgrzymki do włoskiej Cascii w 2016 roku. Parafianie przebywający na wyjeździe stwierdzili, że chętnie kupią figurę św. Rity i rozpoczną nabożeństwo za jej wstawiennictwem. Od powrotu z Włoch do dziś każdego 22. dnia miesiąca wystawiana jest figura świętej, a parafianie odmawiają litanię ku jej czci. Proboszcz zaznacza, że istnieje też zwyczaj błogosławienia przyniesionych róż podczas nabożeństwa. Coraz więcej ludzi przychodzi, aby w trudnych czasach pandemii modlić się za przyczyną patronki od spraw beznadziejnych.

fot. z archiwum parafii miłosierdzia Bożego w Otwocku-Ługach

Przedstawienie Matki Bożej Ostrobramskiej w kościele

W ogłoszonym przez papieża Franciszka Nadzwyczajnym Jubileuszu Miłosierdzia, który rozpoczął się 8 grudnia 2015 roku, kościół był jedną z diecezjalnych świątyń stacyjnych. – W tym czasie przez cały rok codziennie odmawialiśmy Koronkę do Bożego Miłosierdzia. Po zakończeniu świętego czasu 23 kwietnia 2017 roku rozpoczęliśmy peregrynację obrazu Jezusa w Święto Bożego Miłosierdzia, które jest też także odpustem parafialnym. Wędrówka obrazu po parafii trwała prawie dwa lata, podczas których każdy z parafian mógł zapisać się na listę, aby przyjąć obraz Chrystusa Miłosiernego. W tym czasie wizerunek nawiedził większość domów parafian – cieszy się ksiądz proboszcz.

Warte uwagi w świątyni są wyjątkowe mozaiki szklane typu weneckiego: Chrystusa Miłosiernego i Baranka Bożego z Apokalipsy św. Jana, której projektantem jest Paweł Przyrowski. – Osoby, które przyjeżdżają do nas, mówią, że takich mozaik nie widziały w innych kościołach. Przedstawienie Chrystusa Miłosiernego przypomina ikony wschodnie. Z parafianami mamy wrażenie, że strumienie Miłosierdzia Bożego wypływającego z serca Pana Jezusa stają się coraz większe i zalewają wszystkich w świątyni, spadając na ziemię – obrazuje ks. Dariusz. Mozaika Baranka z Apokalipsy w ołtarzu bocznym ma równie głęboką wymowę.

W SKRÓCIE

■ **Żegnamy kapłana.** W czwartek 7 stycznia zmarł ks. kan. Czesław Zdziarski. Był długoletnim proboszczem w Kuklówce (1976-1997). Ostatnio przebywał w Domu Księży Emerytów w Łomiankach. Uroczystości pogrzebowe zaplanowano na 13 stycznia w kościele parafialnym pw. MB Częstochowskiej w Kuklówce, złożenie ciała na cmentarzu parafialnym przy ul. Grodziskiej 31.

■ **Rocznica święceń.** Przed 35 laty w uroczystość Objawienia Pańskiego święcenia biskupie przyjął bp Marian Duś. Przez 27 lat służył jako biskup pomocniczy archidiecezji warszawskiej. Na dewizę swojej posługi wybrał słowa „W krzyżu zbawienie". Obecnie przebywa na emeryturze.

■ **Kościół znów otwarty.** Kościół św. Wojciecha w Płochocinie został ponownie otwarty 10 stycznia, po tym jak zamknięto go z powodu pozytywnych wyników testów na COVID-19 u księży.

■ **Dewastacja kapliczki.** W Sobikowie koło Góry Kalwarii 10 stycznia około godz. 1.00 strącono z postumentu figurę Maryi Niepokalanej, która dodatkowo uszkodziła się, spadając na kamienne schodki. Sprawę bada policja, w celu ustalenia sprawców będzie przeglądać zapisy z okolicznych kamer monitoringu. Nowoczesną kapliczkę pobłogosławił bp Marian Duś w 2001 r. Stanęła ona w miejscu dawnej, stuletniej kapliczki.

■ **Historia diecezji.** Wszystkich zainteresowanych historią diecezji warszawsko-praskiej odsyłamy do najnowszej książki ks. Macieja Radzikowskiego „Diecezja warszawsko-praska w latach 1992-2017". Książka jest do nabycia w Wydziale Duszpasterskim kurii oraz w sklepie internetowym Fundacji bł. ks. Ignacego Kłopotowskiego: www.amenamen.pl.

■ **Pomocnik duszpasterski.** Wydział Duszpasterstwa Ogólnego diecezji warszawsko-praskiej opublikował w styczniu pierwszy informator dla księży. Będzie on pojawiał się na początku miesiąca. Istnieje możliwość pobrania go po zalogowaniu się w zakładce „Dla kapłanów" na stronie www.diecezja.waw.pl. Będą w nim bieżące informacje i propozycje duszpasterskie do wykorzystania w pracy parafialnej.

■ **Klerycki różaniec online.** Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Warszawsko-Praskiej w każdy czwartek od 7 stycznia o godz. 21.00 modli się modlitwą różańcową o powołania kapłańskie oraz w powierzonych intencjach. Modlitwę różańcową prowadzi ks. dr Sławomir Kielczyk, wicerektor seminarium. Transmisje na kanale YouTube WSD diecezji warszawsko-praskiej.

ORSZAK TRZECH KRÓLI

fot. PAP/Mateusz Marek

Tegoroczny Orszak Trzech Króli w Warszawie miał formę symboliczną. Po modlitwie Anioł Pański na placu Zamkowym, której przewodniczył kard. Kazimierz Nycz, Trzej Królowie udali się na plac Piłsudskiego, aby pokłonić się Jezusowi w szopce. Hasłem były słowa z pieśni Jana Kochanowskiego: „Panu dzięki oddawajmy". – Skromność dzisiejszego orszaku jest porównywalna do skromności żłóbka, który był w Betlejem. Proste, zimne, pewnie i brudne miejsce. Tam stała się największa rzecz w historii świata: „Bóg stał się człowiekiem" – powiedział metropolita warszawski.

TERAPIA DUCHOWA

W parafii Miłosierdzia Bożego w Ząbkach 7 stycznia była sprawowana pierwsza w nowym roku Msza święta w ramach akcji modlitewnej „Terapia duchowa". Liturgii przewodniczył bp Romuald Kamiński. – Chcemy utulić każdego chorego, żeby miał świadomość, że nie pozostaje sam. Nie wszyscy mają to szczęście mieć wielu bliskich, dobrych i szlachetnych ludzi gotowych przyjść na każde skinienie z odpowiednią pomocą. Otaczamy modlitwą także tych, którzy odeszli do Pana i przeżywają, że

fot. https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska

ktoś nieraz bardzo młody odchodzi – powiedział w homilii ordynariusz warszawsko-praski.

ODPUST ZE ŚW. JAKUBEM

fot. https://diecezja.waw.pl/7295

Odpust zupełny związany z Jubileuszowym Rokiem Jakubowym mogą uzyskać osoby, które do 31 grudnia 2021 roku nawiedzą w formie pielgrzymki którykolwiek z 48 kościołów stacyjnych i pobożnie wezmą udział w obchodach jubileuszowych lub pozostaną na rozmyślaniu, kończąc je modlitwą Pańską, wyznaniem wiary oraz wezwaniami do Najświętszej Maryi Panny i św. Jakuba Większego, Apostoła. W diecezji warszawsko-praskiej świątynią, w której wierni mogą uzyskać odpust, jest kościół św. Jakuba Apostoła w Warszawie-Tarchominie, ul. Mehoffera 4. Więcej informacji: https://anosantocompostelano.org/pl/.

ŚWIĘTA GRECKOKATOLICKIE

W Wigilię Narodzenia Pańskiego, obchodzoną wg kalendarza juliańskiego 6 stycznia, wierni Cerkwi Greckokatolickiej w Łodzi zgromadzili się na nabożeństwie. – Modlitwy rozpoczęliśmy od Welykiej Powieczeryi – w której śpiew poucza, by każda osoba usłyszała, że dzisiaj Pan Bóg przychodzi i jest razem z nami! – tłumaczy ks. Wasilij Berkieta, proboszcz łódzkiej parafii greckokatolickiej. W liturgii greckokatolickiej najczęściej uczestniczą przybysze z Ukrainy oraz Białorusi przyjeżdżający do Łodzi na studia lub do pracy, którzy gromadzą się na

fot. ks. Paweł Kłys

wspólną modlitwę w swoim języku, gdyż liturgia celebrowana jest w języku ukraińskim./**xpk**

EKUMENICZNI KRÓLOWIE

fot. ks. Paweł Klys

300 tys. zł, 5 samochodów ciężarowych wypełnionych darami dla dzieci oraz setki kolęd wyśpiewanych w internetowym #OrszakwŁodzi Challenge – tak wyglądał tegoroczny Orszak Trzech Króli w Łodzi. Łódzki orszak miał charakter ekumeniczny, gdyż abp Ryś zaprosił do udziału w nim bp. Jana Cieślara oraz bp. Marka Izdebskiego. Trzej biskupi wyruszyli w samochodowym orszaku do Domu Samotnej Matki w Łodzi oraz do Łódzkiego Hospicjum dla Dzieci – Łupkowa, gdzie przekazano dary zebrane przez czas trwania tegorocznego #OrszakwŁodzi./**xpk**

OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ JUDAIZMU

W Kościele katolickim w Polsce 17 stycznia będziemy obchodzić XXIV Ogólnopolski Dzień Judaizmu. Współorganizatorem tegorocznych wydarzeń w stolicy jest diecezja warszawsko-praska. Publikujemy program obchodów. Udział w nich jest możliwy jedynie online.

17 stycznia o godz. 10.00 – modlitwa na Cmentarzu Żydowskim na Bródnie z udziałem rabina Michaela Schudricha, bp. Romualda Kamińskiego oraz bp. Rafała Markowskiego.

O godz. 16.00 nabożeństwo Słowa Bożego pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego – ordynariusza diecezji warszawsko-praskiej. Komentarze do I czytania z Pwt 30, 15-20: ze strony żydowskiej Rabin Stas Wojciechowicz, katolickiej prof. Jan Grosfeld. Transmisja na żywo na YouTube'ie na kanale Salve Net.

O godz. 17.00 zaplanowany jest koncert pod tytułem „Dla moich braci i sióstr" (parafraza Ps 122, 8) w wykonaniu zespołu Symchy Kellera. Transmisja na żywo na YouTube'ie na kanale Salve Net.

Natomiast 19 stycznia o godz. 12.00 odbędzie się sympozjum poświęcone hasłu Dnia Judaizmu: „Życie i śmierć. Kładę dziś przed tobą życie i szczęście, śmierć i nieszczęście" (Pwt 30, 15). Transmisja na żywo na kanale Salve Net na YouTube'ie.

W SKRÓCIE

■ **Będą dopłacać do biletów.** Na tę informację czekały tysiące mieszkańców Wołomina. Urząd Miejski w Wołominie podpisał umowę dalszej współpracy z m.st. Warszawa w zakresie oferty „Warszawa+", która umożliwia gminie Wołomin dopłaty do biletów długookresowych, tzw. biletów metropolitalnych.

■ **Zielonka z sercem.** W trzech punktach na terenie Zielonki pojawiły się metalowe kosze w kształcie serca. Można do nich wrzucać plastikowe nakrętki, których sprzedaż pomaga w finansowaniu leczenia i rehabilitacji dzieci. Czerwone serca zostały ustawione w następujących lokalizacjach: w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Krzywej 18, przy Urzędzie Miasta Zielonka, ul. Lipowa 5, przy wejściu do Szkoły Podstawowej nr 3, ul. Wilsona 34/36.

■ **Spacery warszawskie.** W ramach akcji „Zima w mieście" Muzeum Warszawy przygotowało kilka spacerów szlakiem zwierząt warszawskich. Spacer jest dostosowany do samodzielnego wędrowania oraz do uczestnictwa w nim całych rodzin. Trwa od godziny do półtorej. Szczegóły na https://muzeumwarszawy.pl/kategoria/spacery-warszawskie/.

REKLAMA

Z Warszawy do Radomia

Bp Marek Solarczyk, dotychczasowy biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej, został biskupem diecezji radomskiej. Komunikat Stolicy Apostolskiej 4 stycznia w praskiej kurii odczytał bp Romuald Kamiński. – Całym sercem gratulujemy tej nominacji. Świadczy ona o tym, że diecezja warszawsko-praska jest diecezją dojrzałą, może zrodzić pasterza dla innej wspólnoty – powiedział bp Kamiński. Ordynariusz warszawsko-praski przypomniał, że początek kapłaństwa bp. Marka zbiega się z czasem powstania diecezji warszawsko-praskiej, z której wychodzi on z doświadczeniem pracy na wielu odcinkach. Był wikariuszem, proboszczem, wicerektorem i wykładowcą w seminarium, katechetą. – Przygotowany jest do posługi jako biskup ordynariusz. Rozumiemy decyzję Stolicy Apostolskiej, zważywszy, że taka jest potrzeba Kościoła powszechnego. Pragniemy z serca podziękować za posługę w naszej diecezji i życzyć błogosławieństwa w obowiązkach pasterza diecezji pięknej duchowo – powiedział bp Kamiński.

fot. Irena Świerdzewska

– Ufam, że w tych Bożych planach będzie Boża łaska, obym potrafił jak najlepiej ją podjąć – powiedział bp Marek Solarczyk. Podkreślił, że całe jego życie, posługa kapłańska i biskupia związane są z praską diecezją. – To ludzie, z którymi tak wiele dzieł miałem okazję przeprowadzić i którzy dla mnie są nauczycielami wiary i wielkiego oddania dla Boga, dla Kościoła, za co serdecznie dziękuję. Rozpoczynam posługę jako pasterz szczególnej wspólnoty, która niesie dziedzictwo wiary od pokoleń, a której patronuje św. Kazimierz – przypomniał bp Solarczyk. – Hymn tak bliski św. Kazimierzowi „Każdego dnia sław Maryję" znajduje potwierdzenie w wielu sanktuariach maryjnych diecezji radomskiej. Matce Bożej powierzam moją posługę. Przeżywany w kościele obecny rok pod patronatem św. Józefa jest też zapowiedzią tego, jaka powinna być moja posługa jako pasterza radomskiego – powiedział bp Solarczyk./**is**

Kibice z Jasną Górą

W parafii Nawrócenia św. Pawła w Warszawie 9 stycznia ks. prałat Bogusław Kowalski sprawował Mszę świętą w ramach XIII Patriotycznej Pielgrzymki Kibiców na Jasną Górę, odbywającej się pod hasłem „Bóg Cię widzi". Ze względu na pandemię wspólna modlitwa kibiców nie mogła odbyć się na Jasnej Górze, ale była organizowana w poszczególnych diecezjach i parafiach na terenie całego kraju w tym samym czasie.

W czasie spotkania kibice odśpiewali m.in. hymn narodowy i pieśń „Boże coś Polskę". Ks. Bogusław Kowalski, prywatnie kibic klubu piłkarskiego Legia Warszawa, po Mszy świętej poświęcił barwy klubowe kibiców.

Patriotyczne świadectwo życia wygłosił gość specjalny, kpt. Jerzy Nowicki ps. „Plastuś" – powstaniec warszawski, żołnierz AK, sympatyzujący ze środowiskiem kibicowskim. Kibice wykrzyczeli spontanicznie: „Cześć i chwała Bohaterom!" oraz na prośbę kombatanta „Bóg, Honor, Ojczyzna!".

Współinicjator spotkania, lider grupy modlitewnej „Żołnierze Chrystusa" Paweł Jaworski zachęcał kibiców: – Nie możemy się wstydzić modlitwy różańcowej, znaku Krzyża, jedząc posiłek czy przechodząc obok kościoła, dajmy świadectwo i bądźmy autorytetem dla młodych ludzi.

fot. Patryk Lubryczyński

Przed świątynią kibice odpalili race oraz odśpiewali Apel Jasnogórski, łącząc się duchowo z Częstochową.

– Kibice nie zawiedli, była to bardzo rozmodlona grupa. Reprezentowali różne kluby sportowe: Legię Warszawa, Jagiellonię Białystok, Olimpię Elbląg. To pokazuje, że jako kibice i Polacy potrafimy wznieść się ponad podziały. Dyżurujący w konfesjonale kapłan spowiadał przez większość trwania Eucharystii. Byłem zaskoczony ilością rozdanych Komunii świętych, większość uczestników przystąpiła do sakramentu. Myślę, że takie modlitewne spotkania są ważne dla środowiska kibicowskiego, które dzięki temu ma swój przyczółek w Kościele – ocenił po wydarzeniu ks. Bogusław Kowalski.

Patryk Lubryczyński

O jedność chrześcijan

Warszawski Oddział Polskiej Rady Ekumenicznej podjął decyzję o przeniesieniu nabożeństw Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan 2021 na okres święta Zesłania Ducha Świętego. Decyzja podyktowana jest pandemią COVID-19. Szczegółowe decyzje zapadną w najbliższych miesiącach. Natomiast w styczniu odbędą się trzy nabożeństwa w ramach Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan:

- 21 stycznia, czwartek, godz. 18.00 – prawosławna katedra metropolitalna św. Marii Magdaleny, al. Solidarności 52; nieszpory
- 22 stycznia, piątek, godz. 18.00 – kościół ewangelicko-augsburski Świętej Trójcy, pl. Małachowskiego 1; nabożeństwo słowa transmitowane przez Studio Lutheraneum na kanale YouTube „Luteranie w Warszawie". Link do transmisji: https://youtu.be/pfsSbbTv3DY
- 24 stycznia, niedziela, godz. 16.00 – rzymskokatolicka katedra warszawsko-praska św. Michała Archanioła i św. Floriana Męczennika, ul. Floriańska 3; nabożeństwo z transmisją przez Salve NET.

RADA DUSZPASTERSKA

Bp Romuald Kamiński z dniem 1 stycznia 2021 r. powołał Diecezjalną Radę Duszpasterską.

W jej skład z biskupem ordynariuszem weszło 25 osób, przy czym uczestnikiem z dniem nominacji na biskupa diecezji radomskiej przestał być bp Marek Solarczyk. Obecny skład tworzą z urzędu: bp Jacek Grzybowski, ks. Maciej Radzikowski – dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego, ks. Michał Dziedzic – dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży, ks. Piotr Pierzchała – dyrektor Wydziału Nauki Katolickiej, ks. Tomasz Wielebski – wykładowca teologii pastoralnej w seminarium praskim.

Z nominacji członkami zostali: ks. Piotr Błażejczyk, ks. Andrzej Kuflikowski, ks. Rafał Paździoch, ks. Karol Wejda, ks. Krzysztof Ziółkowski, ks. Jacek Majbrodzki CSMA, ks. Krzysztof Wojda SAC, s. Zuzanna Truszkowska CSS, s. Rachela Waszkiewicz ZSJM, Paweł Czaplicki, Marta i Artur Kołaczkowie, Joanna Laskowska, Barbara Pikuła, Anna Salawa, Leszek Sieluk, Marcin Skonieczny, Małgorzata Żaboklicka.

Rada duszpasterska jest organem wspierającym biskupa diecezjalnego przede wszystkim w sprawach dotyczących prowadzenia i posługi duszpasterstwa na terenie diecezji. W myśl przepisów Prawa Kanonicznego rada posiada jedynie głos doradczy.

Pierwsze spotkanie odbędzie się 23 stycznia 2021 r. o godz. 11.00 w auli kurialnej przy ul. Floriańskiej 3.

fot. diecezja.info.pl

Oazowe święto

W Niedzielę Chrztu Pańskiego, święto patronalne Ruchu Światło-Życie, bp Jacek Grzybowski sprawował Mszę świętą w praskiej katedrze. W modlitwie uczestniczyło kilkunastu kapłanów z ks. Jarosławem Gawrońskim, moderatorem Ruchu Światło-Życie w diecezji warszawsko-praskiej, oraz przedstawiciele wspólnot i Kręgów Małżeńskich.

W homilii bp Grzybowski przypomniał deuterokatechumenalny wymiar Ruchu Światło-Życie, który ma pomóc człowiekowi na nowo odkryć i zrozumieć istotę chrztu świętego przyjętego w dzieciństwie, jeszcze bez pełnej świadomości. – Nie jesteśmy już niewolnikami, stajemy się dziećmi, dziedzicami, to jest ta nowość chrztu, której często sobie nie uświadamiamy – mówił bp Grzybowski.

Przypomniał także wagę i istotę służby wobec drugiego człowieka w parafii, we wspólnocie, w rodzinie, podkreślając, że Chrystus w Jordanie dla członków Ruchu Światło-Życie jest przede wszystkim Chrystusem Sługą. Bp Grzybowski zachęcał do lektury papieskiej encykliki „Fratelli tutti" oraz książki „Powróćmy do marzeń", podkreślając, że papież w prosty i piękny sposób pisze o służbie. „Niestety, niektórzy w czasie pandemii dali zły przykład, tracąc poczucie solidarności i braterstwa z resztą braci i sióstr. Zamienili w kulturową bitwę to, co było próbą zapewnienia ochrony życia. Ten kryzys demaskuje naszą wrażliwość, ujawnia fałszywe zabezpieczenia, na których oparliśmy nasze życie. To czas uczciwej refleksji, to czas rachunku sumienia, uznania naszych korzeni" – cytował papieskie słowa bp Grzybowski. Zachęcał do wsłuchiwania się w to, co mówi Kościół przez oficjalne dokumenty i wypowiedzi Ojca Świętego Franciszka. – To dzisiaj znaki czasu, które mamy rozpoznać i właściwie przeżywać. Miejcie świadomość mocy chrztu świętego, służby w Kościele, słuchania i realizowania nauczania Kościoła – podkreślił bp Grzybowski.

Po Eucharystii ks. Piotr Główka wygłosił wykład, w którym zachęcał do uświęcania codzienności i podejmowania wyzwań stawianych przez Boga.

W święto patronalne Ruchu Światło-Życie kard. Kazimierz Nycz celebrował Mszę świętą w Świątyni Opatrzności Bożej. Ze względu na epidemię COVID-19 oazowiczów z archidiecezji warszawskiej reprezentowali przedstawiciele poszczególnych rejonów i parafii. W koncelebrze z metropolitą warszawskim Mszę świętą sprawowali m.in. moderator wydziałów duszpasterskich warszawskiej kurii ks. prał. Tadeusz Sowa, moderator diecezjalny Ruchu Światło-Życie ks. Marcin Loretz oraz księża moderatorzy wspólnot oazowych.

– Czy dogłębnie pojęliśmy to, czego dla Kościoła chciał kard. Stefan Wyszyński, czy zrozumieliśmy, czego chciał ks. Franciszek Blachnicki, gdy 50 lat temu mówił o potrzebie powtórnego katechumenatu? To była intuicja człowieka soborowego. Może właśnie czas pandemii odsłania nam jeszcze jedno nowe zadanie, żebyśmy zgłębili istotę myśli ks. Blachnickiego – pytał kard. Nycz.

Metropolita warszawski zwrócił uwagę na słowa papieża Franciszka, który – choćby w wydanej przed świętami książce „Powróćmy do marzeń. Droga ku lepszej przyszłości" – mówi, że nic po pandemii: ani w ekonomii, ani w życiu społecznym,

fot. archwwa.pl

ale także w życiu Kościoła nie będzie takie samo. I nawet jeśli ktoś marzy, żeby Kościół wrócił do tego czasu sprzed pandemii i był taki sam, bo to wystarczy, to także się myli. W Kościele będziemy musieli robić mądre kroki naprzód, dając się prowadzić takim ludziom jak sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki. Przyjmijcie to jako zadanie, zadanie dla małżeństw i rodzin, jako zadanie wobec młodego pokolenia – zaznaczył kard. Nycz./**awo/archwwa.pl.**

Śladami Bożego Dzieciątka

Patryk Lubryczyński

Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus zostało założone w Polsce przez Sługę Bożego o. Anzelma Gądka OCD. Niedawno siostry rozpoczęły świętowanie stulecia istnienia.

Uroczyste świętowanie jubileuszu rozpoczęło się Mszą świętą w katedrze warszawsko-praskiej 29 listopada 2020 r. i potrwa do 2 lutego 2022 r.

Kolebką i domem macierzystym zgromadzenia jest Sosnowiec. Kiedy zaczęły powstawać nowe fundacje, siedziba zarządu generalnego została przeniesiona do Krakowa-Balic. Po pewnym czasie okazało się, żeta lokalizacja nie jest wystarczająco dogodna dla całej wspólnoty. Dlatego zaczęto poszukiwać domu w okolicach Warszawy.

– Opatrzność Boża zaprowadziła nas do Marek. Dom w Markach-Pustelniku w diecezji warszawsko-praskiej został erygowany 18 grudnia 1990 r., z kaplicą Świętej Rodziny. Jest siedzibą zarządu generalnego zgromadzenia, znajduje się w nim również Archiwum Generalne. To miejsce szczególne, tutaj podejmowane są najważniejsze decyzje dotyczące zarówno poszczególnych sióstr, jak i całego zgromadzenia, jego rozwoju duchowego i materialnego. Matka generalna kieruje całym zgromadzeniem, a misją sióstr z zarządu generalnego jest ją w tym wspierać – opowiada s. Juliusza. – Wspólnotę w Markach, wraz z zarządem, tworzy dziewięć sióstr. Pośród nas jest katechetka w szkole, w domu mieszka też siostra, która pełni funkcję zakrystianki przy parafii Matki Bożej Królowej Polski – dodaje.

Początki tułacze

Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus zostało założone przez Sługę Bożego Anzelma Gądka OCD (1884-1969) i Czcigodną Sługę Bożą Teresę Kierocińską (1885-1946). Ojciec Anzelm studiował teologię na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, tam spotkał się ze zgromadzeniami, które żyły duchowością Karmelu, a jednocześnie prowadziły bardzo rozwinięte apostolstwo zewnętrzne.

W 1921 r. do o. Anzelma zwrócił się ks. Franciszek Raczyński, prezes Towarzystwa Dobroczynności w Sosnowcu, prowadzący szeroką działalność charytatywną. Poszukiwał on zgromadzenia, które pomogłoby w pracy na rzecz ubogich. O. Anzelm, znający kilka młodych dziewcząt niemogących z różnych przyczyn wstąpić do karmelitanek bosych, widząc w nich pragnienie życia duchowością karmelitańską, wprowadzał je powoli w tajniki życia zakonnego.

– Objęcie przełożeństwa zaproponował Janinie Kierocińskiej, której duchowym kierownikiem był od wielu lat. Ona uznała w tym wolę Bożą. Obłóczyny odbyły się 31 grudnia 1921 r. Podczas Mszy świętej w kościele sióstr karmelitanek bosych przy ul. Wesołej w Krakowie Janina Kierocińska, wraz z pięcioma kandydatkami, otrzymała habit i imię Teresa od św. Józefa – przypomina s. Juliusza. Po Mszy świętej pierwsza wspólnota nowego zgromadzenia, pod opieką ojca założyciela, udała się do Sosnowca. Tam z całym zaangażowaniem podjęła posługę w zakładach Towarzystwa Dobroczynności ks. Raczyńskiego.

– Praca była tak absorbująca i wyczerpująca, że siostry nie miały możliwości prowadzenia życia wspólnotowego ani formowania powołań. Po kilku miesiącach więc, w trosce o wierność charyzmatowi modlitwy, za zgodą o. Anzelma, młode zgromadzenie opuściło zakłady Towarzystwa, tracąc jednocześnie mieszkanie i utrzymanie. Przez cztery lata siostry tułały się z domu do domu, aż do roku 1925, kiedy udało im się nabyć kamienicę przy ul. Wiejskiej w Sosnowcu i zamieszkać w niej na stałe – opowiada s. Juliusza.

Matka Teresa od św. Józefa przez 25 lat była przełożoną generalną zgromadzenia. Wraz z siostrami poświęciła się kształceniu dzieci i młodzieży, troszcząc się jednocześnie o ich życie wiary. – Podczas II wojny światowej przygarniała dzieci żydowskie i udzielała schronienia potrzebującym pomocy. Odeszła do Pana 12 lipca 1946 r. Pośmiertnie została odznaczona medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Jej proces beatyfikacyjny rozpoczął się w 1983 r. W 2013 r. został promulgowany dekret o heroiczności cnót Czcigodnej Sługi Bożej Teresy Kierocińskiej – tłumaczy s. Juliusza.

Dzieła sióstr

Zgromadzenie działa w 11 krajach, w 51 wspólnotach, liczących łącznie 449 sióstr

Czcigodna Sługa Boża Matka Teresa Kierocińska

fot. z archiwum Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus

Sługa Boży o. Anzelm Gądek OCD

fot. z archiwum Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus

13 narodowości. Z Polski pochodzą 352 siostry, z których 24 pracują poza ojczyzną. S. Juliusza relacjonuje, że – poza Polską – zgromadzenie jest obecne w siedmiu krajach w Europie: Białorusi, Czechach, Francji, Łotwie, Słowacji, Ukrainie i Włoszech. – Na terenie wymienionych krajów znajduje się aż trzynaście domów zakonnych, w tym dom formacyjny w Bagnères de Bigorre (Francja) dla powołań z Europy Zachodniej i Ameryki Łacińskiej. W krajach Europy prowadzimy różnorodne formy pracy apostolskiej oraz nowej ewangelizacji. W pracy duszpasterskiej przy parafiach angażujemy się jako katechetki, organistki, zakrystianki. Organizujemy chóry, bractwa Dzieciątka Jezus i inne grupy modlitewne, włączamy się także w pomoc charytatywną. Przy swoich klasztorach prowadzimy własne dzieła, takie jak: domy rekolekcyjne, przedszkola, świetlice dla dzieci oraz warsztaty terapii zajęciowej – opowiada zakonnica.

fot. z archiwum Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus

fot. z archiwum Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus

Chcąc upamiętnić i uświetnić jubileusz, siostry nagrały w tym roku płytę z kolędami „Oto Król narodził się". Można na niej usłyszeć tradycyjne i znane utwory w pięknych opracowaniach z instrumentacjami, m.in. Urszuli Rogali, Dawida Kusza OP, utwory wykonane a capella, ale także pastorałki śpiewane w karmelitańskich wspólnotach przy akompaniamencie gitar.

W czasie pandemii siostry szybko ruszyły z pomocą. Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek w Łodzi i Ksawerowie szyło maseczki m.in. dla szpitala w Zgierzu. – Do naszego klasztoru zgłosiła się jedna z zaprzyjaźnionych osób z zapytaniem, czy nie znamy kogoś, kto potrafi szyć na maszynie, ponieważ potrzeba dla szpitala uszyć dużą ilość maseczek ochronnych. Odpowiedziałam, że nasze siostry mogą spełnić tę prośbę. I tak ruszyła cała machina dobra – opowiada s. Bogusława Wawrzyńczak. Kiedy siostry wyraziły chęć szycia maseczek, znaleźli się ludzie, którzy ofiarowali wszystko co potrzeba. Kilku ofiarodawców, wśród których były wspólnoty kościelne oraz osoby prywatne, kupiło stumetrową belę bawełny, ktoś inny ofiarował flizelinę, a jedna z łódzkich szwalni pocięła wszystko na odpowiedniej wielkości kawałki. – Każda z sióstr, gdy tylko miała chwilę poza swoimi zakonnymi obowiązkami, przychodziła i pomagała. W dwóch klasztorach do dzieła włączyło się w sumie ponad czterdzieści sióstr – dodaje s. Bogusława.

Życie w zakonie

Kandydatka do zakonu, przechodzi wiele etapów na drodze rozeznania własnego powołania. Po przyjęciu do wspólnoty następuje okres aspiratu, który trwa miesiąc, czasem dłużej, aby poobserwować życie zakonne. – Taka osoba mieszka z nami, ale nie jest jeszcze za klauzurą, czyli w miejscu, gdzie mogą przebywać tylko siostry. Potem zaczyna się postulat, który jest pierwszym etapem formacji i trwa rok. Kandydatka przeżywa w tym czasie życie wspólnotowe z siostrami pod kierunkiem siostry mistrzyni – wyjaśnia s. Juliusza.

Jeśli siostra nadal chce podążać drogą zakonną, podejmuje dwuletni nowicjat. Pierwszy rok to nowicjat kanoniczny, który ma charakter ścisły i teoretyczny. W drugim roku nowicjuszka m.in. wyjeżdża też do innych wspólnot zakonnych, aby poznać działalność zgromadzenia w sposób praktyczny.

– Podczas całego etapu formacji siostry poznają życie założycieli, historię zgromadzenia i duchowość karmelitańską poprzez rekolekcje, sesje, zajęcia. Mniej więcej po trzech latach, jeśli kandydatka tego pragnie, może być dopuszczona do złożenia pierwszej profesji w zgromadzeniu. Wtedy otrzymuje habit i rozpoczyna życie jako siostra zakonna, dalej formując się duchowo. Po pięciu latach ślubów czasowych składanych na rok składa prośbę o dopuszczenie do ślubów wieczystych, która jest rozpatrywana w Zgromadzeniu Sióstr Karmelitanek od Dzieciątka Jezus w Markach – opisuje drogę zakonną s. Juliusza.

Siostra żartuje, że przykładowy dzień w zgromadzeniu rozpoczyna się od tego, że najpierw trzeba wstać. – Dla nas karmelitanek ważna jest czterokrotna w ciągu dnia modlitwa wspólnotowa. Spotykamy się rano, w południe, wieczorem i przed spoczynkiem – przybliża s. Juliusza.

Rano siostry uczestniczą w jutrzni, a także rozmyślaniu. W południe odprawiają różaniec, wieczorem ponownie mają rozmyślanie, nieszpory oraz kompletę przed snem. – W międzyczasie pracujemy przed południem oraz po południu. Po obiedzie, jak również wieczorem, jest czas na rekreację, kiedy możemy się spotkać i porozmawiać. Od godz. 14.00 do 15.00 jest czas ścisłego milczenia, abyśmy mogły się wyciszyć lub podjąć osobistą lekturę albo po prostu odpocząć. Ponownie w ciszy przebywamy od komplety do jutrzni następnego dnia – zaznacza siostra.

Duchowy kult Dzieciątka Jezus jest głęboko zakorzeniony w Karmelu i ma swoje zewnętrzne formy, szczególnie widoczne w czasie Adwentu oraz Bożego Narodzenia, a 25. dzień każdego miesiąca jest dniem poświęconym Dzieciątku Jezus. W wielu wspólnotach karmelitańskich wierni wraz z siostrami mogą głębiej wniknąć w tajemnice Bożego Dzieciątka, modląc się Koronką do Dzieciątka Jezus lub duchowo wędrując „Drogą Betlejemską". Nabożeństwa te, wpisane w tradycję Karmelu, pomagają w bardzo prosty sposób kontemplować Bożego Syna w dwunastu tajemnicach Jego dzięcięctwa. – O. Gądek podkreślał, że Jezus jest przedwiecznym Synem Ojca. Dlatego dziecięctwo Boże jest bardzo szerokie i dynamiczne, nie ogranicza się do narodzin w Betlejem – puentuje s. Juliusza.

fot. MNWr (Muzeum Narodowe we Wrocławiu)

Męczeństwo św. Szczepana

Dorota Lekka

Obraz Michaela Willmanna „Ukamienowanie św. Szczepana", znajdujący się w kościele Wszystkich Świętych w Warszawie, oglądać można na wystawie „Willmann encore. Męczeństwa apostołów".

Św. Szczepan, właściwie Stefan (gr. Stefanos), w brzmieniu spolszczonym „Szczepan", jest pierwszym chrześcijańskim męczennikiem. Dzieje Apostolskie wymieniają go jako pierwszego z siedmiu diakonów wspomagających działalność apostołów, którzy cieszyli się dobrą sławą, pełnych Ducha i mądrości (por. Dz 6, 3).

Willmann namalował obraz około 1700 r. do cysterskiego kościoła klasztornego w Lubiążu. W 1943 r., w wyniku wojennych zawirowań, obraz został przewieziony do Lubomierza, następnie do Szklarskiej Poręby na przełomie 1944 i 1945 r., w 1945 r. do pałacu Paulinum w Jeleniej Górze, a w 1952 r., wraz z wieloma innymi dziełami, został przetransportowany do Warszawy i umieszczony w kościele pw. Wszystkich Świętych na pl. Grzybowskim, gdzie ozdabia ścianę lewej nawy w drugim przęśle.

Do 24 stycznia obraz, wraz z innymi znakomitymi dziełami Michaela Willmanna, eksponowany jest w dawnej Galerii Porczyńskich przy pl. Bankowym. Z powodu epidemii wystawa dostępna jest wyłącznie on-line.

Obraz ukazuje scenę ukamienowania św. Szczepana na tle wieloplanowej sceny figuralnej i architektury. Główną postacią kompozycji jest św. Szczepan, który klęczy na prawym kolanie, opierając się prawą ręką o leżący na ziemi kamień. Ubrany jest w szarobłękitną szatę, związaną szeregiem kokard z lewego boku. Głowę i lewą rękę ma odwróconą w lewo, ku górze, w kierunku otwartych niebios, z których objawia mu się Chrystus, ubrany w purpurową szatę i otoczony uskrzydlonymi główkami anielskimi. Jezus przytrzymuje na lewym ramieniu krzyż, a prawą, przebitą dłoń kieruje ku męczennikowi. Świętego Szczepana otaczają półnagie postacie oprawców z kamieniami w uniesionych rękach. Willmann przedstawił je w dynamicznym, gwałtownym ruchu, który rozwiewa ich szaty, eksponując atletyczną budowę, nagie, umięśnione torsy, plecy i nogi. Kontrastem tej sceny jest postać św. Szczepana, zagłębiona w wizji objawiającego się Chrystusa. Za oprawcami, na dalszym planie widnieją przyglądające się scenie męczeństwa dwie osoby z pióropuszami na głowach. Z prawej strony u dołu widać niebieską porzuconą szatę. W tle obrazu, w lewym rogu, widoczny jest fragment arkady, otwierającej się ponad wydatnym gzymsem. Malowidło o wymiarach 314 × 398 cm znajduje się w oryginalnej ramie zdobionej snycerką z motywami liści akantu, z ozdobnym kartuszem inskrypcyjnym SANCTUS/STEPHA/NUS. Ramy pokryte zostały marmoryzacją, a elementy snycerskie są złocone.

Namalowany przez śląskiego Apellesa obraz oddaje opis zaczerpnięty z Dziejów Apostolskich. Willmann przedstawił w nim zarówno wrzawę – przez dynamiczny ruch oprawców i kontrasty światłocieniowe – jak i niewymowny spokój na linii św. Szczepan – Chrystus. Zanurzony w kontemplacji niebiańskiej wizji męczennik nie reaguje na ogromne kamienie, które lada moment na niego spadną.

Twarz męczennika wyraża absolutny spokój na tle zgiełku, który panuje dookoła. Willmann uchwycił ten moment nadzwyczajnego doświadczenia Szczepana, wizji chwały Bożej, która przypomina ekstazę męczenników chrześcijańskich. Autor tekstu natchnionego wspomina wcześniej, że zasiadający w Sanhedrynie zobaczyli twarz Szczepana podobną do oblicza anioła (por. Dz 6, 15). To ekstatyczne doświadczenie umacnia męczennika i pozwala zrozumieć brak lęku w momencie składania świadectwa. Podkreśla zjednoczenie losu z Chrystusem, wzajemną miłość, którą eksponuje ręka Szczepana wyciągnięta w kierunku Chrystusa. Gestem tym Willmann uchwyca także moment jego przejścia do Tego, za Którego oddaje życie. Analogicznie Chrystus wyciąga dłoń w kierunku Szczepana w geście przyjęcia go do swojej chwały.

Śląski artysta ukazał w swoim obrazie dwa światy. Ziemska perspektywa przedstawia zgiełk i ogrom cierpienia, niebiańska zaś – pokój, zaspokojoną tęsknotę, radosne spotkanie, chwałę, do której wchodzi się przez krzyż. Jezus, przebywając w niebie, obejmuje krzyż – nie tylko w obrazowanym przedstawieniu, ale także w cierpieniach swoich umiłowanych.

Według Andrzeja Kozieła malarz namalował najprawdopodobniej tylko postaci św. Szczepana i Chrystusa z krzyżem i główkami anielskimi, natomiast jego współpracownik wykonał postaci oprawców oraz partię tła pierwszoplanowej sceny, na co wskazują nieporadne ruchy pędzla i uproszczenia w rysunku postaci. Bez wątpienia jednak koncepcja wykonania należała do samego mistrza. Badacz śląskiego Apellesa uważa, że tylko w obrazie przedstawiającym męczeństwo św. Szczepana doszło do wiernego powtórzenia graficznego pierwowzoru. Był nim miedzioryt Cherubina Albertiego według Rossa Fiorentina z 1602 r. o tym samym temacie.

fot. TVP

Awantury Osieckiej

Mirosław Winiarczyk

Telewizja Polska chwali się kolejnym hitem programowym. Emisja w TVP 1 sześciu pierwszych odcinków serialu biograficznego „Osiecka", opowieści o życiu znanej poetki, autorki tekstów do wielu przebojowych piosenek w PRL, mogła jednak wywołać mieszane uczucia.

Scenariusz serialu powstał na podstawie wspomnień poetki, relacji bliskich jej osób i konsultacji – jak mówi się w TVP – Agaty Passent, córki Osieckiej. W pierwszych odcinkach oglądaliśmy losy bohaterki jako uczennicy liceum na warszawskiej Saskiej Kępie, a później studentki dziennikarstwa UW i łódzkiej Szkoły Filmowej. Były to czasy końca stalinizmu i październikowego przełomu politycznego w 1956 roku. Młode pokolenie artystów i dziennikarzy zachłystywało się wówczas względną wolnością. Studentka Agnieszka jawi się tu jako dziewczyna samodzielna, przebojowa, a nawet bezczelna, bezpruderyjna, żądna kariery i miłosnych doznań. Przebojem wchodzi w snobistyczne w owych czasach towarzystwo artystyczne, m.in. teatrzyki STS i Bim Bom, przy okazji nie gardząc alkoholem. Pojawiają się znane postacie historyczne, m.in. Witold Dąbrowski, Marek Hłasko, Zbigniew Cybulski, Elżbieta Czyżewska i Jeremi Przybora.

Dla młodych widzów, którzy nie znają realiów tamtej epoki, niektóre epizody i postacie mogą jednak okazać się mało czytelne, trudne do rozszyfrowania. Autorzy serialu nie mogli się chyba zdecydować, przynajmniej w pierwszych sześciu odcinkach, czy zrealizować dramatyczną i konsekwentną opowieść o losach pełnokrwistych bohaterów, czy o kulisach kultury w PRL w latach 50. i 60. XX wieku. Dlatego oglądając serial, odczuwałem wielki dysonans poznawczy i artystyczny. Zabrakło mi głębszej charakterystyki niektórych postaci, głównie rodziny Osieckiej, mającej – według wiarygodnych źródeł oraz wspomnień poetki – ciekawą, mieszaną tożsamość narodową: polską, żydowską i austriacką.

Serial zmienił nieco tonację, gdy w roli Agnieszki młodą Elizę Rycembel zastąpiła Magdalena Popławska. Obraz Osieckiej został przez to nieco ocieplony, zwłaszcza gdy na ekranie pojawił się Jeremi Przybora, doskonale grany przez Grzegorza Małeckiego. Zobaczymy, co wydarzy się w następnych odcinkach. Czy zostaną ukazane wszystkie wzloty i upadki poetki, która z biegiem lat coraz bardziej stawała się niemal etatową gwiazdą i tzw. autorytetem środowiska zwanego popularnie Warszawką? Czy też serial okaże się głównie hołdem złożonym Osieckiej? Oby nie okazał się hołdem mocno dwuznacznym. Do oceny serialu powrócę po zakończeniu emisji.

Serial telewizyjny „Osiecka", TVP 1 2020; 13 odcinków; pomysł serialu: Joanna Ochnik; reżyseria: Robert Gliński, Michał Rosa; aktorzy: Eliza Rycembel, Magdalena Popławska, Maria Pakulnis, Jan Frycz, Jędrzej Hycnar, Mikołaj Roznerski, Grzegorz Małecki, Piotr Żurawski i inni; emisja: TVP 1, 25, 26 i 27 grudnia 2020, kolejne odcinki: niedziele po godz. 20

Zabytkowa mozaika

Mozaika z lat sześćdziesiątych XX wieku, autorstwa Domicelli Bożekowskiej, znajdująca się na elewacji budynku dawnej Spółdzielni Inwalidów „Saturn" przy ulicy Rezedowej 19 w Warszawie, została wpisana do rejestru zabytków. Stanowi cenny relikt plastyki o charakterze użytkowym obszaru Marysina Wawerskiego oraz element historii dzielnicy.

Zmarła dwa lata temu autorka mozaiki była rzeźbiarką wielokrotnie nagradzaną i wyróżnianą. Miała wystawy indywidualne w większości krajów europejskich, a także w Indiach i Nepalu. W stanie wojennym artystka wyemigrowała do Niemiec. Na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat na nowo nawiązała kontakty ze środowiskiem artystycznym w Polsce. Imponujących rozmiarów pięciometrowa mozaika nawiązuje tematycznie do działalności spółdzielni, produkującej głównie wyroby z lateksu naturalnego, m.in. kaczuszki kąpielowe, smoczki, czepki, rękawice, dętki do rowerów, zabawki gumowe czy zakraplacze do oczu.

fot. PAP/ Tomasz Gzell

KONKURS

Wydawnictwo św. Wojciech wydało książkę ks. Jana Twardowskiego „Dwanaście słów", pełną przemyśleń duchownego i poety na temat miłości, radości, pokoju, cierpliwości, dobroci i łaskawości, uprzejmości, wspaniałomyślności, opanowania, wierności, skromności, wstrzemięźliwości oraz czystości. Wiele z nich postrzeganych jest jako cnoty, inne – jako cechy dobrego człowieka, jeszcze inne zdają się staromodne. Św. Paweł, który pisał o nich w Liście do Galatów, twierdzi, że to owoce obecności i działania Ducha Świętego w nas. Zawsze jest dobry czas, by sobie o nich przypomnieć i w sobie ich poszukać.

Wśród czytelników, którzy 18 stycznia między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Według czego św. Paweł zaleca Galatom postępować, by nie spełniać pożądania ciała?**, rozlosujemy trzy egzemplarze książki „Dwanaście słów".

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 2: Do sięgnięcia po Biblię św. Augustyna zachęciły słowa dziecka: „Tolle et lege" („Weź i czytaj"). Zwycięzcom gratulujemy!

Nasz człowiek Carlos

Marcin Zatyka

Historycy i działacze katoliccy z Półwyspu Iberyjskiego nie mają wątpliwości, że św. Jan Paweł II pozostawił po sobie nie tylko bogate dziedzictwo dla Kościoła i społeczeństw, ale też dał „prywatne" wskazówki na przyszłość. Wielu Hiszpanom i Portugalczykom przybliżył również swoje rodzinne strony – Polskę.

– To była Warszawa jak z filmów Kieślowskiego: szara, zimna i pełna ludzi ponurych, zataczających się za dnia, być może ze zmęczenia. Wszędzie było dużo szarych bloków – wspomina swój pierwszy pobyt w Polsce Ana Silva, czterdziestoletnia urzędniczka z Lizbony, która w 1999 r. po raz pierwszy dotarła na Europejskie Spotkanie Młodych organizowane przez wspólnotę z Taizé. Po latach przyznaje, że jednym z motywów, dla których wyruszyła wówczas do mocno zasypanej śniegiem Warszawy, była chęć poznania kraju ówczesnego papieża, Jana Pawła II. – Był on wówczas niezwykle popularny w Portugalii, po swoich dwóch podróżach do naszego kraju. Dwukrotnie zatrzymywał się w Fatimie, o której tak często wspominał i którą tak bardzo upowszechnił na świecie. Po ponad piętnastu latach od jego śmierci nadal wiele osób wspomina te pielgrzymki, które na ulice portugalskich miast wyprowadzały setki tysięcy ludzi – wspomina Portugalka, która dziś regularnie odwiedza w Polsce licznych znajomych i przyjaciół.

Kolejne spotkanie młodych

Silva wskazuje, że w ciągu niespełna dwóch dekad po śmierci Jana Pawła II nastąpiły na całym świecie głębokie przemiany społeczne i technologiczne, a od blisko roku na całym globie trwa walka z epidemią COVID-19. Wierzy jednak, że młodzież chętnie przybędzie do Lizbony na najbliższą edycję Światowych Dni Młodzieży, zaplanowanych na 2023 r. Przypomina, że organizacja tego wydarzenia w naturalny sposób przywróci wspomnienia o dziele św. Jana Pawła II, którym stała się ta największa na świecie impreza katolickiej młodzieży. – Był osobą oddziałującą na tłumy i jak żaden inny papież skutecznie komunikował się z młodzieżą – dodała.

Inny mieszkaniec Lizbony, ekonomista Miguel Monteiro, wskazuje, że Karol Wojtyła, nazywany przez część starszego pokolenia „Carlosem", wszedł na dobre do współczesnej historii Portugalii. – Paradoksalnie jednak nie w rzeczywistości kościelnej, ale w przestrzeni społecznej. Dziś pełno u nas miejsc nawiązujących do jego osoby. W Lizbonie Jan Paweł II ma bibliotekę uniwersytecką swojego imienia, w Fatimie – stadion, a w Ponta Delgada – lotnisko międzynarodowe. Dodatkowo w licznych miejscowościach istnieją zadedykowane mu place, ulice oraz parki. Co ciekawe, miejsc kultu religijnego odnoszących się do polskiego papieża jest w Portugalii niewiele – tłumaczy Monteiro, wskazując, że mieszkańcy tego kraju wciąż zaczytują się w książkach dotyczących życia „Carlosa". Odnotowuje, że średnio raz w roku pojawia się publikacja o św. Janie Pawle II.

Przyjaciel Portugalczyków

Portugalski biograf Karola Wojtyły Jose de Carvalho nie ma wątpliwości, że większość jego rodaków wciąż życzliwie wspomina pontyfikat Jana Pawła II, a „Carlosa z Polski" uważa za „naszego". Historyk wskazuje, że już przed wyborem na Stolicę Piotrową kard. Wojtyła cieszył się sympatią i zaufaniem portugalskich bi-

Pomnik Jana Pawła II w Fatimie

skupów. Przypomniał, że krótko po bezkrwawej Rewolucji Goździków z 25 kwietnia 1974 r., która zakończyła trwające ponad czterdzieści lat rządy konserwatywnych salazarystów, siły komunistyczne podjęły próbę objęcia władzy w Portugalii w sposób nielegalny. Za podsycaniem niezadowolenia społecznego i wspieraniem lewicowych radykałów stał ZSRR. Historyk przypomniał, że w pierwszych miesiącach po Rewolucji Goździków po kraju zaczęły krążyć fałszywe informacje o przesyłaniu do Portugalii przez faszystów „trumien z zawartością broni", która rzekomo miała być użyta do przywrócenia rządów reżimowych. – Siły bliskie ZSRR rozpowszechniały nieprawdziwe informacje, licząc na wzrost niezadowolenia społecznego i zwiększenie sympatii społecznych wobec ugrupowań radykalnej lewicy – powiedział autor książki pt. „Jan Paweł II i Portugalia", wskazując, że z opublikowanych po latach wspomnień biskupa diecezji Aveiro Manuela de Almeidy Trindade wynika, że kard. Wojtyła poradził mu, aby wyprowadził na portugalskie ulice katolików, którzy w manifestacjach pokażą opinii publicznej, że opowiadają się za demokracją. Carvalho wskazał, że portugalski biskup posłuchał Wojtyły, a w kolejnych tygodniach pokojowe protesty przeciwko fałszywym oskarżeniom o „sprzyjanie faszystom" katolicy zorganizowali w wielu miastach. Zaznaczył, że po nieudanym przewrocie wojskowym z 25 listopada 1975 r., wspieranym przez lewicowych radykałów w szeregach armii, właśnie katoliccy działacze i manifestanci stanowili wsparcie dla demokratycznych polityków.

Kluczowym momentem dla zacieśnienia przez Jana Pawła II relacji z Portugalczykami był zamach na papieża.

Zdaniem Jose de Carvalho kluczowym momentem dla zacieśnienia przez Jana Pawła II relacji z Portugalczykami był nieudany zamach na papieża dokonany przez Mehmeta Alego Agcę w 1981 r. w Rzymie. Biograf wskazał, że do końca życia Wojtyła wiązał swoje cudowne ocalenie ze wstawiennictwem Matki Bożej Fatimskiej, której dzień przypadał właśnie w dniu zamachu. – Niewielu obcokrajowców tak bardzo przyczyniło się do popularyzacji Portugalii na świecie. Jan Paweł II, niosąc światu przesłanie fatimskie, de facto promował Portugalię – dodał autor wydanej w Polsce książki „Fatima 1917-2017. Sto lat historii objawień".

fot. xtz

Podążanie za drogowskazem

W ocenie Carvalho dla wielu osób w Portugalii św. Jan Paweł II jest niczym drogowskaz. Sam, jak twierdzi, zalicza się do tej grupy. – Dał przykład, jak pokonywać przeszkody, które niesie życie. Poza tym był jedną z najbardziej fascynujących postaci XX w. Sam zaliczam się do „pokolenia JP2". Kiedy umierał, zaczynałem już moją przygodę akademicką. Towarzyszyłem mu, tak jak miliony ludzi na całym świecie, w jego ostatnich chwilach. Traktowałem go niczym jednego z członków mojej rodziny – wyznaje Jose de Carvalho.

Także hiszpański historyk Jose Luis Orella nie ma wątpliwości, że Jan Paweł II wyznaczył „szlak, którym warto podążać" i który warto wciąż badać. Wskazuje, że opublikowany ostatnio watykański raport dotyczący nadużyć byłego kardynała Theodore'a McCarricka nie odbije się w Hiszpanii ani na popularności postaci św. Jana Pawła, ani na jego kulcie. – W ujęciu liczbowym sprawa ta nie zachwieje jego kultem w najbliższych latach. Problem może pojawić się wtedy, kiedy odejdzie pokolenie, które znało papieża – dodał hiszpański historyk z madryckiego uniwersytetu CEU San Pablo.

Prof. Orella uważa, że osoby, które pamiętają postać i dzieło św. Jana Pawła II, są mniej narażone na dezinformację w sprawie oskarżonego o pedofilię byłego kardynała McCarricka. Twierdzi, że większe „szanse" na uleganie manipulacji różnych środowisk i mediów w sprawie pomawiania polskiego papieża o rzekome tuszowanie działań McCarricka ma młodsze pokolenie. Uważa, że osobom wrogim Kościołowi już wcześniej sprawa byłego amerykańskiego hierarchy będzie służyła jedynie za argument do dalszego dystansowania się od tej instytucji. Wskazuje też, że akcja umniejszania polskiego papieża na bazie watykańskiego raportu w sprawie McCarricka wygląda niczym z góry przygotowana operacja, „cel pewnych osób".

Studia, pamięć i tożsamość

Prof. Jose Luis Orella uważa, że bierność w sytuacji rozszerzającej się dezinformacji na temat pontyfikatu Jana Pawła II może zakończyć się próbą zniekształcenia prawdy o dziele polskiego pontifeksa. Podkreśla konieczność walki z nierzetelnymi publikacjami o papieżu, które nie bazują na źródłach i które mogą „służyć zafałszowaniu jego pontyfikatu", podobnie jak w przypadku Piusa XII, którego z upływem czasu obarczono winą za wspieranie nazistów. Jak wskazuje, tu jest jedno z wyzwań dla zainaugurowanego w 2020 r. Wydziału Historii, Pamięci i Tożsamości, zajmującego się badaniem totalitaryzmów na CEU San Pablo. Orella dodał, że nazwa tej jednostki badawczej nawiązuje do tytułu ostatniej książki Jana Pawła II „Pamięć i tożsamość", co – jak przyznaje historyk – było formą oddania hołdu pochodzącemu z Polski papieżowi. Szef nowej jednostki badawczej zaznacza, że wydział ten chce w swojej pracy położyć specjalny nacisk na studia nad zbrodniczą działalnością komunizmu.

Uruchomiona na CEU San Pablo katedra jest drugim w ciągu ostatnich lat wydziałem naukowym w Hiszpanii zainaugurowanym w oparciu o nauczanie św. Jana Pawła II. W listopadzie 2018 r. na katolickim Uniwersytecie Mistyki w Avili (CITeS) erygowana została jednostka naukowa zadedykowana nauczaniu i duchowości św. Jana Pawła II. Ta pierwsza w Hiszpanii katedra służąca promowaniu myśli Jana Pawła II powstała we współpracy z Uniwersytetem Papieskim w Krakowie, a jej głównym zadaniem jest prowadzenie analizy i badań myśli oraz dorobku Karola Wojtyły. Szczególnie ważne miejsce w pracy katedry w Avili zajmują aspekty mistyczne życia i twórczości Jana Pawła II.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie od początku swojego istnienia obiera kierunek „dziecko". Dzięki temu od 22 lat ani jedno dziecko z terenu powiatu konińskiego nie trafiło do domu dziecka.

fot. arch. zespołu pieczy zastępczej w Koninie

Na pomoc dziecku

Amelia Siuda-Koszela

fot. arch. zespołu pieczy zastępczej w Koninie

Taki sukces nie byłby możliwy, gdyby nie poświęcenie zaangażowanych ludzi, specjalistów, którzy nigdy nie wyłączają telefonów, a interwencje podejmują natychmiast. – Mimo odległości – powiat koniński jest powiatem ziemskim, od niektórych gmin dzieli nas ponad 60 km – udało nam się zbudować współpracę ze specjalistami. I choć na początku było różnie, dziś przy ocenie sytuacji rodzin mówimy jednym głosem, to wspaniali ludzie! – cieszy się Dorota Kaźmierczak, kierownik zespołu ds. pieczy zastępczej.

Każdego roku w powiecie konińskim przybywa rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych. – Nadal mamy możliwość zaopiekowania się dziećmi potrzebującymi pomocy. Jestem głęboko przekonana, że również w przyszłych latach piecza zastępcza w powiecie konińskim będzie w tym obszarze wydolna. Jest to efekt owocnej współpracy m.in. rodziców biologicznych, rodzin zastępczych, psychologów, sędziów, kuratorów sądowych, wychowawców, dyrektorów szkół, ośrodków pomocy społecznej, w tym asystentów rodzinnych. Najważniejsze jest prawo dziecka do wychowywania w swojej naturalnej rodzinie, a jeśli to niemożliwe, to prawo do wychowywania w warunkach rodzinnych, do wiedzy o swojej rodzinie oraz budowania tożsamości w oparciu o swoją rodzinę – podkreśla Dorota Kaźmierczak. Praca zespołu skupia się zatem na reintegracji rodzin naturalnych i powrocie dzieci do swoich rodziców biologicznych. Kiedy dziecko trafia do pieczy zastępczej, opieką objęta jest cała jego rodzina biologiczna. – Dla nas rodzina w kryzysie ma czystą, otwartą kartę, zawsze bardzo intensywnie z nią współpracujemy. Wspieramy także rodziny po powrocie dzieci, by ugruntować pozytywną zmianę, mimo że nie jest to naszym bezpośrednim obowiązkiem – informuje pani kierownik.

Za wieloletnie wysiłki powiat został dwukrotnie uhonorowany – w gronie jedynie czterech samorządów w kraju – za wspieranie rodzin, rozwój rodzinnej opieki zastępczej oraz za powierzanie dzieci wyłącznie rodzinnym formom pieczy zastępczej. – Jesteśmy dumni z naszego modelu pracy, który gwarantuje spójny, przyjazny system wspierający rodziny i który zapewnia wszystkim dzieciom wychowanie oraz dorastanie w rodzinie – cieszy się z wyróżnienia starosta koniński Stanisław Bielik. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie swoim doświadczeniem w obszarze pieczy zastępczej dzieliło się z innymi samorządami podczas ogólnopolskiej konferencji.

Najważniejsze dobro dziecka

Każda rodzina może przeżywać trudności, ale kiedy to się dzieje, ma prawo do uzyskania pomocy. Gdy pojawia się kryzys, to przy rodzinie powinni być obecni specjaliści. – Nasza rodzinna piecza zastępcza nie zastępuje rodzin, ale je wspiera. Bardzo cieszy praktyka profilaktyki, która jest obecna w powiecie konińskim. Często zdarza się, że sąd, ośrodek pomocy społecznej czy inne instytucje zwracają się do nas z prośbą o pomoc, pytając, co jeszcze można zrobić, żeby nie doszło do bardzo trudnej sytuacji w rodzinie – opowiada Dorota Kaźmierczak.

A kiedy już dziecko trafia pod skrzydła rodzinnej pieczy zastępczej, rozpoczyna się prawdziwy wyścig. Dzieciństwo ma swój określony czas i gdy w tym okresie dochodzi do kryzysu, to każdy pobyt poza rodziną jest mierzony dwukrotnie, podkreślają specjaliści. – W znakomitej większości udaje nam się nawiązać dobrą współpracę z rodziną biologiczną. Najważniejsze dla nas wartości to

dobro dziecka i dobro rodziny – przyznaje pani kierownik i dodaje, że marzeniem całego zespołu jest, żeby dzieci w ogóle nie trafiały do pieczy zastępczej. By ich rodziny biologiczne były bezpieczną bazą, prowadzącą je ku szczęściu.

Niestety, również i w powiecie konińskim nastąpiła eskalacja kryzysów rodzinnych w ciągu ostatnich lat. A wraz z problemami do urzędu wpływa coraz więcej postanowień sądowych o izolacji dziecka. Przez lata ich liczba oscylowała wokół czterdziestu rocznie. W 2019 r. wpłynęło aż 56 postanowień, podobnie w 2020 r.

Coraz więcej przemocowców

Ośrodek Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Koninie odnotował znaczne nasilenie problemu przemocy domowej podczas pandemii koronawirusa. Potwierdza to również rekordowa liczba czterdziestu sprawców zgłoszonych do udziału w ubiegłorocznym programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. – To ponad dwukrotnie więcej niż w każdej z pięciu poprzednich edycji – przyznaje dr Jacek Biskupski, kierownik Ośrodka Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Ślesinie. Ośrodek nie przestał pomagać, uruchomił też telefon zaufania i przyłączył się do Konińskiej Grupy Wsparcia Psychicznego. W planach ma prowadzenie programu terapeutycznego dla sprawców pomocy w rodzinie.

Każda rodzina może przeżywać trudności i ma prawo do uzyskania pomocy.

Dlaczego okres pandemii spowodował zachowania przemocowe? – Podczas pandemii odczuwaliśmy lęk i niepokój związany z zaistniałą sytuacją. Byliśmy zamknięci w czterech ścianach, co spowodowało, że mogliśmy tracić cierpliwość, wybuchaliśmy z byle powodu, pojawiały się zaczepki, konflikty, które eskalowały. Możliwe również, że aby się odstresować w zaistniałej sytuacji, zaczęliśmy spożywać wszelkiego rodzaju używki, alkohol. To stan bardzo niebezpieczny dla trwałości związku i rodziny. Wydaje się również, że podczas przebywania wspólnie na małym obszarze pojawiały się zaburzenia równowagi „bycia blisko i bycia dalej". Bardzo często będąc dłużej ze sobą, sprawdzaliśmy siebie, sprawdzaliśmy koncepcje życia, koncepcje związku, zastanawialiśmy się, czy nasz związek jest trwały i stabilny. Dowiedzieliśmy się także czegoś nowego o sobie, o naszych partnerach życiowych. To mogło nam bardzo przeszkadzać, ale także mogło zbliżać, jeśli byliśmy uważni na różne trudne sytuacje – tłumaczy Jacek Biskupski.

Kierownik ośrodka podkreśla, że warto spróbować poszukać rozwiązania naprawienia relacji. Zbudować je na „nowo", aby nie pozwolić cierpieć sobie i najbliższym. – Warto, aby pary będące w kryzysie spróbowały rozmawiać o negatywnym cyklu, w którym były. Co spowodowało, że w związku byli nieobecni, nie spotykali się? Jeżeli pary odkryją, co u nich wzajemnie nie działało, czy partnerzy wciąż są ważni dla siebie, to mogą wyjść z tego cyklu – twierdzi.

Nadzieję przynoszą doświadczenia zespołu ośrodka: w wielu przypadkach praca z osobami stosującymi przemoc wobec najbliższych pomogła doprowadzić do całkowitego ustania przemocy domowej. Na 47 uczestników wcześniejszych edycji programu 24 spełniło warunki jego ukończenia, a 80 proc. z nich nie powróciło do zachowań przemocowych. – Warto jednak zaznaczyć, że działania realizowane w ramach programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców pełnią jedynie funkcję pomocniczą i są uzupełnieniem różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec tych osób – dodaje kierownik Ośrodka Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej w Ślesinie.

Ośrodek prowadzi także szkolenia dla pracowników pomocy społecznej, a sami pracownicy uczestniczą w superwizjach, co jest bardzo ważne.

Naprzeciw wirusowi

Pandemia dała się we znaki zespołowi ds. pieczy zastępczej przy PCPR w Koninie, rodzinom zastępczym, a przede wszystkim dzieciom. Opiekunowie muszą podołać nauce zdalnej np. przy ośmiorgu dzieciach w domu. Podopieczni całe godziny spędzają przy komputerze, a jednocześnie nie mają kontaktu z rówieśnikami. – Do pieczy zastępczej trafiają dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi. Podkreślamy, że my nie mamy dzieci niedostosowanych społecznie. Nieodpowiednie zachowanie w szkole czy wagary to tylko efekt. Tego przyczyną jest ich historia rodzinna. Z tego powodu większość podopiecznych ma ograniczenia szkolne, trudności ze zdrowiem i funkcjonowaniem. Nie służy im rzeczywistość zamknięcia. Utrudniony jest też kontakt ze specjalistami: lekarze, psychologowie czy rehabilitanci prowadzą porady on-line. To poważne wyzwanie, staramy się od marca temu zaradzić. Korzystamy z dobrej współpracy z Fundacją „Podaj Dalej" im. Doktora Piotra Janaszka w Koninie – mówi Dorota Kaźmierczak.

Dzięki wspólnemu wysiłkowi wszystkie dzieci z pieczy zastępczej otrzymały pozytywne cenzury w szkołach, bardzo się starały. Niestety, nie udało się zorganizować promocji rodzicielstwa zastępczego i Dnia Dziecka na szeroką skalę, jak to było co roku. Jednak na osłodę trudów zdalnej nauki dzieci otrzymały prezenty i listy gratulacyjne w ramach projektu „Brawo ty". Był to projekt adresowany do 231 dzieci i przyniósł wiele radości. A przed nowym rokiem szkolnym do rodzin powędrowały 173 laptopy wraz z akcesoriami komputerowymi w ramach projektu ministerialnego. Kolejne programy przyniosły dzieciom upominki świąteczne, okulary korekcyjne, a niepełnosprawni podopieczni cieszyli się ze świątecznych spotkań.

W gotowości całą dobę

Mimo trudnej sytuacji epidemicznej urzędnicy nie ustali w działaniach, przy zachowaniu środków ostrożności. Nie ma możliwości, by na co dzień wykonywali swoją pracę on-line. Zawsze są do dyspozycji. Jednak zespół ma wiele obaw, które wzrosły jeszcze z początkiem pandemii. Jak sobie poradzi, gdy zachorują rodziny zastępcze?

Między innymi dlatego specjaliści przeprowadzili w 2020 r. aż trzy szkolenia przygotowujące kandydatów do roli rodziców zastępczych. Zespół ds. pieczy zastępczej pracował w trudnym czasie pandemii intensywnie i dzięki temu ma partnerów, czyli rodziny zastępcze, które odpowiadają na potrzeby rodzin przeżywających kryzys. – Zawsze w obszarze pieczy zastępczej jest gorąco, bo to bardzo trudne sytuacje, które dotyczą poważnych kryzysów i traumy dzieci. Teraz jest jeszcze trudniej, ale to nie znaczy, że pomoc jest niemożliwa. Oczywiście czuwamy, nieustannie pojawiają się sytuacje, które wymagają naszej uwagi. Jesteśmy pod telefonem w sprawie interwencji całą dobę – mówi Dorota Kaźmierczak.

Najpiękniejszą informacją zwrotną na temat efektów pracy zespołu ds. pieczy zastępczej w powiecie konińskim jest ocena dzieci, które z tej pomocy korzystały. – Kilka razy zdarzyło nam się, że najważniejsi beneficjenci, wychowankowie rodzin zastępczych, delegowali do nas kandydatów do założenia nowych rodzin w pieczy zastępczej, to dla nas największa nagroda – przyznaje pani kierownik.

REKLAMA

ks. Jacek Stefański

Samo znaczenie imienia przybranego ojca Jezusa Chrystusa wiele mówi o jego roli w dziejach zbawienia. Aby to zrozumieć, trzeba odwołać się do języka hebrajskiego i do Starego Testamentu.

Imię świętego Józefa

fot. xhz

Ucieczka do Egiptu – rzeźba z Groty Mlecznej w Betlejem

Imiona w Piśmie Świętym często mają znaczenie, które odnosi się do życia i powołania osób. Tak więc imię Salomon oznacza „pokój Pana", co odnosi się do stanu pokojowego, jakim cieszył się naród Izraela za czasów panowania tego króla. Imię Anna oznacza, że „Bóg ułaskawił" lub „okazał łaskę". Odnosi się to do łaski otrzymanej przez niewiastę, którą Bóg uszczęśliwił potomstwem – przyszłym prorokiem Samuelem – po długim czasie niepłodności i modlitwy w tej intencji. A jakie jest znaczenie imienia Józef?

Dwaj Józefowie

Zanim odpowiemy na to pytanie, musimy zacząć od spostrzeżenia, że imię Józef po raz pierwszy w Biblii pojawia się w Księdze Rodzaju. Jest to imię syna patriarchy Jakuba i Racheli. W Nowym Testamencie zaś imię Józef pojawia się po raz pierwszy w genealogii spisanej przez św. Mateusza, gdzie czytamy, że „Jakub [był] ojcem Józefa, męża Maryi" (Mt 1, 16). Sam fakt, że św. Józef oraz Józef starotestamentowy mieli ojców o imieniu Jakub, jest subtelną podpowiedzią, że w poszukiwaniu znaczenia imienia Józef warto się przypatrzeć podobieństwom między dwoma Józefami. Te podobieństwa umożliwią nam głębsze spojrzenie na św. Józefa.

Józef egipski

Księga Rodzaju podaje (Rdz 30; 37; 39-50), że Józefowi, synowi patriarchy Jakuba, wiele rzeczy Bóg objawiał poprzez sny. Podobnie działo się ze św. Józefem, do którego Bóg przemawiał we śnie. Oprócz tego starotestamentowy Józef znalazł się w Egipcie – po tym, jak został sprzedany przez swoich braci kupcom udającym się do Egiptu. Czy to nie kojarzy się nam z nowotestamentowym Józefem, który też udał się do Egiptu?

Zauważamy również, że w życiu obu Józefów pojawił się prześladowca. W Księdze Rodzaju był nim Potifar, który doprowadził do uwięzienia Józefa po fałszywym oskarżeniu, a w Ewangelii Mateusza prześladowcą był Herod, który pragnął zabić Nowonarodzone Dzieciątko.

Józef egipski, po opatrznościowym wyjściu z więzienia i otrzymaniu nominacji na wysoko postawionego urzędnika, uratował Egipcjan i ludzi innych narodowości – włącznie z rodzonymi braćmi – od głodu. Podczas klęski żywiołowej otworzył królewskie spichlerze i nakarmił potrzebujących. Podobnie św. Józef: nie tylko uratował swoją Rodzinę przed zagładą, ale jednocześnie był jej żywicielem.

W końcu Józef starotestamentowy, ratując życie swoich braci, uratował też ich przyszłych potomków, stanowiących przyszły naród Izraela. W ten sposób przyczynił się do realizacji Bożego zamysłu, według którego Mesjasz miał się wywodzić z narodu Izraela. W podobnym sensie św. Józef podjął jakby ciąg dalszy owego zbawczego dzieła. Sprawił bowiem, że Syn Boży mógł

żyć, dorastać, rozwijać się i w końcu osiągnąć zbawczy cel, jakim było wybawienie ludzkości z grzechu.

Znaczenie imienia Józef

Mając na uwadze podobieństwa między dwoma Józefami, możemy wrócić do pytania: Jakie jest znaczenie imienia Józef? Przejdźmy więc do opisu nadania tego imienia starotestamentowemu Józefowi (Rdz 30, 23-24). Czytamy w Księdze Rodzaju, że gdy Rachela, żona patriarchy Jakuba, poczęła i urodziła mu syna, stwierdziła: „Zdjął Bóg ze mnie hańbę". Następnie wyraziła pragnienie: „Oby Bóg dodał mi jeszcze drugiego syna".

Józef to ten, dzięki któremu zostaje usunięte to, co złe, a wraca normalność i pokój.

Większość polskich czytelników zada sobie pytanie: co mają wspólnego powyższe słowa z imieniem Józef? Odpowiedź może nam dać tylko język hebrajski. W tym języku imię Józef – *Josef* – może mieć bowiem dwa znaczenia. Pierwsze ma źródło w słowie, które oznacza m.in. „zdjąć" lub „usunąć".

W związku z tym gdy Rachela mówi, że Bóg „zdjął" z niej hańbę, odnosi się do długiego czasu swojej niepłodności, która nie tylko ją unieszczęśliwiła, ale i spowodowała odrzucenie jej przez społeczeństwo. Dlatego też w języku hebrajskim słowo „zdjął" (z którego pochodzi hebrajskie imię *Josef*) przywołuje fakt ocalenia lub wybawienia Racheli z trudnej sytuacji. Była to też zapowiedź innych trudnych sytuacji, z których jej syn miał wybawić licznych ludzi przeżywających strapienia. Taką rolę odegrał on podczas panującego głodu, zwłaszcza względem swoich braci, którzy przybyli do niego z ziemi Kanaan, aby prosić o żywność.

Drugie znaczenie imienia *Josef* ma źródło w słowie, które oznacza „dodać", „dać więcej", „powiększyć" lub „ulepszyć". Tak więc gdy Rachela prosi, aby Bóg „*dodał* jej jeszcze drugiego syna", wyraża pragnienie, by Pan nie zatrzymał się na Józefie, ale by obdarował ją kolejnym potomstwem. W ten sposób słowo „dodać" łączy imię *Josef* z nadzieją, że należy się spodziewać czegoś więcej niż to, co istnieje obecnie.

W przypadku Racheli była to zapowiedź przyjścia na świat jej drugiego syna – Beniamina. Jednak na dłuższą metę to właśnie Bóg ciągle wkraczał w życie jej syna Józefa, aby obdarzyć go coraz większym błogosławieństwem. To samo uczynił dla osób korzystających z Jego dobroci i umiejętności.

Boża Opatrzność wobec Józefa

Znając dwa znaczenia imienia Józef – „usunąć" oraz „dodać" (lub „otrzymać więcej") – jesteśmy bliżsi zrozumienia planów Bożej Opatrzności wobec obu Józefów. Józef – *Josef* – to ten, dzięki któremu to, co złe, zostaje *usunięte*, tak że wraca normalność, pokój i spokój, znikają wszelkie obawy i niebezpieczeństwa. Spełnia się to w życiu Józefa starotestamentowego, gdy dzięki Opatrzności Bożej zostaje uratowany w młodości z rąk swoich mściwych braci, a później omija go możliwy wyrok śmierci w Egipcie. Zostaje co prawda wtrącony do więzienia, ale nawet tam ratuje innych przed śmiercią. Po wyjściu z więzienia, dzięki temu, że rozwiązuje zagadkę snu faraona, wybawia naród egipski i inne narody (jak również swoich braci) z głodu.

Ponadto Bóg posługuje się Józefem egipskim, aby dać więcej, niż ludzie potrzebują lub mogą przewidzieć. Widzimy to wówczas, gdy Bóg obdarowuje tych, którym ten człowiek pomaga, bardziej niż mogliby się spodziewać. Mianowicie faraon, prosząc o wyjaśnienie snu, otrzymuje też podpowiedź, jak uchronić siebie i swój naród przed klęską. Poza tym bracia Józefa, przyszedłszy do niego jedynie po pomoc żywnościową, otrzymują o wiele więcej: ostatecznie zostają zaproszeni, aby osiedlić się w Egipcie wraz ze swoim ojcem Jakubem na dogodnych warunkach. Ale nawet Józef egipski otrzymuje więcej, niż się spodziewał: myślał, że jedynie wyjdzie z więzienia, a otrzymał stanowisko dające mu władzę drugiej osoby po faraonie.

Św. Józef jest potężnym orędownikiem w sprawach beznadziejnych.

Tak więc doświadczenia Józefa egipskiego i ludzi, którzy mają z nim do czynienia, potwierdzają podwójne hebrajskie znaczenie jego imienia: usunięcie czegoś złego oraz otrzymanie więcej dobrych rzeczy, niż można byłoby się spodziewać. A jak się to wszystko odnosi do św. Józefa?

Józefowe przywileje

Przeczysty małżonek Najświętszej Maryi Panny doświadczył Bożej interwencji wówczas, gdy dowiedział się, że Jego Małżonka poczęła za sprawą Ducha Świętego. Jednak działanie w jego życiu Opatrzności Bożej staje się podobne do jej działania w życiu Józefa egipskiego, zwłaszcza wtedy, kiedy Bóg nakazuje mu udać się wraz z Rodziną do Egiptu, aby uciec przed Herodem. Obaj Józefowie trafiają do ziemi egipskiej w wyniku zagrożenia. Ważne jest to, że groźbę w obu przypadkach usuwa Bóg, zgodnie z hebrajskim znaczeniem źródłosłowu imienia Józef – „usunąć", a w tym przypadku „Bóg usuwa".

Przeszkody w życiu św. Józefa pojawiły się, zanim udał się do Egiptu, bo gdy dotarł do Betlejem z mającą porodzić Małżonką, nie mógł znaleźć odpowiedniego miejsca pobytu. Bóg jednak usuwał przeszkody, nawet jeżeli działanie Opatrzności Bożej nie zawsze było zrozumiałe, bo mimo wszystko Syn Boży musiał się znaleźć w żłobie. Ponadto jakże wielkie musiało być zdziwienie Józefa, gdy do Betlejem przybyli Mędrcy ze Wschodu z kosztownymi darami. Wolno przypuszczać, że te dary przydały się Świętej Rodzinie po opuszczeniu Betlejem i podczas pobytu w Egipcie. Opuszczając bowiem ziemię Izraela, Józef zostawił za sobą źródło utrzymania, jakim był warsztat ciesielski. W ten sposób dwie rzeczywistości zawarte w hebrajskim znaczeniu imienia Józef – usunięcie przeszkód i zagrożeń oraz otrzymywanie coraz więcej dowodów Bożej Opatrzności – stają się atutami życia Opiekuna Zbawiciela.

Nasz duchowy Opiekun

Józefowe doświadczenie opieki Bożej może stać się i naszym doświadczeniem, jeżeli będziemy go prosić o pomoc. On, który został nazwany przez Kościół „postrachem duchów piekielnych", uchroni nas przed zagrożeniem. Święty Józef weźmie na siebie naszą walkę z mocami ciemności, abyśmy nie musieli sami tej wojny toczyć. Przeczysty małżonek Najświętszej Dziewicy wesprze nas w usuwaniu tego wszystkiego, co uniemożliwia nam rozwój duchowy i moralny. Skoro sam otrzymywał od Pana Boga więcej, niż się spodziewał, to z pewnością pomoże nam nie tracić nadziei, gdy będzie nam się wydawać, że jesteśmy w sytuacji bez wyjścia.

Pod tym względem św. Józef jest potężnym orędownikiem w sprawach beznadziejnych, co zresztą potwierdzała wielokrotnie św. Teresa z Awili, gdy powierzała mu najtrudniejsze sprawy, a on nigdy jej nie zawiódł. Postanowiła, że każdy założony przez nią klasztor będzie pod wezwaniem św. Józefa, aby przyszłe problemy, których nikt jeszcze nie znał, zostały podjęte z wyprzedzeniem przez tego cudownego Orędownika w najskuteczniejszy sposób.

Kochajmy zatem św. Józefa i wołajmy do niego z czułością dzieci Bożych. A on nie tylko nas przeprowadzi bezpiecznie przez życie, nie tylko osłoni przed złem, ale też zaskoczy nas pięknymi rzeczami, których nawet nie jesteśmy w stanie się spodziewać.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej,
doktorem biblistą,
urodził się i wychował w Izraelu

fot. archiwum

OPRZEĆ SIĘ NA JEZUSIE

Tyle wieków czekano na Mesjasza i oto jest tu, nad brzegiem Jordanu. Wiemy, że gdy się pojawił, rozpoznali go tylko niektórzy. Dziś w ewangelii ukazuje go swoim uczniom Jan Chrzciciel, wielki i mądry prorok, cieszący się autorytetem i szacunkiem wielu współczesnych sobie ludzi. Po raz pierwszy spotkał Jezusa w swoim rodzinnym domu, do którego zawitała Maryja, by pomóc swojej krewnej Elżbiecie, jego matce, był wtedy pod jej sercem. „Oto, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie" (Łk 1, 44). Już wtedy Chrzciciel był wrażliwy na obecność Boga. Dziś tym rozpoznaniem dzieli się ze swoimi uczniami, których przygotowywał na to spotkanie. Nie związał ich z sobą, nie stworzył kółka wzajemnej adoracji, nie karmił swoich ambicji, oddał ich w ręce prawdziwego Zbawiciela. Pamiętał o swojej misji, dobrze odczytał swoje powołanie i był mu wierny. A oni tak byli wsłuchani w nauczanie proroka, że gdy usłyszeli o Jezusie świadectwo wydane przez swojego nauczyciela, nie mieli wątpliwości, z Kim mają pozostać. Mocne. Jan traci relacje dla Jezusa i ukazuje, po co przyszedł na ziemię, kto dla niego jest najważniejszy, która relacja powinna być na pierwszym miejscu. Uczniowie pozornie tracą swego mentora, ale zmiana jest tak duża, a przygotowanie na ten moment tak dojrzałe, że zapominają powiedzieć dziękuję, po prostu odchodzą.

Wskazać na Jezusa swoim życiem, być mocno przywiązanym do relacji z Bogiem, na Nim oprzeć swój sens i głębię – to bardzo trudne. Przekonują się o tym kapłani, osoby życia konsekrowanego, rodzice, nauczyciele i współczesne w tym świecie samozwańcze autorytety, gdy mają „oddać" swoich uczniów. Nie jestem w stanie dać człowiekowi takiego szczęścia, jakie daje Bóg. Nie mam takiego daru, by wypełnić serca innych poczuciem sensu, zawsze w czymś zawiodę, prędzej czy później. Tylko Bóg, tylko On, gdy zostanie okrzyknięty Mesjaszem, przychodzi z darem pokoju. Z tej nauki rodzi się także wniosek, że i ja nie wypełnię swojego serca drugim człowiekiem. To trudne doświadczenie, serwowane sobie samemu, by człowiek w relacji ze mną wypełnił moje oczekiwania, wyleczył rany. Choć trzeba dodać, że w wielu sytuacjach życia i mną, i wielu ludźmi Bóg może się posłużyć, tak też czyni, ale tylko do pewnego momentu.

Bóg wciąż przychodzi i pozwala się poznać. Mówił przez proroków, że przyjdzie Mesjasz. Maryi objawił się przez słowa archanioła Gabriela, do Józefa przyszedł we śnie. Światu objawił się w stajence betlejemskiej w osobach pasterzy i mędrców ze Wschodu. Objawia się dziś każdemu, ale nie każdy chce Go poznać. Mamy wybór. Co pomaga i co przeszkadza w tym poznaniu? Odpowiedzi można udzielić bardzo wielu. Ja podam jedną z nich, zaczerpniętą z Pisma Świętego: „Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą" (Mt 5, 8).

ks. Michał Dziedzic

Autor jest dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej, diecezjalnym duszpasterzem młodzieży i asystentem diecezjalnym KSM

II NIEDZIELA ZWYKŁA

17 stycznia 2021

Czytanie z Pierwszej Księgi Samuela
3, 3b-10. 19

Samuel spał w przybytku Pańskim, gdzie znajdowała się Arka Przymierza. Wtedy Pan zawołał Samuela, a ten odpowiedział: „Oto jestem". Potem pobiegł do Helego, mówiąc mu: „Oto jestem, przecież mnie wołałeś". Heli odrzekł: „Nie wołałem cię, wróć i połóż się spać". Położył się zatem spać. Samuel jeszcze bowiem nie znał Pana, a słowo Pańskie nie było mu jeszcze objawione. I znowu Pan powtórzył po raz trzeci wołanie: „Samuelu!". Wstał Samuel i poszedł do Helego, mówiąc: „Oto jestem: przecież mnie wołałeś". Heli zrozumiał, że to Pan woła chłopca. Rzekł więc Heli do Samuela: „Idź spać. Gdyby jednak ktoś cię wołał, odpowiedz: Mów, Panie, bo sługa Twój słucha". Odszedł Samuel, położył się spać na swoim miejscu. Przybył Pan i stanąwszy, zawołał jak poprzednim razem: „Samuelu, Samuelu!". Samuel odpowiedział: „Mów, bo sługa Twój słucha".
Samuel dorastał, a Pan był z nim. Nie pozwolił upaść żadnemu jego słowu na ziemię.

Psalm responsoryjny
40, 2ab. 4ab. 7-10
Refren: Przychodzę, Boże, pełnić Twoją wolę.

Z nadzieją czekałem na Pana,
a On się pochylił nade mną
i wysłuchał mego wołania.
Włożył mi w usta pieśń nową,
śpiew dla naszego Boga.

Nie chciałeś ofiary krwawej ani z płodów ziemi,
ale otworzyłeś mi uszy.
Nie żądałeś całopalenia i ofiary za grzechy.
Wtedy powiedziałem: „Oto przychodzę.

W zwoju księgi jest o mnie napisane:
Radością jest dla mnie pełnić Twoją wolę, mój Boże,
a Twoje prawo mieszka w moim sercu".
Głosiłem Twą sprawiedliwość w wielkim zgromadzeniu
i nie powściągałem warg moich,
o czym Ty wiesz, Panie.

Czytanie z Pierwszego Listu świętego Pawła Apostoła do Koryntian
6, 13c-15a. 17-20

Bracia: Ciało nie jest dla rozpusty, lecz dla Pana, a Pan dla ciała. Bóg zaś i Pana wskrzesił, i nas również swą mocą wskrzesi.
Czyż nie wiecie, że wasze ciała są członkami Chrystusa? Ten zaś, kto się łączy z Panem, jest z Nim jednym duchem. Strzeżcie się rozpusty!
Bo czyż jakikolwiek grzech popełniony przez człowieka jest poza ciałem? Lecz ja wam mówię: kto grzeszy rozpustą, przeciwko własnemu ciału grzeszy.
Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest przybytkiem Ducha Świętego, który w was jest, a którego macie od Boga, i że już nie należycie do samych siebie? Za wielką bowiem cenę zostaliście nabyci. Chwalcie więc Boga w waszym ciele!

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Znaleźliśmy Mesjasza, to znaczy Chrystusa,
łaska i prawda przyszły przez Niego.

Słowa Ewangelii według świętego Jana 1, 35-42

Jan stał wraz z dwoma swoimi uczniami i gdy zobaczył przechodzącego Jezusa, rzekł: „Oto Baranek Boży”. Dwaj uczniowie usłyszeli, jak mówił, i poszli za Jezusem. Jezus zaś odwróciwszy się i ujrzawszy, że oni idą za Nim, rzekł do nich: „Czego szukacie?”. Oni powiedzieli do Niego: „Rabbi! – to znaczy: Nauczycielu, gdzie mieszkasz?”. Odpowiedział im: „Chodźcie, a zobaczycie”. Poszli więc i zobaczyli, gdzie mieszka, i tego dnia pozostali u Niego. Było to około godziny dziesiątej. Jednym z dwóch, którzy to usłyszeli od Jana i poszli za Nim, był Andrzej, brat Szymona Piotra. Ten spotkał najpierw swego brata i rzekł do niego: „Znaleźliśmy Mesjasza”, to znaczy: Chrystusa. I przyprowadził go do Jezusa. A Jezus, wejrzawszy na niego, powiedział: „Ty jesteś Szymon, syn Jana, ty będziesz się nazywał Kefas”, to znaczy: Piotr.

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek, 18 stycznia
Dzień powszedni albo wspomnienie bł. Reginy Protmann, dziewicy
Czytania mszalne: Hbr 5, 1-10; Ps 110, 1b-4; Mk 2, 18-22

Wtorek, 19 stycznia
Wspomnienie św. Józefa Sebastiana Pelczara, biskupa
Czytania mszalne: Hbr 6, 10-20; Ps 111, 1b-2. 4-5. 9; Mk 2, 23-28

Środa, 20 stycznia
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Fabiana, papieża i męczennika, albo wspomnienie św. Sebastiana, męczennika
Czytania mszalne: Hbr 7, 1-3. 15-17; Ps 110, 1b-4; Mk 3, 1-6

Czwartek, 21 stycznia
Wspomnienie św. Agnieszki, dziewicy i męczennicy
Czytania mszalne: Hbr 7, 25 – 8, 6; Ps 40, 7-10. 17; Mk 3, 7-12

Piątek, 22 stycznia
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Wincentego Pallottiego, prezbitera
Czytania mszalne: Hbr 8, 6-13; Ps 85, 8. 10-14; Mk 3, 13-19

Sobota, 23 stycznia
Dzień powszedni albo wspomnienie błogosławionych męczenników z Pratulina – Wincentego Lewoniuka i Towarzyszy
Czytania mszalne: Hbr 9, 1-3. 11-14; Ps: 47, 2-3. 6-9; Mk 3, 20-21

fot. PAP/EPA/Kamil Jasiński

Z nauczania papieża Franciszka

BÓG ZWYCIĘŻA ZŁO

Jezus jest Bogiem, dlaczego zatem dał się ochrzcić? Chrzest polegał na obrzędzie pokutnym, był znakiem woli nawrócenia się, bycia lepszym i prośby o przebaczenie grzechów. Jezus na pewno tego nie potrzebował. Istotnie, Jan Chrzciciel próbuje się temu przeciwstawić, ale Jezus nalega. Dlaczego? Ponieważ chce być z grzesznikami: dlatego ustawia się z nimi w kolejce i dokonuje tego samego czynu co oni. Czyni to, podejmując postawę ludu, która – jak powiada pewien hymn liturgiczny – przychodził z nagą duszą i nagimi stopami. Z nagą duszą, to znaczy niczego nie ukrywając (…).

Ten gest czyni Jezus. Schodzi do rzeki, by zanurzyć się w naszej kondycji. Chrzest w istocie oznacza właśnie „zanurzenie”. W pierwszym dniu swojej posługi Jezus proponuje nam swój „manifest programowy”. Mówi nam, że nie zbawia nas z wysoka, decyzją władcy, na mocy dekretu lub używając siły, ale wychodząc nam naprzeciw i biorąc na siebie nasze grzechy. W ten oto sposób Bóg zwycięża zło świata: uniżając się i biorąc je na siebie. Jest to także sposób, w jaki możemy podnosić innych: nie osądzając, nie mówiąc im, co mają czynić, ale współczując, dzieląc się z nimi miłością Boga. Bliskość jest stylem Boga wobec nas (…).

Podczas rozważania przed modlitwą „Anioł Pański” 10 stycznia

PRZEMOC JEST SAMONISZCZĄCA

Kieruję serdeczne pozdrowienia do mieszkańców Stanów Zjednoczonych Ameryki, wstrząśniętych niedawnym zablokowaniem Kongresu. Modlę się za tych pięć osób, które w tych dramatycznych wydarzeniach straciły życie. Podkreślam, że przemoc jest samoniszcząca. Odwołując się do przemocy, nic się nie zyskuje, a wiele się traci. Wzywam władze państwowe i wszystkich mieszkańców do zachowania wysokiego poczucia odpowiedzialności, aby uspokoić nastroje, krzewić pojednanie narodowe i chronić wartości demokratyczne zakorzenione w społeczeństwie amerykańskim. Niech Niepokalana Dziewica, Patronka Stanów Zjednoczonych Ameryki, pomoże nam wszystkim stale podtrzymywać kulturę spotkania i troski, jako najlepszą drogę budowania razem dobra wspólnego. I niech to czyni ze wszystkimi zamieszkującymi tę ziemię.

Podczas rozważania przed modlitwą „Anioł Pański” 10 stycznia

W SPRAWIE SZCZEPIEŃ

Sądzę, że z etycznego punktu widzenia wszyscy powinni się zaszczepić, to opcja etyczna, ponieważ ryzykujesz zdrowie i życie, ale ryzykujesz także życie innych osób. W przyszłym tygodniu zaczniemy szczepienia w Watykanie, a ja zarezerwowałem już sobie miejsce. To trzeba podjąć.

W wywiadzie dla stacji telewizyjnej Canale 5

fot. https://istuchly.cz

Pierwszy czeski salezjanin (w pierwszym rzędzie w środku) wśród współbraci zakonnych

Czeski Jan Bosko

Wojciech Świątkiewicz

Jeden z ostatnich dekretów podpisanych przez papieża Franciszka dotyczy uznania heroiczności cnót księdza Ignacego Stuchlego (1869-1953), pierwszego czeskiego salezjanina, represjonowanego przez władze komunistyczne.

Pochodził z Bolesławca na Śląsku. Jego rodzice zajmowali się rolnictwem i wychowaniem dzieci. Ignacy już w szkole spotkał nauczyciela, Jana Kolibaja, wielkiego czciciela Matki Bożej, który rozbudzał w nim powołanie kapłańskie. Nie bez przeszkód, spowodowanych słabym zdrowiem, mając 22 lata, rozpoczął formację zakonną i teologiczną u dominikanów w Ołomuńcu, którą ostatecznie przerwał. 8 września 1894 r. został przyjęty do salezjanów, w kolebce zgromadzenia w Turynie. Zetknął się tam z najbliższymi współpracownikami zmarłego zaledwie sześć lat wcześniej księdza Jana Bosko. Początkowo jego następca, ks. Michał Rua, widział młodego Czecha na misjach, ale ostatecznie zdecydował, że jego osoba może przyczynić się do wzrostu dzieł salezjańskich w regionach słowiańskich. Wysłał go więc najpierw do Gorycji, miasta we Włoszech na granicy ze Słowenią, gdzie Ignacy przebył główną formację zakonną i kapłańską. Tu też w 1901 r. przyjął święcenia kapłańskie. Następne lata (1910-1924) spędził w Lublanie w Słowenii, gdzie kończył budowę kościoła Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych i opiekował się Instytutem Salezjańskim. W 1924 r. wrócił do Włoch do miasta Perosa Argentina w Piemoncie, gdzie działał na rzecz powołań do salezjanów i opiekował się młodymi Czechami, którzy tutaj odbywali wówczas swą formację zakonną.

Ksiądz Stuchly był izolowany od innych salezjanów i stale inwigilowany przez władze.

Dopiero w 1927 r. powrócił do Czech, do miasta Fryšták, gdzie organizował pierwszą placówkę salezjańską. Na początku, 28 września 1927 r., pod przewodnictwem Ignacego Stuchlego przybyło z Perosa Argentina siedemnastu chłopców i trzech salezjanów. Ksiądz Stuchly przyczynił się też do powstania nowych placówek salezjańskich w Ostrawie, Pradze, Brnie i Pardubicach.

W 1935 r. został pierwszym inspektorem (prowincjałem) w Czechach. Zmagał się z wieloma problemami, zarówno podczas II wojny światowej, jak i po jej zakończeniu. Bardzo przeżywał, gdy jego współbracia byli powoływani do wojska albo konfiskowano bądź niszczono dzieła salezjańskie.

W marcu 1950 r. doznał udaru i paraliżu. Kilka tygodni później, podczas akcji, która przeszła do historii jako „barbarzyńska noc" (13/14 kwietnia 1950 r.), do 260 klasztorów męskich, w tym salezjańskich, wkroczyła milicja i pracownicy służby bezpieczeństwa, aresztując 2192 księży i braci. Tydzień później podobną akcję przeprowadzono wobec 750 klasztorów żeńskich, aresztując 11 tysięcy zakonnic.

Scenariusz był podobny. Koło północy uzbrojeni w automaty funkcjonariusze forsowali drzwi wejściowe do klasztorów i rozbiegali się do wszystkich cel zakonnych. Wzywano zakonników do natychmiastowego ubrania się i zebrania pod kaplicą. Tam dowódca milicjantów, powołując się na rozkaz władz, informował, że mają w ciągu 20 minut się spakować. Protesty przełożonych domów, którzy domagali się choćby okazania zarządzeń władz na piśmie, nic nie dawały.

Wszystkich wywożono do pilnie strzeżonych „klasztorów zbiorczych". Klerycy najczęściej powoływani byli do wojska lub do pracy przy budowie obiektów publicznych. Siostry zakonne, z których połowa zmarła, umieszczano w dużych klasztorach, zamienianych na obozy pracy przymusowej.

Jeszcze w kwietniu 1950 r. rozprawiono się także z Kościołem greckokatolickim, włączając go do Cerkwi prawosławnej. Liczył on wówczas 300 tysięcy wiernych.

Wśród represjonowanych znalazł się liczący wtedy 81 lat ksiądz Stuchly. Gdyby nie ciężka choroba i podeszły wiek, być może stałby się jednym z oskarżonych w pokazowym procesie wyższych przełożonych zakonnych, który trwał od 30 marca 1950 r. i był propagandowo wykorzystywany przez władze. Tymczasem po usunięciu z Fryštáku ksiądz Stuchly został przewieziony do domu starości w Zlin, a następnie do Lukova. Był izolowany od innych salezjanów i stale inwigilowany przez władze. Nie miał prawa opuszczać domu. Zmarł w opinii świętości po kilkudniowej agonii spowodowanej kolejnym udarem wieczorem 17 stycznia 1953 r. Nazywano go czeskim Janem Bosko bądź drugim św. Janem Vianneyem.

Trudna sytuacja Kościoła katolickiego w ówczesnej Czechosłowacji trwała aż do przełomu 1989 i 1990 r., prawo do działania i osobowość prawną zakony otrzymały ponownie dopiero w 1990 r.

W tym czasie oczywiście nikt nie myślał o rozpoczęciu procesu beatyfikacyjnego duchownego, którego nawet grób na cmentarzu we Fryštáku był obserwowany przez agentów komunistycznych. Dopiero w 1993 r. – po uzyskaniu zgody Stolicy Apostolskiej – mógł się rozpocząć jego proces beatyfikacyjny. Prowadziła go diecezja ołomuniecka we współpracy z salezjanami. Arcybiskup Ołomuńca Jan Graubner osobiście poznał kilku jego uczniów, którzy nie tylko zdołali sami zachować wiarę w trudnym okresie komunizmu, ale też po odzyskaniu wolności, jako świeccy, z zadowoleniem kierowali dziełami salezjańskimi dla młodzieży, na pierwszym miejscu stawiając pracę z młodzieżą najtrudniejszą.

Tylko z testem

Od 15 stycznia wjazd na Łotwę dozwolony będzie tylko z negatywnym wynikiem testu na COVID-19 – poinformowała ambasada Polski w Rydze. Test należy przeprowadzić nie wcześniej niż 72 godziny przed przybyciem do granicy łotewskiej lub wejściem na pokład przewoźnika pasażerskiego, np. samolotu.

Również minister transportu Wielkiej Brytanii Grant Shapps zapowiedział, że wszyscy przyjeżdżający do tego kraju, w tym obywatele brytyjscy, będą musieli mieć negatywny wynik testu na obecność koronawirusa wykonanego w ciągu 72 godzin przed wyjazdem. Brak testu z negatywnym wynikiem będzie skutkował natychmiastowym nałożeniem grzywny w wysokości 500 funtów. Test nie zwalnia z obowiązku izolacji w przypadku przyjazdu z kraju, który nie znajduje się na liście bezpiecznych, ani z przestrzegania ograniczeń w przemieszczaniu się, wprowadzonych w ramach lockdownu. Nadal trzeba będzie także podawać dane na temat planowanego miejsca pobytu w pierwszych 14 dniach po przyjeździe. Obowiązkowa izolacja po przyjeździe z zagranicy wynosi 10 dni, ale można ją skrócić w przypadku wykonania w piątym dniu po przyjeździe odpłatnego testu.

Szczepionki dla władców

fot. PAP/EPA/Andy Rain

Brytyjska królowa Elżbieta II i jej mąż książę Filip zostali zaszczepieni przeciw COVID-19 – poinformował Pałac Buckingham. Obydwoje znajdowali się w priorytetowej, pierwszej grupie szczepień. Szczepienie odbyło się na zamku w Windsorze, dokąd Elżbieta II i Filip ze względów bezpieczeństwa przenieśli się z Pałacu Buckingham po wybuchu epidemii. Królowa chciała, aby upublicznić tę informację, aby przeciąć dalsze spekulacje na temat tego, czy i kiedy zostanie zaszczepiona. Pałac Buckingham niezwykle rzadko przekazuje informacje dotyczące stanu zdrowia rodziny królewskiej. Monarchowie znaleźli się w pierwszej grupie szczepień z racji wieku: Elżbieta II ma 94 lata, Filip – 99.

Ofiary pandemii

Co najmniej 204 katolickich księży diecezjalnych zmarło we Włoszech w wyniku infekcji koronawirusa. Jak podał katolicki dziennik „Avvenire", wiele ofiar zostało zarażonych podczas pełnienia posługi duszpasterskiej. Już w styczniu odnotowano cztery kolejne zgony spowodowane wirusem. Większość zmarłych to osoby w podeszłym wieku, w tym około stuletni ks. Alfredo Bertolini z archidiecezji Trydentu. Jeden ze zmarłych księży dotkniętych chorobą, Alfredo Nicolardi z diecezji Como, miał zaledwie 58 lat.

Izabela Pakulska

Leczenie kamicy nerkowej

Przed tygodniem pisałam, że kamienie nerkowe mogą być zbudowane z różnych związków. Najczęściej, bo w ok. 60 proc., są to kamienie szczawianowe, około 11 proc. to kamienie fosforanowe, kolejne to moczanowe, struwitowe (z fosforanu magnezowo-amonowego). Najrzadziej występują cystynowe.

Często, zanim pojawią się złogi w drogach moczowych, w badaniu ogólnym moczu opisywana jest obecność kryształów. Prawdopodobieństwo pojawienia się kamieni jest wówczas duże i jest to najwyższy czas, aby zastosować odpowiednie postępowanie. Obecność kryształów, jeśli nie ma stanu zapalnego, nie daje żadnych dolegliwości. Za to kamienie wcześniej lub później się odezwą.

Istnieją wskazówki postępowania dotyczące każdego rodzaju kamicy. Podstawowe to wypijanie dużej ilości płynów – minimum dwóch litrów – oraz ograniczenie ilości soli w diecie. Należy także ograniczyć picie alkoholu, mocnej herbaty i kawy. Nie ma uzasadnienia picie piwa. Roztropniejsze wydaje się picie dużych ilości płynów oraz naparów z ziół, szczególnie skrzypu polnego czy pokrzywy – działają moczopędnie i nie grożą uzależnieniem. Istnieją gotowe preparaty: pasty zawierające zestaw ziół o działaniu moczopędnym i przeciwzapalnym dostępne bez recepty. Dalsze zalecenia zależą od rodzaju kamicy.

W kamicy szczawianowej (szczawianowo-wapniowej) nie powinno się spożywać wielu warzyw, szczególnie szczawiu, rabarbaru, botwiny, cytryn, ogórków kwaszonych, konserw, także ostrych przypraw, mocnej herbaty i kawy. Wskazane jest za to stosowanie dużej ilości błonnika oraz ograniczenie cukrów prostych. Inne warzywa i owoce, takie jak ziemniaki, marchew, buraki, pomidory, śliwki, agrest, a także cukier i mleko, mięso, ryby są dozwolone, ale w ograniczonych ilościach. Za to produkty zawierające więcej wapnia i białka, jajka, sałata, kapusta, ogórki, masło, zboża – są wręcz zalecane.

U osób z kamicą fosforanową (fosforanowo-wapniową) najczęściej obserwowany jest zasadowy odczyn moczu. Może być to spowodowane częstymi zakażeniami w drogach moczowych. Dlatego wskazane jest spożywanie pokarmów zakwaszających, takich jak mięso (chude), ryby. Należy za to ograniczyć produkty zawierające wapń, szczawiany i fosforany – zakazane jest spożywanie roślin strączkowych, osoby takie powinny także unikać picia wody mineralnej alkalicznej. Spożycie innych warzyw, owoców, jajek i mleka powinno być ograniczone. Natomiast mięso, ryby, sery, pieczywo, kasze, makarony i oczywiście duża ilość płynów są wskazane.

Osoby z kamicą moczanową (i z dną moczanową) powinny spożywać produkty powodujące alkalizację moczu, tak aby pH moczu wynosiło 6,0–7,0. Wówczas moczany ulegają rozpuszczeniu. Dlatego nabiał i warzywa są szczególnie polecane. Należy za to ograniczyć produkty, które są metabolizowane w organizmie do kwasu moczowego, czyli produkty zawierające puryny. Tacy pacjenci nie mogą jeść podrobów, baraniny, śledzi, czekolady, kakao, orzechów czy pić mocnej czarnej herbaty. Inne rodzaje mięsa oraz wywary rybne i mięsne mogą spożywać w ograniczonych ilościach. Powinny spożywać warzywa i owoce. Dozwolony jest nabiał.

Pamiętajmy: zwykłe badanie ogólne moczu może pomóc zapobiec powstawaniu kamicy nerkowej.

Autorka jest lekarzem

O „usrożeniu"

dr hab. Tomasz Korpysz

Przed tygodniem wskazywałem na problemy związane z zagadnieniem neologiczności, przede wszystkim zaś z trudnościami (a w praktyce: z brakiem możliwości) oceny ze stuprocentową pewnością, czy dany wyraz rzeczywiście można uznać za neologizm. Mimo takich praktycznych problemów wciąż pojawiają się prace katalogujące i analizujące neologizmy w twórczości kolejnych pisarzy, ale też dziennikarzy, polityków, księży i innych osób twórczo używających języka.

Także w pracach o języku jednego z patronów rozpoczętego niedawno roku 2021, czyli Cypriana Norwida, stosunkowo często wskazuje się na jego innowacyjność językową, przejawiającą się m.in. właśnie w tworzeniu nowych słów. W *Internetowym słowniku języka Cypriana Norwida* (którego jeszcze nie w pełni ukończona wersja jest dostępna dla wszystkich zainteresowanych pod adresem www.slownikjezykanorwida.uw.edu.pl) odnotowanych jest około tysiąca wyrazów hasłowych opatrzonych kwalifikatorem „neologizm". Dokładniej rzecz ujmując: takie leksemy określane są w tym słowniku mianem „hipotetycznych neologizmów" – uznaje się za nie przy tym wyrazy nienotowane w ogólnodostępnych słownikach polszczyzny ogólnej, a także w *Słowniku języka Adama Mickiewicza*.

Warto jednak w tym miejscu zaznaczyć, że za neologizmy Norwida (a także wielu innych autorów w podobnych opracowaniach) nie uważa się wyrazów, które tworzone są regularnie, według produktywnych modeli słowotwórczych. Chodzi o takie słowa, które wprawdzie nie są notowane w słownikach i raczej się ich nie używa, ale ich budowa słowotwórcza jest przejrzysta i identyczna jak wielu innych wyrazów z tej samej grupy. Przykładem mogą być chociażby nazywające czynności i stany rzeczowniki zakończone na „-anie", „-enie", dość regularnie tworzone od polskich czasowników. Nawet jeśli jakiegoś konkretnego wyrazu nie znajdzie się w źródłach leksykograficznych, to raczej nie uznamy go za neologizm.

Mimo powyższych uwag w przywoływanym już słowniku języka Norwida przy kilku rzeczownikach odczasownikowych znajdziemy jednak kwalifikator wskazujący na to, że zaliczono je do neologizmów. Są to np.: *bezmyślenie*, *niedoufanie*, *odnieśmiertelnienie*, *odpublicznianie*, *sprzeciwchrześcijańszczenie*, *umieszkanie*, *usrożenie*, *zdywagowanie*, *zgminnienie*, *zniemowlenie*. Te wyrazy nie tylko nie występują w dotychczas istniejących słownikach, lecz także nie mają znanych, notowanych w źródłach podstaw czasownikowych. Innymi słowy: każdorazowo Norwid stworzył formę nie od realnie istniejącego wyrazu podstawowego, ale od wyrazu hipotetycznego, który także jest (a raczej byłby) jego neologizmem. Są to (byłyby) odpowiednio czasowniki: *bezmyśleć*, *niedoufać*, *odnieśmiertelnić*, *odpubliczniać*, *sprzeciwchrześcijańszczyć*, *umieszkać*, *usrożyć*, *zdywagować*, *zgminnić*, *zniemowlenić*. W takich przypadkach wyrazy typu *umieszkanie* czy *zniemowlenie* rzeczywiście można traktować jako neologizmy. Jeśli przyjrzymy się ich użyciom w tekstach poety, to okaże się, że niemal wszystkie Norwid zastosował tyko raz, zostały więc one stworzone na potrzeby konkretnego kontekstu. W przywołanej grupie wyjątkiem jest *zgminnienie* (mające trzy użycia) oraz *zdywagowanie*, które pojawia się dwukrotnie w listach z różnych okresów; w innych tekstach poeta zastosował też leksemy *zdywagować* (dwukrotnie) i *zdywagowany*. Jak widać, te wyrazy na dobre weszły do jego języka osobniczego, nie były tylko efektem jednorazowego zabiegu słowotwórczego.

Rzecz jasna, rzeczowniki odczasownikowe typu *usrożenie* to tylko jeden z typów Norwidowskich neologizmów. Inne przykłady – za tydzień.

Abonament w 2021 roku

Edyta Pisarczyk-Kulon

Abonament za korzystanie z radia lub telewizji opłaca się z góry do 25. dnia miesiąca, za który opłata jest należna. Abonament można opłacić za cały rok albo za wybrane miesiące. Każdy użytkownik ma obowiązek zgłosić i opłacać abonament, chyba że przysługuje mu zwolnienie z tej opłaty.

W 2021 roku wzrosły opłaty abonamentowe. Za korzystanie tylko z radia zapłacimy 7,50 zł miesięcznie, a za korzystanie z radia i telewizji – 24,50 zł za jeden miesiąc. Osoby fizyczne opłacają jeden abonament (radiowy, telewizyjny lub radiowo-telewizyjny) niezależnie od liczby używanych odbiorników w gospodarstwie domowym lub w samochodzie.

Opłaty za używanie odbiornika telewizyjnego lub telewizyjnego i radiowego od 1 stycznia wynoszą: 47,50 zł – za dwa miesiące z góry, 70,60 zł – za trzy miesiące z góry, 139,70 zł – za sześć miesięcy z góry oraz 264,60 zł – za rok z góry. Z kolei stawki za korzystanie tylko z odbiornika radiowego w 2021 roku wynoszą: 14,60 zł – za dwa miesiące z góry, 21,60 zł – za trzy miesiące z góry, 42,80 zł – za sześć miesięcy z góry oraz 81,00 zł – za rok z góry.

Opłaty abonamentowe przedawniają się z upływem pięciu lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności. Do przedawnienia roszczeń z tytułu opłat abonamentowych ma zastosowanie termin przedawnienia określony w Ordynacji podatkowej, a nie przepis art. 118 k.c. (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9.01.2019 r., III SA/Wa 1019/18).

Jednocześnie abonament RTV jest przypisany do osób, które go zarejestrowały, nie zaś do adresu. Abonent ma obowiązek aktualizacji danych, w przypadku zaprzestania używania urządzeń RTV ma obowiązek wyrejestrowania ich.

Lista osób zwolnionych z opłat abonamentowych jest długa. Ze zwolnienia mogą korzystać m.in.: osoby, które ukończyły 75 lat, osoby zaliczone do I grupy inwalidzkiej – całkowicie niezdolne do pracy i do samodzielnej egzystencji, kombatanci będący inwalidami wojennymi lub wojskowymi, osoby, które ukończyły 60 lat i mają prawo do emerytury, której wysokość nie przekracza miesięcznie kwoty 50 procent przeciętnego wynagrodzenia.

Zwolnienie z opłat nie jest automatyczne. Osoby uprawnione do zwolnienia z opłat abonamentowych mają obowiązek przedstawić na poczcie dokumenty potwierdzające uprawnienie do zwolnienia oraz oświadczenie o posiadaniu uprawnień do zwolnienia z tych opłat, np. ukończenie 75. roku życia. Dopiero dopełnienie tych obowiązków, złożenie oświadczenia potwierdzonego dokumentami – np. dowodem osobistym potwierdzającym wiek – uprawnia do skorzystania ze zwolnienia.

Obowiązek uiszczania opłat abonamentowych powstaje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano rejestracji odbiornika radiofonicznego lub telewizyjnego, i trwa do czasu ich wyrejestrowania lub dopełnienia w placówce pocztowej Poczty Polskiej SA formalności związanych ze zwolnieniem z opłat abonamentowych (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 stycznia 2018 r., II GSK 3012/17).

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/EPA/Lukas Barth-Tuttas

KLASA MISTRZA

Mariusz Jankowski

Dzięki niemu 2021 rok zaczął się dla polskich kibiców przepięknie. Kamil Stoch znów był na ustach wszystkich. Tak jak dwie dekady temu Adam Małysz. A nie da się ukryć, że bez wyczynów skoczka z Wisły i bez „małyszomanii" nie byłoby pięknej kariery Kamila.

Najpierw tego małego, uczącego się skoków, a potem tego dorosłego, przeskakującego kolejnych rywali i kolejne szczeble kariery. Ktoś zapyta, dlaczego wracam do wydarzeń z pierwszych dni stycznia. Było pięknie, ale to już historia. Wracam, bo sprowokował mnie kolega. Od dwóch tygodni zaczepia mnie przy każdej okazji i nieco złośliwie (wiem, że lubi taki być) deprecjonuje sukcesy na skoczniach. Argument ma jeden, i to koronny: skoki narciarskie to dyscyplina, którą żyją ludzie w zaledwie kilku krajach świata. Oprócz Polski są to Niemcy, Austria, Norwegia, Słowenia i może jeszcze Japonia oraz Finlandia. I tutaj oczywiście kolega Artur ma sporo racji. Te silne, liczące się w skokach nacje można policzyć niemal na palcach jednej ręki. Ale z drugiej strony skoki to w sportach zimowych jedna z najważniejszych dyscyplin. I biało-czerwoni od lat zajmują w niej eksponowane miejsca. Jak więc nie podziwiać ich popisów?

Tegoroczny turniej Czterech Skoczni dobitnie pokazał, jaką rolę odgrywa drużyna. Polska to nie tylko Kamil Stoch. Sam mistrz wiele razy podkreślał, że liczy się team. Od zespołu szkoleniowego, przez fizjoterapeutów i lekarzy, na samych zawodnikach kończąc. Ta znakomita atmosfera była widoczna na każdym kroku. Można nazwać ją czymś zjawiskowym. W sporcie zawodowym często na porządku dziennym jest zawiść czy niezdrowa rywalizacja. W kadrze trenera Michala Doleżala nie ma o czymś takim mowy. I jestem przekonany, że ten dobry duch panuje wśród biało-czerwonych także dzięki Kamilowi. Teraz to on (który to już raz) był noszony na ramionach kolegów, ale gdyby sytuacja była odwrotna, sam pomógłby świętować Dawidowi Kubackiemu czy Piotrowi Żyle.

Wywody wspomnianego już znajomego denerwują mnie jednak z innego powodu. Zarzucanie czegokolwiek takiemu mistrzowi jak Stoch po prostu nie przystoi. Ilu jest naszych rodaków w wielkim sporcie z takimi osiągnięciami? Mało. Bardzo mało. Na dodatek Kamil dokonuje rzeczy na tym poziomie niespotykanej. Od jedenastu lat z rzędu wygrywa co najmniej jeden indywidualny konkurs Pucharu Świata. Jest pod tym względem najlepszy. Wyprzedził takie tuzy, jak Matti Nykaenen czy Gregor Schlierenzauer. Wielu jego rywali zapomniało już, jak smakuje miejsce na podium lub po prostu zakończyło kariery. A on trwa i wciąż wygrywa. Dlatego zajmuje w polskim sporcie miejsce wyjątkowe. Miejsce zarezerwowane dla mistrza o niespotykanej klasie.

Autor jest dziennikarzem TVP

Nie ma mocnych!

Mimo perturbacji organizacyjnych polscy skoczkowie świetnie zaprezentowali się w Turnieju Czterech Skoczni. Po raz pierwszy w historii na turniejowym podium stanęło dwóch Polaków: Kamil Stoch i Dawid Kubacki. Biało-czerwoni zdominowali także sobotni konkurs w Titisee-Neustadt – wygrał Kamil Stoch, a Piotr Żyła był trzeci.

fot. PAP/Gniewomir Lubczyk

Z kolejną nagrodą

Najlepszym sportowcem Polski 2020 r. w 86. plebiscycie „Przeglądu Sportowego" został Robert Lewandowski, triumfator Ligi Mistrzów i Superpucharu UEFA wraz z Bayernem Monachium, pierwszy Polak uznany za najlepszego piłkarza świata w plebiscycie FIFA. Drugie miejsce przypadło tenisistce Idze Świątek, a trzecie – skoczkowi narciarskiemu Kamilowi Stochowi.

Życiowy sukces

Michał Nowaczyk stanął na drugim stopniu podium w zawodach snowboardowego PŚ w slalomie gigancie równoległym w szwajcarskim Scuol. 24-letni Polak po raz pierwszy trafił do czołowej dziesiątki zawodników. W klasyfikacji generalnej jest 9., a drugi z Polaków Oskar Kwiatkowski – 16.

fot. PAP/EPA/Gian Ehrezeller

W lepszej formie

fot. https://www.facebook.com/hojnisz.monika

Świąteczno-noworoczny odpoczynek przyniósł lepszą formę Monice Hojnisz-Starędze. Chorzowianka zajęła szóste miejsce w biegu na dochodzenie (10 km) w biathlonowym PŚ w Oberhofie, a na 20 strzałów chybiła tylko raz.

Podium na Dakarze

Trzecie miejsce na 7. etapie Rajdu Dakar w kategorii pojazdów UTV zdobyli Michał Goczał i Szymon Gospodarzyk. Liderzy klasyfikacji, Aron Domżała i Maciej Marton, byli nieznacznie gorsi. Z kolei w rywalizacji samochodów Jakub Przygoński zajmuje czwartą pozycję.

fot. PAP/EPA/Antonin Vincent HANDOUT via ASO

SOCZYSTE

Barbara Wiśniowska

Z zakamarków pamięci przypływa do mnie wspomnienie, że jako dziecko napisałam w święta wiersz o tym, jak bardzo tęsknię za normalnym, nieświątecznym jedzeniem, za zwykłym chlebem i za jakimś soczystym warzywem. Wiersza już nie pamiętam, ale pamiętam emocje. To był trzeci lub czwarty dzień świąt. Wcześniej balowaliśmy już u babci oraz jednej, drugiej, trzeciej cioci i sami też przyjmowaliśmy gości. Stanęłam w drzwiach spiżarki i z rozpaczą spojrzałam na kilka rodzajów ciast – szybko odwróciłam wzrok, bo nie mogłam już na nie patrzeć, a co dopiero je jeść…

Tak zostało mi do dziś. Nie przepadam za ciastami. Jeśli poczuję ochotę na węglowodany, słodzę ciasto dziesięć razy mniej, niż jest polecane w przepisie, lub piekę słone krakersy.

Kocham wspólnotowe i sąsiedzkie wieczorki z kolędowaniem, niestety kojarzą mi się one nie tylko z muzyką. Wszystkie gospodynie domowe przychodzą na nie objuczone swoimi popisowymi ciastami i wytrwale namawiają, aby każdy ich skosztował. Obrzydła mi ta namolna polska przesłodzona gościnność, więc zaczęłam przejmować inicjatywę: pcham się do wszelkich komitetów organizacyjnych, tworzę listę różnorodnych potraw i przyjmuję zapisy, kto co przyniesie. Sama staram się pojawiać na spotkaniach uzbrojona w sałatkę i owoce.

Choć moją ulubioną sałatką jest ta tradycyjna, to kocham je wszystkie: krajowe, egzotyczne, tanie i drogie. Najważniejsze, że są soczyste i pełne witamin.

fot. Barbara Wiśniowska

SAŁATKA KOLUMBIJSKA

Składniki:

450 g gotowych krewetek bez pancerza i oczyszczonych ■ 2 dojrzałe awokado ■ 1 dojrzałe mango ■ spora garść pomidorków koktajlowych ■ pół garści pomidorów suszonych ■ 2 ząbki czosnku ■ łyżeczka masła ■ sok z jednej cytryny ■ 3 łyżki oliwy ■ przyprawy: szczypta wędzonej papryki słodkiej lub ostrej, szczypta pieprzu, pół łyżeczki soli ■ opcjonalnie: sałata, czerwona cebula, rukola, bazylia

Sposób przygotowania:

Rozmrożone krewetki i plasterki czosnku podsmażamy na maśle przez kilka minut. Powinny się lekko skurczyć i zwinąć. W miseczce mieszamy sos: sok z cytryny z oliwą i przyprawami. Mango i awokado obieramy i usuwamy pestki, kroimy owoce na kawałki, świeże pomidorki na połówki, a suszone na paseczki. Mieszamy wszystkie składniki.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – efekt krzesania
1 G – łuska naboju
2 E – stan indyjski
3 A – miejska droga
3 G – miasto nad Wisłoką
6 A – odmiana tlenu
6 H – unijna waluta
8 C – siostra zakonna
9 A – magazyn węgla
9 G – polska rzeka
10 E – z żebra Adama
11 A – choroba oskrzeli
11 G – kłody drewna

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

A 1 – biegły magik
C 1 – typ skorowidza
C 8 – atrybut kowala
D 3 – składnik toniku
E 1 – pożywka bakterii
E 8 – myśl przewodnia
F 4 – ostry zakręt
G 1 – lasy oliwne
G 8 – umówiony sygnał
H 3 – kobieta umartwiona
I 1 – polecony z poczty
I 8 – marka sprzętu AGD
K 1 – uczniowie Jezusa

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 29 stycznia na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3729) – telenowela TVP; **05.10** Klan (3730) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3731); **06.00** Słownik polsko@polski – talk-show prof. Jana Miodka; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.30** Okrasa łamie przepisy; **10.05** Stulecie Winnych (19); **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Msza Święta; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.45** Rwanda 2020; **13.10** BBC w Jedynce; **14.10** Z pamięci – Wojciech Żukrowski cz. 2; **14.25** Weterynarze z sercem; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.20** Przyrodnik na tropie; **16.00** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Zakopanem – konkurs indywidualny (1 seria); **17.00** Teleexpress; **17.10** Skoki narciarskie (2 seria); **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Osiecka (9)
21.15 Sanatorium miłości (3)
22.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu
22.20 Zakochana Jedynka – A jednak miłość! – komedia obyczajowa, USA 2017, reż.: Brian Herzlinger, wyk.: Jesse Hutch, Thomas Beaudoin, Alix Angelis
23.55 Boss – film akcji, Wielka Brytania/USA 2016, reż.: Brad Furman, wyk.: Bryan Cranston, John Leguizamo, Diane Kruger, Amy Ryan, Benjamin Bratt
02.10 Miejsce zbrodni. Czas odwetu – film sens., Niemcy 2014, reż.: Christian Alvart, wyk.: Til Schweiger
03.55 Jaka to melodia?
04.50 Z pamięci – Wojciech Żukrowski cz. 2
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2363) – serial obyczajowy TVP; **05.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2364) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2365) – serial obyczajowy TVP; **07.00** Dla niesłyszących – M jak miłość (1557) – serial TVP, wyk.: Teresa Lipowska, Małgorzata Rożniatowska; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.20** Zacznij od nowa; **11.50** Szansa na sukces. Opole – KOMBII; **12.55** Świąteczny Koncert Życzeń – cz. 1; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.10** Szansa na sukces. Opole 2020; **16.10** Na dobre i na złe (794): Nie znam cię jeszcze... ale już cię kocham – serial TVP; **17.05** Jutro należy do nas (19) – serial, Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Lepsza połowa (17) – serial TVP; **18.55** Lepsza połowa (18) – serial TVP; **19.25** Na sygnale (285): Elvis żyje – serial fabularyzowany TVP

20.00 Panaceum – USA 2013, reż.: Steven Soderbergh, wyk.: Jude Law, Rooney Mara, Catherine Zeta-Jones, Channing Tatum
21.55 Kino bez granic – Miłość i inne komplikacje – film obyczajowy, USA 2009, reż.: Don Roos, wyk.: Natalie Portman, Charlie Tahan, Lisa Kudrow, Daisy Tahan
23.45 Ostatnia rodzina – dramat, reż.: Jan P. Matuszyński, wyk.: Andrzej Seweryn, Dawid Ogrodnik, Aleksandra Konieczna, Andrzej Chyra
02.00 Podziemny krąg – dramat, USA 1999, reż.: David Fincher, wyk.: Brad Pitt, Helena Bonham Carter, Meat Loaf
04.20 Rodzinka.pl (208)
04.45 Rodzinka.pl (209)
05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.04** Teleexpress Extra; **17.19** Teleexpress na deser; **17.34** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Woronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Świętokradztwo
04.15 Solidarność walcząca w Trójmieście
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.55** Głos serca; **07.40** Kolory Świętości; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Brat naszego Boga; **11.44** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.05** Spektakl baletowy Królewna Śnieżka; **15.40** Święty na każdy dzień; **15.45** Kolory Świętości; **15.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Tam, gdzie Bóg płacze; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Śladami Apostoła Pawła
22.35 Boże Narodzenie w Indiach
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Serial obyczajowy
STULECIE WINNYCH

TVP 1 – 10.05

W warszawskim getcie wybucha powstanie. Róża z córką cudem przedostają się na aryjską stronę i znajdują schronienie w Stokrotce. Planowanie pomocy dla Róży zbliża do siebie Anię i Michała. Śniegocki zabiera Idę do siebie, a Ania idzie z Różą do domu, by ustalić z Kazimierzem przewóz obu do Brwinowa. Mąż Ani, zamiast pomóc, wykorzystuje sytuację… W tym czasie w Brwinowie każdy prowadzi swoją konspirację. Kazia i Bronia zajmują się produkcją bimbru. Stanisław kończy trumnę, w której zamierza przewozić broń.

TVN

05.15 Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (63/84); **12.00** Brzydula (64/84); **12.30** Co za tydzień; **13.05** Kolekcja smaków; **13.40** Wyjątkowe domy; **14.15** Patent na dom; **15.20** Władca pierścieni: Dwie wieże – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA/Niemcy 2002, reż.: Peter Jackson; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.40** Raport smogowy; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Dobre, podaj dalej; **20.05** Matrix Reaktywacja – film s.f., USA 2003, reż.: Lana Wachowski, Andy Wachowski, wyk.: Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss, Hugo Weaving, Harold Perrineau Jr., Jada Pinkett Smith; **23.00** Chłopcy z ferajny – film sensacyjny, USA 1990, reż.: Martin Scorsese, wyk.: Robert De Niro, Ray Liotta, Joe Pesci, Lorraine Bracco, Frank Sivero; **02.00** MasterChef; **03.10** MasterChef; **04.20** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.00** Świętastyczne kolędowanie – animacja, USA 2010, reż.: Dohrn Walt; **08.05** Dawno temu w trawie – animacja, USA 1998, reż.: John Lasseter; **10.15** Karate Kid 3 – film familijny, USA 1989, reż.: Avildsen John G.; **12.40** Gdzie jest Nemo? – animacja, USA 2003, reż.: Andrew Stanton; **14.50** Kapitan Ameryka: Zimowy żołnierz – USA 2014, reż.: Anthony Russo; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Miss Polski 2020; **22.40** Wydział zabójstw, Hollywood – USA 2003, reż.: Ron Shelton, wyk.: Harrison Ford, Josh Hertnett, Lena Olin, Bruce Greenwood; **01.00** Pojutrze – film katastroficzny, USA 2004, reż.: Roland Emmerich, wyk.: Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Emmy Rossum, Mohok Dash, Jay O. Sanders, Sela Ward; **03.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (332) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (896) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (27): Płomień duży i mały – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (182): Zdążyć przed mordercą – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (235): Fryzjerka – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Prosto w serce; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.45** BBC w Jedynce; **14.00** Elif (897) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.**15 ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (333) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3732) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Kiepska inwestycja – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (322)
21.00 Teatr Telewizji – Iluzje – spektakl teatralny, reż.: Agnieszka Glińska; wyk.: Dorota Landowska, Krzysztof Stroiński, Dominika Ostałowska, Łukasz Lewandowski
22.30 Putin: historia rosyjskiego szpiega. Początki – film dokumentalny, Wielka Brytania 2020, reż.: Nick Green
23.30 Warto rozmawiać
00.30 A jednak miłość! – komedia obyczajowa, USA 2017
02.10 Więzy krwi – thriller, Niemcy 2016, reż.: Michael Ramsauer
03.50 Blaski i cienie luksusowych rejsów – film dokumentalny, Niemcy 2019, reż.: Katharina Deuber
04.50 Notacje
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Jeden 8L – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (104): Kwestia zaufania – serial, Niemcy 2019; **06.50** Coś dla Ciebie; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (35): Koniec świata – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2365) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny (673); **13.15** Kozacka miłość (30) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque; **14.35** Na sygnale (208): Skrawki pamięci – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (113): Najważniejsza jest miłość; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.00** Policzmy się dla Polski; **17.10** Więzień miłości (471); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (31) – serial kostiumowy, Rosja 2013

19.35 Barwy szczęścia (2365)
20.10 Barwy szczęścia (2366)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1558)
21.50 Królowa piękności (12)
22.45 Lepsza połowa (19)
23.20 Zwariować ze szczęścia – komedia, Włochy/Francja 2016, reż.: Paolo Virzi, wyk.: Valeria Bruni Tedeschi, Micaela Ramazzotti, Valentina Carnelutti
01.30 Warto kochać (42)
02.25 Miłość i inne komplikacje – film obyczajowy, USA 2009, reż.: Don Roos, wyk.: Natalie Portman, Charlie Tahan, Lisa Kudrow, Daisy Tahan
04.15 Rodzinka.pl (210): Współczesne dziewczyny są mega dziwne
04.40 Rodzinka.pl (211)
05.15 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Walka z koronawirusem; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Reportaż TVP Info
04.08 Taśmy bezpieki
04.42 Taśmy bezpieki
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Po tej stronie lustra; **07.45** Kabwe; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Filmowe Życiorysy; **13.00** Misja Bilaj; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Rzeka życia; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Stan bezpieczeństwa państwa
22.10 Mojżesz – 10 przykazań
23.05 Ludwig Maria Grignion de Montfort
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.05 Nowa Maja w ogrodzie; **05.35** Akademia ogrodnika; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Dobre, podaj dalej; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3158) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Wygrać ze śmiercią – film sensacyjny, USA 1989, reż.: Bruce Malnuth; **23.35** Najpierw strzelaj, potem zwiedzaj – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania 2008, reż.: Martin McDonagh; **01.50** Co za tydzień; **02.20** Na granicy światów; **03.05** Uwaga!; **03.20** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3153); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Pojutrze – USA 2004, reż.: Roland Emmerich, wyk.: Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Emmy Rossum; **22.50** G.I. Joe: Czas Kobry – USA/Czechy 2009, reż.: Stephen Sommers; **01.30** Jack Reacher: Jednym strzałem – USA 2012, reż.: Christopher McQuarrie; **04.20** Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Serial kryminalny KOMISARZ ALEX

TVP 1 – 09.35

Połączone służby policji wypowiadają wojnę królowi łódzkiego narkobiznesu, Gryfowi. Włączony do akcji Alex znajduje w zatrzymanej do kontroli ciężarówce transport narkotyków szmuglowanych z Azji. To kolejny cios wymierzony w Gryfa, który zaczyna podejrzewać, że w jego otoczeniu jest zdrajca. Działaniami policji dowodzi była dziewczyna Górskiego, Zuza. Górski jeszcze nie wie, że gangsterską wtyczką jest jego dawny przyjaciel, który kiedyś odbił mu Zuzę. Prawdziwą tożsamość agenta odkrywa za to Gryf. Raniony serią z automatu Krakus trafia w krytycznym stanie na stół operacyjny. Po zabiegu przebrany za lekarza członek gangu Gryfa próbuje zabić Krakusa. Szpital otaczają wzmocnione siły policji. Ale Gryf nie rezygnuje. Porywa ciężarną żonę doktora, który opiekuje się Krakusem, i stawia mu ultimatum. Czy Alex wyczuje śmiertelne niebezpieczeństwo?

TVP 1

05.15 Przysięga (333) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (897) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (28): Powrót demona – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (183): Oliwier – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (236): Smażalnia – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Kiepska inwestycja – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (898); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (334) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3733); **18.20** Kasta – Kupiona niewinność; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.25 Magazyn Ekspresu Reporterów
20.30 Leśniczówka (323)
20.55 Magazyn Ekspresu Reporterów
21.00 Magazyn kryminalny 997
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni
23.50 Podróż do Indii – film obyczajowy, Wielka Brytania 1984, reż.: David Lean, wyk.: Judy Davis, Victor Banerjee, Peggy Ashcroft, James Fox, Alec Guiness
02.40 Rodzice kłamią lepiej – komedia, Niemcy 2017, reż.: Maria von Heland, wyk.: Silke Bodenbender, Tom Wlaschiha, Iva Ljuba Simic
04.15 Magazyn Ekspresu Reporterów
05.10 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Cafe piosenka – Iza Trojanowska – talk-show; **05.55** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (105): Ukryte niebezpieczeństwa – serial, Niemcy 2019; **06.50** Mariawici pomagają; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Rodzinka.pl (36): Czy siedzi z nami pilot – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2366) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (31) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (209): Aż po grób – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (114): Małżeństwo dla zaawansowanych – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Więzień miłości (472); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (32)

19.35 Barwy szczęścia (2366)
20.10 Barwy szczęścia (2367)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1559)
21.50 Hotel Vidago Palace (1) – serial obyczajowy, Portugalia/Hiszpania 2016, reż.: Henrique Oliveira
22.45 Lepsza połowa (20)
23.20 Ludzkie historie – W starej koszuli, z odwagą w sercu – Polska 2020, reż.: Dariusz Deberny
00.25 Miejsce zbrodni. Witamy w Hamburgu – thriller, Niemcy 2012, reż.: Christian Alvart
02.10 Zwariować ze szczęścia – komedia, Włochy/Francja 2016, reż.: Paolo Virzi
04.15 Człowiek delfin – film dokumentalny, Grecja 2017, reż.: Lefteris Charitos
05.20 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.41 Pogoda Info
03.45 Reportaż TVP Info
04.17 Taśmy bezpieki
04.50 wojsko-polskie.pl
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.55** Sanktuarium Dobrej Matki Marsylczyków; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.45** Spacer po misji w Gahunga; **09.55** Kolory Świętości; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyzna; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **11.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuaria polskie; **12.40** Lodowa podróż; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** W poszukiwaniu dowodów – spór wokół Mojżesza; **15.30** Mahajanga; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie;

17.10 Prosto o gospodarce
17.30 Okiem kamery
18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Święta Barbara
23.50 Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii
00.00 Programy powtórkowe

Dramat
PODRÓŻ DO INDII
TVP 1 – 23.50

Film zdobył w 1985 r. trzy Złote Globy, miał też kilka nominacji do Oscara, a otrzymał dwie statuetki: za najlepszą rolę drugoplanową dla Peggy Ashcroft i za muzykę. To adaptacja wydanej w 1924 r. powieści Edwarda Morgana Forstera „Droga do Indii". Reżyserowi doskonale udało się zobrazować Indie z początku XX w. oraz relacje Hindusów i Brytyjczyków w czasie brytyjskiego kolonializmu.
Aziz to młody, przystojny i wykształcony Hindus zapatrzony w angielską kulturę, znakomicie posługujący się językiem Szekspira i nienagannie ubrany. Przypadkowo poznana starsza pani, Mrs. Moore, prosi go o towarzyszenie jej w wycieczce do Grot Marabskich, do których udaje się wraz z narzeczoną swojego syna. Niestety, za sprawą oskarżenia ze strony owej młodej Angielki podróż ta na zawsze zmieni stosunek młodego doktora do Anglików.

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3159) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Hellboy II: Złota armia – film przygodowy, USA/Niemcy 2008, reż.: Guillermo Del Toro, wyk.: Ron Perlman, Selma Blair, Doug Blair; **00.00** Kuba Wojewódzki – talk-show; **01.00** Niewiernych (1/10); **02.20** MasterChef – program rozrywkowy; **03.30** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3154); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Jack Reacher: Jednym strzałem – USA 2012, reż.: Christopher McQuarrie; **22.55** Po prostu walcz! – USA 2008, reż.: Jeff Wadlow, wyk.: Amber Heard, Cameron Gigandet, Djimon Hounsou; **01.25** Człowiek widmo II – thriller s.f., USA 2006, reż.: Claudio Fah, wyk.: Christian Slater, Peter Facinelli; **03.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (334) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.05** Elif (898) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres – Ferie w poszukiwaniu Boga; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (29): W kleszczach terroryzmu – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (184): Zastrzyk – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (237): Wielka szansa – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Kupiona niewinność; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (899); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (335) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3734); **18.20** Kasta – Stażystka; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (324)
21.00 Stan zagrożenia – film dokumentalny, Polska 2020, reż.: Ewa Stankiewicz
22.10 Historia bez tajemnic – Amerykańskie Tournee – film dokumentalny
23.15 McMafia (3) – serial, Wielka Brytania 2018
00.20 Millennium: Zamek z piasku, który runął – dramat, Niemcy/Dania/Szwecja 2009, reż.: Daniel Alfredson, wyk.: Michael Nyqvist
02.55 W szeregach ISIS (1) – serial, USA 2017, reż.: Peter Kosminsky
03.55 wojsko-polskie.pl
04.20 Chichot losu (1/13): Solistka – serial TVP, Polska 2011, reż.: Maciej Dejczer
05.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Cafe piosenka – VOX – talk-show; **05.55** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (106): Więzy krwi – serial, Niemcy 2019; **06.50** Porozmawiajmy o grzechu; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (37): Pierwsza praca Tomka – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2367) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (32) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (210): Bieg Patrioty – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (115): Trudne decyzje – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Więzień miłości (473); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (33)

19.35 Barwy szczęścia (2367)
20.10 Barwy szczęścia (2368)
20.40 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale
20.55 Na dobre i na złe (795)
21.50 Hotel Vidago Palace (2) – serial obyczajowy, Portugalia 2016
22.45 Na sygnale (286)
23.20 Kino relaks – Zostańmy przyjaciółmi – komedia romantyczna, Kanada/Niemcy/USA 2005, reż.: Roger Kumble
01.05 Tylko jedno spojrzenie (1) – serial kryminalny, Francja 2017, reż.: Ludovic Colbeau-Justin
02.10 Zbrodnia na receptę – cykl dokumentalny, Wielka Brytania 2017, reż.: Andy Bell
03.10 Aida (3/13)
04.05 Pograbek – film obyczajowy, Polska 1992, reż.: Jan Jakub Kolski
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Reportaż TVP Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.45 Taśmy bezpieki
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Święta Barbara; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audiencja Generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mój syn, mój Zbawiciel; **13.15** Jerash; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.25** Idealna fala; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Galilejczyk; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański;

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Jego śladami
23.40 Ivato
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3160) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Nieobecni (1/10); **22.30** Intruz – film s.f., USA 2013, reż.: Andrew Niccol, wyk.: Saoirse Ronan, Jake Abel, Max Irons, Diane Kruger; **01.00** Cztery Gwiazdki – komedia, USA/Niemcy 2008, reż.: Seth Gordon, wyk.: Vince Vaughn; **02.40** MasterChef; **03.50** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **04.05** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3155); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Jak rozpętałem II wojnę światową, cz. 3 – Polska 1970, reż.: Tadeusz Chmielewski; **21.45** Super Tata – komedia, USA 1999, reż.: Dennis Dugan; **23.45** Bracia Solomon – komedia, USA 2007, reż.: Bob Odenkirk; **01.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia

JAK ROZPĘTAŁEM II WOJNĘ ŚWIATOWĄ

Polsat – 20.05

Ostatnia część doskonałej komedii o niesamowitych przygodach szeregowca Franka Dolasa. Nasz bohater na pokładzie szpitalnego statku trafia do Włoch. Przypadkowa dekonspiracja przed włoskim żołnierzem zmusza Dolasa do przebrania się w niemiecki mundur. Próba pozbycia się munduru i przedostania się w cywilnym ubraniu do Polski kończy się przed niemieckim sądem wojskowym, który skazuje Franka za dezercję i wysyła na front wschodni…

TVP 1

05.15 Przysięga (335) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.05** Elif (899) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (30): Fakt prasowy – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (66): Okup – (N); serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (238): Cud – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Stażystka – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Epifania; **14.00** Elif (900) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (336) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3735); **18.20** Kasta – Cztery na cztery; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (325)
20.55 Ojciec Mateusz (281): Piąta taryfa – serial kryminalny TVP
21.40 Sprawa dla reportera
22.30 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.05 Motel Polska
23.35 Magazyn kryminalny 997
00.20 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat – Psychologia czy religia?
00.55 Londyńczycy (5/13) – serial obyczajowy TVP
01.50 Fałszerze. Powrót sfory (9/14) – serial sensacyjny TVP
02.50 Sprawa dla reportera
03.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.25 Notacje – cykl dokumentalny
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Aga Dyk Brathanki – talk-show; **05.45** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (107): Bez tchu – serial, Niemcy 2019; **06.45** Zacznij Od Nowa; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (38): Dziadkowie – serial komediowy TVP; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2368) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (33) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (211): Pojedynek – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (116): Pozory mylą – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Więzień miłości (474) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (34)

19.35 Barwy szczęścia (2368)
20.10 Barwy szczęścia (2369)
20.50 Anything goes. Ale jazda!
21.50 Hotel Vidago Palace (3) – serial obyczajowy, Portugalia 2016
22.55 Diamenty są wieczne – film sensacyjny, Wielka Brytania 1971, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Charles Gray, Lana Wood, Jimmy Dean
01.00 Mów mi Vincent – komedia, USA 2014, reż.: Theodore Melfi
02.55 Bez tożsamości (17) – serial, Hiszpania 2016
03.45 Art Noc – Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie – Emil Kroitor & Trance – Moldavian Express/Uzi Navon & The Acquitances oraz Sinfonietta Cracovia
04.40 Rodzinka.pl (212)
05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **16.45** Koronawirus. Szpital; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Reportaż TVP Info
04.12 Taśmy bezpieki
04.45 Taśmy bezpieki
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audiencja Generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Juda Tadeusz; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Syria; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Misja Bilaj; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Wyszyński; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Łaski pełna; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** Ostatni rzeźbiarz w szkle; **17.30** Okiem kamery;

18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mała Nellie od Świętego Boga
22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
23.00 Przedstawienie musi trwać
00.00 Programy powtórkowe

Serial obyczajowy
RANCZO

TVP 1 – 08.35

Szymek Solejuk odwiedza rodzinę. Pozdawał egzaminy, czeka go uroczyste wręczenie dyplomu. Solejukowa bardzo chciałaby zobaczyć uroczystość, ale wstydzi się swojego zaniedbanego wyglądu. W sukurs przychodzą jej Lucy i Hadziukowa, która jest byłą kosmetyczką. Lucy ocaliła przed rzeźnią leciwą klacz. Wdzięczna kobyła nie chce ani na chwilę rozstawać się ze swoją wybawicielką, co okazuje się nader kłopotliwe. Jerry, wioząc z Warszawy Solejukową, nie rozpoznaje w atrakcyjnej kobiecie zabiedzonej babiny z Wilkowyj. Interaktywne radio Czerepach okazuje się systemem podsłuchu, który zainstalowano wilkowyjskim notablom. Każde rozdane radyjko jest nie tylko odbiornikiem, ale i nadajnikiem, stąd niezwykła wiedza redakcji o tym, co się dzieje.

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3161); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.35** Pitch Perfect III – komedia, USA 2017, reż.: Trish Sie, wyk.: Anna Kendrick, Rebel Wilson, Brittany Snow; **00.25** Klinika bez tajemnic; **01.35** Złowrogi II – horror, USA/Wielka Brytania/Kanada 2015, reż.: Ciaran Foy; **03.15** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.30** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3156); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Nie kłam, kochanie – komedia, Polska 2008, reż.: Piotr Wereśniak, wyk.: Piotr Adamczyk, Tomasz Karolak, Grażyna Szapołowska; **21.15** Czarownica – USA 2005, reż.: Nora Ephron, wyk.: Nicole Kidman, Will Ferrell, Michael Caine; **00.30** Kabaretowa Ekstraklasa; **01.00** Zakończenie programu – przerwa techniczna

TVP 1

05.15 Przysięga (336) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (900) – serial, Turcja 2017; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (31): Radio interaktywne – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (67): Na pełnym gazie – serial kryminalny TVP; **10.30** Ojciec Mateusz (239): Hipisi – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Cztery na cztery – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (901) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (337) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3736); **18.20** Kasta – Hakerka; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (326)
21.00 Blondynka (102)
21.55 U Pana Boga za piecem – komedia, Polska 1998, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Ira Łaczina, Jan Wieczorkowski, Krzysztof Dzierma, Andrzej Zaborski, Ania Janowska, Artur Krajewski, Alicja Bach
23.45 Dawca pamięci – film fabularny, USA 2015, reż.: Philip Noyce, wyk.: Jeff Bridges, Meryl Streep, Brenton Thwaites
01.30 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (23) – serial, USA 2018
02.25 Syn (1) – serial, USA 2017, reż.: Tom Harper
03.25 Ocaleni
04.30 Dylematu 5 (3/3): Biznes – serial TVP
05.15 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Zayazd – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (108): Przyszłość – serial, Niemcy 2019; **06.45** Anna Dymna – spotkajmy się – Izabela Skałba; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama-flesz i Pogoda-flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Zacznij Od Nowa; **11.55** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2369) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (34) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (212): Małżeństwo doskonałe – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (117): Koniec ery lodowcowej – serial, Niemcy 2019; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Więzień miłości (475); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (35)
19.35 Barwy szczęścia (2369)
20.10 Barwy szczęścia (2370)
20.45 Przepis dnia
20.55 Postaw na milion
21.50 Hotel Vidago Palace (4) – serial obyczajowy, Portugalia 2016
22.45 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
23.50 Uciekający pociąg – dramat, USA 1985, reż.: Andriej Konczałowski, wyk.: Jon Voight, Eric Roberts, Rebecca Demornay
01.50 Zostańmy przyjaciółmi – komedia romantyczna, Kanada/Niemcy/USA 2005, reż.: Roger Kumble, wyk.: Ryan Reynolds, Anna Faris, Amy Smart
03.35 Diamenty są wieczne – film sensacyjny, Wielka Brytania 1971, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Charles Gray, Lana Wood
05.35 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Reportaż TVP Info
04.26 Taśmy bezpieki
05.00 Taśmy bezpieki
05.38 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Pochodzenie świata cz. 2; **06.50** Mała Nellie od Świętego Boga; **07.20** Ostatni rzeźbiarz w szkle; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Wielcy duchem – Matka Teresa z Kalkuty; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Aktywna zima; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Świętość w codzienności; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Westerplatte Młodych; **18.55** Niedziela; **19.00** Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.35 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.45 Wystarczy Być Sobą
23.40 Nuty nadziei
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.05** Władca pierścieni. Powrót króla – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA/Niemcy 2003, reż.: Peter Jackson, wyk.: Ian McKellen, Elijah Wood, Orlando Bloom, Viggo Mortensen, Dominic Monaghan, Billy Boyd, Cate Blanchett, Liv Tyler, Andy Serkis; **00.15** Kryptonim U.N.C.L.E. – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania 2015, reż.: Guy Ritchie; **02.40** Kuba Wojewódzki – talk-show; **03.30** Uwaga! – magazyn interwencyjno-śledczy; **03.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3157); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Zwierzogród – USA 2016, reż.: Howard Byron, Moore Rich; **22.20** X-Men – film akcji, USA 2000, reż.: Bryan Singer, wyk.: Hugh Jackman, Patrick Stewart, Ian McKellen; **00.45** Resident Evil: Degeneracja – Japonia 2008, reż.: Kamiya Makoto; **02.45** Tajemnice losu; **04.45** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia obyczajowa
U PANA BOGA ZA PIECEM
TVP 1 – 21.55

„Pomyślałem sobie, że jeśli mamy gdzieś szukać wartości, o których w mieście dawno zapomnieliśmy, to właśnie w prowincjonalnym miasteczku na Białostocczyźnie" – mówił w jednym z wywiadów Jacek Bromski. Przyczyną powstania „U Pana Boga za piecem" nie było jednak reżyserskie pragnienie apoteozy tradycyjnego polskiego etosu. To pojawiło się nieco później. Najpierw Studio Filmowe „OKO" zaproponowało Bromskiemu scenariusz, którego akcja toczy się w prowincjonalnym miasteczku. Potem reżyser przypomniał sobie o Białostockim Teatrze Lalek, który niegdyś zrobił na nim wielkie wrażenie. W efekcie większość ról w „U Pana Boga za piecem" zagrali aktorzy tej sceny, a miasteczko ze scenariusza zostało umieszczone przy wschodniej granicy i nazwane Królowym Mostem.

TVP 1

05.25 Klan (3732) – telenowela TVP; **06.00** Sprawa dla reportera; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.40** Fascynujący świat – Klasztory Europy – żywe ośrodki duchowości. Nad wodami – cykl dokumentalny, Francja 2018; **10.50** Blondynka (102): Proszę, zachowuj się jak zwierzę – serial TVP; **11.50** Mściciel z Laramie – western, USA 1955; **13.45** Okrasa łamie przepisy; **14.15** Z pamięci – Wojciech Żukrowski cz. 3; **14.25** Przyrodnik na tropie; **15.00** Koronka do Miłosierdzia Bożego; **15.20** Zakochaj się w Polsce; **15.55** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Lahti – konkurs drużynowy (studio); **16.10** Skoki narciarskie (1 seria); **17.15** Teleexpress; **17.25** Skoki narciarskie (2 seria); **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (100)
21.30 Hit na sobotę – Czwarta władza – dramat, USA 2017, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Meryl Streep, Tom Hanks, Sarah Paulson
23.35 U Pana Boga za piecem – komedia, Polska 1998, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Ira Łaczina, Jan Wieczorkowski
01.25 Dawca pamięci – film fabularny, USA 2015, reż.: Philip Noyce, wyk.: Jeff Bridges, Meryl Streep, Brenton Thwaites, Katie Holmes, Alexander Skarsgård
03.05 Przypadkowi zakochani – komedia romantyczna, Kanada 2016
04.30 Z pamięci – Wojciech Żukrowski cz. 3
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2366) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2367) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1558) – serial TVP, wyk.: Teresa Lipowska, Małgorzata Rożniatowska; **07.40** Przepis dnia – magazyn kulinarny; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda-flesz; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.20** Rodzinny ekspres – Wnuk, rola i zadania w kontekście wiary; **11.50** Alternatywy 4 (4/9): Profesjonaliści – serial komediowy TVP; **12.55** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** The Voice Senior (5) Przesłuchania w ciemno; **16.15** The Voice Senior (6) Przesłuchania w ciemno; **17.20** Rodzinka.pl (151): Zima, zima... ach to TY! – serial komediowy TVP; **17.50** Słowo na niedzielę – Sukces, statystyka, smutek; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Postaw na milion
19.35 Lajk!
20.00 The Voice Senior (7)
21.05 The Voice Senior (8)
22.10 Hity wszech czasów
23.15 Mów mi Vincent – komedia, USA 2014, reż.: Theodore Melfi, wyk.: Bill Murray, Naomi Watts, Melissa McCarthy, Jaeden Lieberher, Chris O'Dowd
01.10 Regulamin zabijania – dramat, USA/Wielka Brytania 2000, reż.: William Friedkin, wyk.: Tommy Lee Jones, Samuel L. Jackson, Ben Kingsley, Blair Underwood
03.25 Bo oszalałem dla niej – komediodramat, Polska 1980, reż.: Sylwester Chęciński, wyk.: Zdzisław Wardejn, Gabriela Kownacka, Ignacy Gogolewski, Witold Pyrkosz, Witold Skaruch
05.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Serwis Info Dzień weekend; **17.15** Teleexpress; **17.19** Teleexpress Extra; **17.34** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
03.20 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.20 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.10 W naszym miasteczku wojna
05.10 Reportaż TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.45** Wystarczy Być Sobą; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny IX rok; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Myśląc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Aktywna zima; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Opowieść o św. Augustynie; **15.10** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.20** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Generał naszej wolności; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański;
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Głos serca
23.45 Kazembe
00.00 Programy powtórkowe

Film sensacyjny
DEMONSTRACJA SIŁY
Polsat – 00.40

Film sensacyjny z udziałem gwiazd kina akcji. Kryminalne imperium Alexandra Coatesa (Steven Seagal) rozwija się bez przeszkód – do czasu, gdy jego drogi skrzyżują się z Icemanem (Ving Rhames), który pragnie przejąć handel narkotykami na jego terytorium. Gdy próby dogadania się obu stron spełzają na niczym, na ulicach rozpoczyna się mafijna wojna o władzę. Wygra ten, kto będzie miał więcej siłowych argumentów i wykaże się większą bezwzględnością…

TVN

05.15 Mango – Telezakupy; **07.25** Kobieta na krańcu świata (4/8); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (65/84) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czeczot, Marek Włodarczyk, Dorota Pomykała; **12.00** Brzydula (66/84); **12.30** Brzydula (67/84); **13.05** Na Wspólnej Omnibus (805); **14.55** Wyjątkowe domy; **15.30** Totalne remonty Szelągowskiej; **16.30** Kolekcja smaków; **17.00** Klinika bez tajemnic; **18.00** Patent na dom; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** #TVNpomagajmysobie; **20.05** Czas na miłość – komedia, Wielka Brytania 2013, reż.: Richard Curtis, wyk.: Domhnall Gleeson, Rachel McAdams, Bill Nighy; **22.45** Słodki listopad – melodramat, USA 2001, reż.: Pat O'Connor; **01.10** Maggie – horror, USA/Szwajcaria 2015, reż.: Henry Hobson; **02.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **03.45** Uwaga!; **04.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.30** Pierwsza gwiazdka – USA 2017, reż.: Reckart Timothy; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.45** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.45** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.15** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Strażnicy Galaktyki – USA 2014, reż.: James Gunn, wyk.: Dave Bautista, Bradley Cooper, Vin Diesel, Chris Pratt, Zoe Saldana; **22.40** Hitman – USA/Francja 2007, reż.: Timothy Olyphant; **00.40** Demonstracja siły – film sensacyjny, USA 2013, reż.: Keoni Waxman, wyk.: Bren Foster, Jenny Gabrielle, Steven Seagal; **02.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 8 I 2021 r.

Od nowego roku flagowy program pomocy zagranicznej Caritas Polska zwiększa swój zasięg.

Program Rodzina Rodzinie rozszerzony

fot. Caritas Jerozolima/Adobe Stock

Oprócz mieszkańców zniszczonej w wyniku wojny domowej Syrii oraz izolowanej Strefy Gazy ze wsparcia skorzystają rodziny z irackiego Kurdystanu, gdzie chronią się uratowani przed tzw. państwem islamskim, a także Libańczycy odbudowujący swoją stolicę po trzęsieniu ziemi.

Od października 2016 r. polskie rodziny, za pośrednictwem Caritas Polska, przekazały potrzebującym na Bliskim Wschodzie ponad 58 mln zł. Kwota robi wrażenie, ale potrzeby w tym regionie świata są ogromne. Ofiary konfliktów zbrojnych i kryzysów humanitarnych potrzebują pomocy w najprostszych sprawach codziennego życia. Dla wielu z nich problemem jest zakup żywności i leków, skorzystanie z porady lekarza czy ogrzanie mieszkania zimą. Dlatego najlepszym sposobem wsparcia ich w trudnej sytuacji jest pomoc finansowa, o której wykorzystaniu zdecydują sami beneficjenci.

Nowe kierunki, nowe wyzwania

– Z innymi problemami zmagają się rodziny z małymi dziećmi, z innymi osoby starsze lub rodzice młodzieży w wieku studenckim. Ogromnym wyzwaniem jest choćby powrót do szkoły czy na uczelnię, konieczność podjęcia leczenia czy… pora roku. Bliski Wschód, choć kojarzony ze słońcem, to miejsce, w którym zima jest bardzo dokuczliwa, a potrzeba ogrzania mieszkania spędza ludziom sen z powiek – tłumaczy Sylwia Hazboun, koordynatorka programu Rodzina Rodzinie. – Program się rozwija i ogromnie nas cieszy, że ten odruch serca, który Polacy wykazali w październiku 2016 r., trwa do dziś, a my możemy wspierać rodziny nie tylko w Syrii, ale także w innych lokalizacjach – dodaje.

Decyzja o rozszerzeniu programu, który z początku skierowany był tylko do Syryjczyków dotkniętych skutkami wojny domowej toczącej się w ich kraju od 2011 r., to efekt doświadczeń wynikających z realizacji mniejszych projektów pomocowych. W Strefie Gazy Caritas Polska wspomagała mobilne kliniki, zapewniające dostęp do usług medycznych mieszkańcom tego przeludnionego, izolowanego obszaru. W irackim Kurdystanie organizacja finansowała dostawy mleka w proszku dla dzieci w obozowiskach uchodźców uratowanych przed ISIS. Dla libańskiego Bejrutu organizowała transporty żywności i środków sanitarnych oraz zbiórkę na odbudowę miasta po sierpniowym wybuchu chemikaliów w miejscowym porcie. Niosąc pomoc w każdym z tych miejsc, Caritas Polska dostrzegała potrzebę współpracy z miejscowymi organizacjami, ale też wynikające z niej możliwości, aby włączyć szczególnie potrzebujące wsparcia rodziny do swojego największego programu.

– Choć sytuacja polityczna w każdym z tych miejsc ma inny charakter, to podobny jest efekt problemów gospodarczych, politycznych i społecznych, a są nim potrzeby humanitarne – przekonuje Sylwia Hazboun.

Polska solidarność

Rozwój programu jest możliwy dzięki ogromnej ofiarności Polaków. Wśród 20 tys. darczyńców są pan Leszek i pani Elżbieta z Warszawy – małżeństwo z trzydziestoletnim stażem.

– Oboje pracujemy w sferze budżetowej i przekazywane przez nas kwoty są dostosowane do naszych możliwości finansowych. W programie Rodzina Rodzinie jest dla nas ważne, że nieduże jak na polskie warunki sumy po przeniesieniu w inną część świata okazują się znaczące. Dla kogoś w Syrii, kto został bez pracy, a ma dziecko na utrzymaniu, albo dla Palestyńczyka, który stracił samochód i teraz potrzebuje auta, bo dzięki niemu będzie mógł utrzymać swoją rodzinę, pracując jako taksówkarz, nasze wsparcie ma bardzo realny wymiar. Tutaj, dla nas, to niewiele, a tam ratuje życie – tłumaczy pan Leszek.

Znaczenie udzielanej przez siebie pomocy darczyńcy mogą ocenić dzięki nowej stronie programu. Pod adresem rodzinarodzinie.caritas.pl publikowane są m.in. historie rodzin, których los odmienił się dzięki wsparciu płynącemu z Polski. Schorowany fryzjer Salem Salloum z syryjskiego Aleppo i jego dziesięcioletnia córka, która przeżyła ostrzał kościoła; żona irackiego szewca Salwa Farid, która wraz z bliskimi musiała uciekać z domu przed terrorystami z ISIS – podobnie jak inni podopieczni programu – przypominają zwykłych mieszkańców Warszawy, Białegostoku czy Stalowej Woli. Muszą jednak mierzyć się z doświadczeniami, które narażają ich na cierpienie i niepewność jutra. Program Rodzina Rodzinie daje im oparcie i pozwala spokojniej patrzeć w przyszłość, realizować najprostsze marzenia: o spokojnym życiu, bezpieczeństwie, wychowaniu dzieci.

– Kryzysy humanitarne towarzyszą ludzkości od wieków. To, jak na nie odpowiadamy, jest miarą chrześcijańskiego miłosierdzia – przypomina Sylwia Hazboun, zachęcając do wsparcia programu Rodzina Rodzinie.

Przemysław Bogusz
Caritas Polska

Jak można pomóc?

- Obejmując wsparciem konkretną rodzinę za pośrednictwem strony: rodzinarodzinie.caritas.pl,
- dokonując wpłaty na konto 77 1160 2202 0000 0000 3436 4384 (tytuł wpłaty: Rodzina Rodzinie),
- wysyłając SMS o treści RODZINA pod numer 72052 (koszt 2,46 zł).

Tygodnik „Idziemy" Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarz redakcji: Wojciech Świątkiewicz; redakcja@idziemy.com.pl, Zastępca sekretarza: Dorota Glica; redakcja@idziemy.com.pl, Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Agnieszka M. Domańska, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Monika Odrobińska, Jacek Salij OP, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, Magdalena Jaroszewicz; portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.
COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. okładka: ks. Henryk Zieliński

14.01.2021 r. g. 12:00 - konferencja prasowa z udziałem
Michaela Schudricha - Naczelnego Rabina Polski,
bpa Romualda Kamińskiego - Ordynariusza Warszawsko-Praskiego,
bpa Rafała Markowskiego - Przewodniczącego Komitetu ds. Dialogu z Judaizmem

17.01.2021 r. g. 10:00 - modlitwa na Cmentarzu Żydowskim na Bródnie z udziałem
Michaela Schudricha oraz bpa Rafała Markowskiego

17.01.2021 r. g. 16:00 - nabożeństwo Słowa Bożego pod przewodnictwem
bpa Romualda Kamińskiego

17.01.2021 r. g. 17:00 - koncert pod tytułem „Dla moich braci i sióstr"
w wykonaniu zespołu Symchy Kellera

19.01.2021 r. g. 12:00 - sympozjum poświęcone hasłu Dnia Judaizmu

TRANSMISJA WSZYSTKICH WYDARZEŃ
NA KANALE /SALVENET

XXIV OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ JUDAIZMU W KOŚCIELE KATOLICKIM W POLSCE

(Pwt 30,15)
Kładę dziś przed tobą
życie i szczęście, śmierć i nieszczęście.

ORGANIZATORZY

KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI

Diecezja Warszawsko-Praska

PATRONI MEDIALNI

idziemy

KAI

Radio Warszawa

Salve NET

STACJA7.PL

REKLAMA UKAZUJE SIĘ DZIĘKI:
fundacja uskrzydlamy
PODARUJ 1%
DLA HOSPICJUM W PIT WPISZ NR KRS: 0000564579
KOCHAJ I WSPIERAJ
PIERWSZE HOSPICJUM DLA DZIECI NA LITWIE
WEJDŹ NA
mostdonieba.pl
Fundacja Aniołów Miłosierdzia